

WESTERN ROMAN
LASO
CIJENA 10 d. BROJ 331

NE OKREĆI LEDA!

Louis L'Amour:

NE OKREĆI LEĐA!

LOUIS L'AMOUR: NE OKREĆI LEDA!

Naslov originala: REILLY'S LUCK

Copyright: Bantam Books, Inc.

Recenzija: Ida Biard, novinski kritičar

Prijevod: Tomislav Odlešić

Grafički urednik: Ivica Bartolić

Urednik: Marcel Čukli

»Laso« – Izdavač OOUR Informativno-revijalna izdanja – n. sub. o. Radne organizacije »Vjesnik« n. sol. o. OOUR-a, Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4 – Glavni i odgovorni urednik Borivoj Jurković – Tisak OOUR Novinsko-revijalna štamparija i OOUR TMG »Vjesnik«, Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4 – Zagreb 1980

Copyright (sva prava za Jugoslaviju) VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA Zagreb.

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 520 ili 468 d s popustom od 10%, a za 6 mjeseci 260 d ili 234 d s popustom. Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10%. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-586 OOUR »Vjesnik SSRNH« s oznakom za »Laso«.

Cijena za inozemstvo: DM 1.80, ASCH 1000, SFRS 200, HFL 2.00

Cijena inozemne pretplate za 6 mjeseci: DM 36.00, SKR 63.00, ASCH 250.00, FF 74.00, SFRS 36.00, HFL 37.00, US\$ 15.00

UPLATA NA DEVIZNI RAČUN 30101-620-37-7210-256 – Privredna banka Zagreb za »Vjesnik«.

EKONOMSKA PROPAGANDA: »Vjesnik« Agencija za marketing Zagreb. Trg bratstva i jedinstva 6. 1/1 kolor zadnja stranica 7.000 d ili 480 US\$.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26. XI 1973.

I

Bilo je mračno i hladno. Jedino je svjetlo dopiralo kroz pukotinu ispod vrata. Dječak se skvrčio u krevetu, drhtao od hladnoće i slušao tihe glasove iz susjedne sobe. Vani je sve prekrilo snijeg a prozor je bio zaleđen.

— Nemam vremena za maloga! — povisi se iznenada majčin glas, kreštav i nestrpljiv. — Otresi ga se! Daj ga nekom farmeru. Svi one žele dječurliju.

— Ne možeš to učiniti, Myra! — odvrati joj Vanov glas, smiren kao i uvijek. — On ti je sin. Tvoja krv.

— Ne budi glup! U mom životu nema mjesta za njega. — nakon kratke šutnje ona dodade: — Uostalom, kakav bih mu život mogla priuštiti? Da se potuca od stočarskih naselja do rudarskih logora? Otresi ga se, Vane — glas joj se naglo povisi. — Ako ga se ne otreseš, otrest ću se ja tebe.

— Tako? Znao sam da si gruba, Myra, ali sam vjerovao da ti ipak značim više.

— Ma ti si budala, Vane. Bez mene bi prosjačio piće po salunima. Smjesta ga odvedi odavde i otresi ga se kako znaš i umiješ.

Dječak se još više skvrči. Pokuša začepiti uši kako ne bi slušao glasove i otjerati sve veći strah.

— U redu, Myra, pobrinut ću se za to.

Majka izide. Čuli su se njezini koraci dok je išla prema ulici. Nekoliko je časaka bilo tiho. Tada se otvore vrata susjedne sobe.

— Vale! Jesi li budan? Moraš se obući.

— Dobro.

Dječaku je sve bilo milije od hladnog kreveta, ali se istodobno bojao izlaska u noć i onoga što bi se moglo dogoditi. Volio je Vana i vjerovao mu.

Van je bio vitak i visok, uvijek okružen mirisom viskija, no vladao se vrlo pristojno prema svima. Često bi pričao Valu o svom djetinjstvu dok nije majka bila u blizini. Ona nije podnosila njegovo pričanje o bilo čemu što se dogodilo prije nego što su se njih dvoje upoznali i pogotovu bi se ljutila ako bi spomenuo svoju imućnu obitelj ili škole koje je pohađao.

Van zapali petrolejku. Soba je bila oskudno namještena, čak oskudnije nego sobe na onoj farmi s koje se Val vratio tek prije nekoliko tjedana. Ondje su se, brinuli o njemu farmer i njegova žena i bili su vrlo ljubazni. No kad se farmarova žena razboljela, nije više nitko imao vremena za Vala.

Obukavši ga, Van ga odnese u drugu sobu. Dječak je trljao oči jer mu je smetalo jače svjetlo. Tada ude Myra. Ne pogleda ga niti mu se obrati.

– Nosi ga oдавде! – reče samo.

– Tek su mu četiri godine, Myra

– prozbori Van, oklijevajući na vratima. – Zar ne bi mogla...?

– Idi! – viknula je. – I zatvori za sobom vrata!

– Reći ću da je moj, Myra. Nitko neće znati...

– Idi!

U staji je bilo ledeno. Van osedla konja, digne dječaka u sedlo i uzjaše iza njega. Opet je oklijevao. Napokon potjera konja. Jahali su prema preriji. Kamo idu, pitao se Val. Ondje je samo pusta prerija. No uzdao se u Vana. Zaogrnut njegovim krznenim kaputom, uživao je u toplini i zažmorio.

Poslije nekoliko minuta Van opsuje, naglo okrene konja i počne se vraćati. Snijeg im je već pokrивao tragove.

– Vraćamo se, Vane? – pitao je dječak.

– Ne, Vale, ne možemo se vratiti. Odnosno, ti se ne možeš vratiti.

Idemo u posjet – i kad su se opet pojavila gradska svjetla, Van dodade:

– Sjećaš li se Willa Reillyja? Noćas ćeš ostati kod njega.

Val se dobro sjećao visoka, plećata čovjeka, mlada gotovo poput Vana, ali nekako jačeg, čvršćeg. Rijetko se smijeshio, ali kad bi se osmjehnuo, činilo bi se kao da mu se ozarilo cijelo lice. Val ga se ne samo sjećao, nego ga je i volio. Možda više nego bilo koga drugog, premda ne bi mogao reći razlog.

Kad su stigli pred hotel, dječaku je hladnoća prodrila već do kosti. Nije ga mogao zaštititi ni debeli krzneni kaput. Van ga unese u hotel. Popeli su se stubama i zaustavili pred jednim vratima u hodniku. Van pokuca.

– Wille, moram te zamoliti za uslugu – reče kad ih je Will Reilly pustio u sobu.

– O čemu je riječ, Vane? Znaš

da me čekaju dolje. Ne bismo li mogli o tom razgovarati poslije?

– Riječ je o malom, Wille. Myra mi je naredila da ga se oslobodim. Proteklih dana ju je mnogo stajao. Ako ga se ne oslobodim, ne smijem se vratiti.

– Poslušaj moj savjet i ne vraćaj se. Ako su ti potrebne pare, platit ću ti kartu za kočiju do Denvera i dati ti dovoljno za početak.

– A što da počnem? Hvala ti, Wille, ali ne mogu...

– Dobro. Što hoćeš, onda, od mene?

– Zadrži dječaka kod sebe do jutra. Nije mi palo na pamet nikakvo drugo skrovište. Osim toga, mali te voli.

– Pa zar sam ja dadilja? Dobro, metni ga na krevet, ali ujutro dodi po njega. Razumiješ li? – zatim doda tiše: – Ona je obična glupača. Dječak je divan.

Našavši se u krevetu, u zagrijanoj sobi, Val je osjetio kako mu se sklapaju oči.

Kad je ponovo progledao, bio je već dan, a kraj njega je na krevetu spavao Will Reilly. Nadohvat ruke, samo nekoliko centimetara daleko od prstiju, bio mu je revolver. Dječak se oprezno izvukao iz kreveta kako ga ne bi probudio. Prišao je prozoru i zagledao se van.

Tom ulicom je prošetao nekoliko puta s Vanom, ali nikada s Myrom. Nije htjela da itko dozna da je on njezin... ako uopće jest njezin. Nije bio u to sasvim siguran, možda zato što nije htio povjerovati da mu je ona prava majka.

Odozgo se ulica činila sasvim drukčijom. Mogao je vidjeti što je u kolima, a to mu dotad nije polazilo za rukom. Pred poštanskom stanicom je stajala skupina ljudi. U hladnom zraku im se vidio dah. Jedan od njih okrene lice prema Valu. Bio je to Van. U tom času izide iz poštanske stanice majka i popne se u kočiju, gotovo i ne pričekvaši da joj Van pomogne. Tada se Van osvrne prema hotelu i ude za njom u kočiju. Zatvore se vrata, kočijaš pucne bičem i kola odjure

niz ulicu. Skrenu iza ugla i nestanu s vidika.

Val je ukočeno stajao i još gledao, osjećajući se čudno. Otišli su. Van ga je, dakle, ostavio.

Tek nedavno se preselio k majci. Prije je živio na farmi, gdje ga je ona posjetila samo nekoliko puta. Jednom mu je donijela slatkiša. Katkad bi ga pogladila po glavi, ali nikad nije slušala ono što joj je htio reći. Ti su posjeti bili vrlo kratki. A onda su nedavno stigla sjajna crna kola po farmerovu ženu. Svi su ljudi bili u crnoj odjeći. Zatim ga je farmer doveo u grad i ostavio kod majke.

— Što vidiš, Vale? — progovori Will Reilly, probudivši se i sklopivši ruke pod glavom.

— Kola. Svakakva kola. Mogu vidjeti što voze.

— Obući ću se, pa ćemo sići na doručak — reče Will i sjedne. — Uskoro će Van po tebe doći.

— Neće.

— Kako to misliš? — Will Reilly ga naglo pogleda.

— Otišli su. Vidio sam ih.

— Vidio si kočiju? — kad je dječak kimnuo, Will se počne polako oblačiti, nastojeći da prikrije srdžbu. Da, to baš nalikuje na Myru. I na Vana. Van cijelog života izbjegava odgovornost. Will pogleda dječaka, koji se oblačio sporo i nespretno. — Jeste li sinoć išli nekamo drugdje prije nego što ste došli ovamo — upita ga.

— Jahali smo tamo — odgovori Val i pokaže prema preriji.

Tamo? Po ovakvoj hladnoći? Zar su htjeli ostaviti dječaka da umre od studeni? Zna li Myra da je živ? Vjerojatno ne zna. Ako je naumila ukloniti dijete... a ona bi mogla učiniti nešto takvo... onda se Van nije usudio da joj otkrije što je učinio.

Will zakopča opasač oko uskih bokova. Već se stišala srdžba zbog toga što su mu ostavili dječaka. Mnogo je bolje što je Van doveo maloga k njemu nego da ga je ostavio u noći da umre. Je li uistinu

bolje? Kakve nade ima dječak da preživi u tom grubom svijetu?

Ni Will nije počeo mnogo bolje, a ipak je preživio. Neugodne su bile uspomene na to razdoblje, ali je preživio. Hoće li ovaj dječak imati dovoljno srčanosti da to izdrži? Hoće li biti dovoljno žilav, dovoljno uporan i domišljat da prokrči sebi put? Okrene se i pogleda dijete. Val se doimao izgubljeno i sjetno, ali se nisu vidjele suze. Izgledao je otprilike onako kao i Will u njegovim godinama.

Will Reilly je bio uredan i zgodan mladić, poznat kao pošten kocar i kao čovjek s kojim nema šale. Znao je mnogo o kartama i o ljudima i dobivao je češće nego što je gubio. Otac mu je stradao pri eksploziji parnog kotla u Pennsylvaniji kad je Willu bilo četrnaest godina, pa je idućih šest godina Will proveo kao običan radnik, seleći se s posla na posao, a onda je otkrio da bi mogao lakše živjeti ako bude igrao poker. Obilazio je riječne luke, pa velike gradove, zatim je bio u Južnoj Americi, a onda je prošao kroz Kaliforniju i rudarska naselja.

— Doručkovat ćemo, Vale, a onda ćemo odlučiti o budućnosti — Will obuče kaput i uspravi se. — Kako se zoveš, Vale?

— Valentine. Mama je rekla da mi se tata zove Darrant.

— Darrant? Da, moguće je. Onda imaš dobru krv u žilama. Poznao sam Darranta. Stekao sam dojam da je je pošten i hrabar čovjek.

Will se pokušava prisjetiti svega o Darrantu. Znao je da je Kanadanin francuskog porijekla, iz neke ugledne porodice, obrazovan suđeci po rječniku kojim se služio u razgovoru, pravi svjetski čovjek. Okušao je sreću, poput mnogih, tragajući za zlatom, a onda je nestao. Vjerojatno i ne zna da ima sina.

Val je uglavnom šutio za doručkom i napeto slušao Willa kako priča o danima što ih je proveo na parobrodu na Mississippiju i Misouriju. U blagovaonici je bilo samo nekoliko ljudi. Neki progo-

vorije riječ-dvije s Willom Reillyjem, ali svi su znatiželjno pogledavali dječaka.

Uskoro Will zašuti, razmišljajući o neočekivanim teškoćama s kojima se suočio. Budući da je kokkar i da se seli iz grada u grad, što će s dječacićem? Pokuša u mislima pronaći neku osobu kojoj bi mogao povjeriti dijete i ustanovi da takve osobe u tom gradu nema. Mjesni svećenik samo prijeti paklenom vatrom i vidi zlo u svemu, pa ne bi dopustio dječaku da zaboravi tko mu je majka. Vješao bi mu to o nos svaki dan. Druga pogodna osoba je Ed Kelley, pošten čovjek s troje djece, ali mu je žena vrlo boleljiva.

Prošla su tri dana, a Will se nije nimalo približio rješenju. U međuvremenu su svi u hotelu zavoljeli dječaka. Dogodilo se još nešto, vrlo čudno: otkako je došao dječak, Willa je neprestano služila sreća. Dobivao je na kartama više nego inače.

Cetvrtog dana ujutro, kad je išao na doručak, zaustavi ga hotelski upravitelj Loomis.

— Wille, velečasni se počeo raspitivati o malom — reče. — Izjavio je da niste dostojni da se brinete o djetetu i čini mi se da vam ga namjeravaju oduzeti.

— Hvala vam — odvrati Will Reilly, brzo stvorivši odluku. — Što je s onim kolima koje bi trebalo da vratite Bronsonu? Jeste li našli nekoga tko bi ih odvezao?

— Upregnut ću konje, pa će vas kola čekati iza hotela, Wille — odgovori Art Loomis, shvativši što Will namjerava.

— Svratite, molim vas, u Fergusonovu trgovinu i kupite mi dva ginja, stotinu metaka kalibra 112 milimetra i logorsku opremu — reče Will.

Svećeniku Dunkeru je poznato sve o dječaku. Služio je pogrebnu misu farmerovoj pokojnoj ženi. S njim će se udružiti nekoliko licemjernih žena, vjerojatno gospoda Purdy i Elkinsova supruga koja radi u Fergusonovoj trgovini. El-

kins je dobar čovjek, ali mu je žena otrovna, bez imalo milosrđa.

Izide iz hotela i zaputi se prema Elkinsovoj trgovini. Budući da je još bilo rano, ulicom je prolazilo malo ljudi.

Jess Elkins ustane čim je Will ušao. Izrazom lica oda da je nedavno raspravljao o Willu i dječaku.

— Treba mi toplo rublje za dječaka — reže Will. — Grad vam je lijep, ali je hladno u ovo doba godine.

— Da. Četiri su mu godine?

— Gotovo pet. Dajte mi i topao kaput i kapu.

— Toliko ćete potrošiti za njega? Nije vam sin.

— Osjećam se kao da mi je sin

— Will spremno smisli laž kojom će ih pokolebati dok ne pobjegne.

— Dječak mi je sinovac.

— Sinovac? — iznenadi se Elkins. — Mislio sam da...

— Mislili ste da je sin Myre Cord? To je istina, dabome, ali otac mu je Andy Darrant, moj polubrat. Andy me zamolio da se brinem o djetetu. Zbog toga ga je i doveo k meni Van Clevera — Will plati, uzme zavežljaj i krene prema vratima, — Svratit ću opet sutra. Htio bih mu kupiti još ponešto. Pločice za pisanje, pisaljke i slično.

Žurno se uputi prema hotelu. Pod čizmama mu je škripao snijeg. Kad je koraknuo u hotelsko predvorje, pojavi se Art Loomis.

— Sve sam pripremio, Wille, ali bih na vašem mjestu ostao ovdje. Čini mi se da će opet sniježiti.

— Ne mogu ostati. Vukovi su mi već za petama.

— Zar nećete pričekati ni do mraka?

— Neću. Kao što rekoste, mogao bi početi snijeg. Ako vas budu bilo što pitali, kažite da sam se odvezao k starom farmeru po dječakovu odjeću.

— Zašto to činite, Wille? — prozbori Loomis gledajući ga. — Zašto?

— U životu nisam imao nikoga, baš nikoga. — odgovori iskreno Will Reilly. — Dječak mi se sviđa i

vjerujem da se nije bez razloga našao kod mene. Možda je to prst sudbine.

Uskoro je već sjedio na kolima i ošinuo konje. Nije skrenuo na glavnu ulicu, nego je izišao iz grada iza javne konjušnice. Bilo je veoma hladno, a do najbližeg zaklona je trebalo prijeći četrdesetak kilometara.

II

Osvrnuo se samo jednom. Na ulici je stajao netko i gledao za njima dok su se vozili uz obronak izvan grada. Svećenik Dunker bi mogao pripremiti potjeru, jer šerif je pod njegovom vlašću, no šerif je istodobno isuviše lijen da bi htio izići na takvu hladnoću.

Kad su se vozili već tri sata i udaljili od grada dvadesetak kilometara, počeo je padati snijeg. U početku su zalepršale samo rijetke pahuljice, a onda su postale sve gušće i gušće te su konji ubrzo pobijelili.

— Je li ti hladno, Vale? — zapita Will, pogledavši dječaka.

— Nije.

— U nevolji smo, Vale. Snijeg postaje predubok za kola a konji su se već umorili od stalnog penjanja. Morat ćemo se negdje skloniti negdje dok ne prođe mećava.

— Postoji li gdje kakav zaklon?

— Ima tu jedna stara koliba. Samo ne znam hoću li je pronaći. Podalje je od ceste, s desne strane, među drvećem. No do nje nam je ostalo još nekoliko kilometara, jer je gotovo na vrhu prijevoja.

Konji su već teško napredovali. Nekoliko puta su se zaustavili, pa ih je Will morao ošinuti bičem kako bi ih potjerao.

— Moram to činiti, Vale. Ako se zaustave ovdje, smrznut će se.

Kad su se konji opet zaustavili, Will side s kola i, uhvativši uzde, povede ih. U međuvremenu je ojačao vjetar. Činilo se da su se izgubili u prostoru. Svuda oko njih se kovitlao snijeg. Odjednom Will naglo skrene. Kola se nagnu i Val se prčevito uhvati za njih, bojeći se da će se prevrnuti. Kad su prešli

još tridesetak-četrdesetak metara, nadoše se među drvećem. Iznenada pred sobom razabraše kos krov i vrata. Začudo, iz dimnjaka se dizao tanak pramen dima. »Will se zagleda u kolibu, a onda raskopča kaput promrzlim prstima. Gurne desnu šaku pod pazuhu ne bi li zagrijao prste. Val ga je znatiželjno promatrao.

Zašto ne produže, mislio je dječak. U kući bi bilo toplo.

Poslije nekoliko minuta Will krene. Ne zaputi se prema kolibi, već skrene prema staji. Otvori vrata i uđe u nju. Kad je izišao, vrati se do kola.

— Vale — prozbori tiho — ne smiješ se bojati. Unutra su neki ljudi, možda odmetnici. Što god mi se dogodilo, budi pristojan prema njima, pa će se brinuti o tebi. Vrlo je malo ljudi na svijetu koji ne bi bili dobri prema takvom dječaciću. Unutra su trojica. Vjerojatno ću ih prepoznati kad ih ugledam. Možda će čak pokušati da me opljačkaju, no bitno je da ćeš se naći u toploj prostoriji. Ne možemo birati. Najprije ću smjestiti konje — Will htjede krenuti, a onda još jednom pogleda dijete. — Ne brini se previše, Vale. Prilično se snalazim u takvim situacijama — odvede konje u staju, skine s njih ormu i pažljivo ih istrlja. — Uvijek se najprije pobrini za konje, Vale — napomene. — Nikad se ne može znati kada će ti biti potrebni — razgiba nekoliko puta prste. — Dobro, pogledajmo sada kakve smo karte dobili.

Njihov dolazak je prigušio snijeg, pa ih u kolibi nisu čuli. Kad je Will pokucao na vrata, najednom je unutra nastala tišina.

— Hej, otvorite! — viknuo je. — Hladno je! Sa mnom će dijete — čim su se vrata počela otvarati, gurne ih i korakne unutra, držeći Vala za ruku. Tada zatvori vrata za sobom i pogleda trojicu u sobi. — Čini mi se da sam dobio dobre karte — izusti tiho. — Vale, ovo ti je Tensleep Kid. Napola je Irac, jedna mu je četvrtina nizozemska,

a druga indijanska, no sve četiri su loše. Ali jak je i pošten prema prijateljima.

— Nisam baš tako loš, mali — prozbori Tensleep smijuljeći se. — Sklon sam djeci i kockarima — odmjeri pogledom Reillyja. — Kako si pronašao ovu kolibu, Wille?

— Bio sam dva-tri puta ovdje, kod starog Ebbensa.

— Zna li još tko za nju?

— Ne vjerujem. Kao što se sjećaš, Ebbens nije bio baš razgovorljiv.

— Prilično je hladno za putovanje — prozbori jedan od dvojice koji su dotad šutjeli. — Hoćeš li nam to objasniti?

— Ovo je Myrin sin. Van ga je ostavio kod mene kad su odlazili iz grada, a tamošnji pop mi ga je htio oduzeti. Dječak mi se sviđa, a Dunker ne sviđa.

— Ne vjerujem to — reče čovjek, snažan, širokih ramena, gledajući netremice Reillyja — i ti mi se ne sviđaš.

— To je tvoje pravo, Sonnenberg. Ni ti se meni ne sviđaš.

— Onda se tornjaj odavde!

— Neću — čuo je Willow odgovor Val, koji se bojao tog krupnog, bradatog čovjeka, ali kad je pogledao Willa, opazio je da se prijatelj smiješi. Will Reilly se nije bojao. — Ostat ćemo, Henry.

Sonnenberg se počne dizati, ali ga zaustavi Tensleepov glas.

— Ostavi ga na miru, Henry. U ovakvoj noći ne bismo nikoga istjerali iz kuće. Nije li tako, Tome?

Treći čovjek je bio visok i mršav.

— Ne, ne bismo — odgovori, lijeno pogledavši oko sebe. — Smiri se, Henry.

— Odakle znamo da nije uhoda?

— progunda Sonnenberg i opsuje.

— Zar Reilly? — Tensleep se nasmije. — Pa Reilly je kockar.

— Otići ćemo čim prestane mečava — reče Will Reilly. — Napraviti ću saonike za kola.

— Ne sviđaš mi se, Reilly — ponovi Sonnenberg. — Nikad mi se nisi sviđao.

— Nitko i ne traži od tebe da ti se sviđam, Henry. Nastojat ću da ti se mičem s puta, a ti se miči s mog.

— Inače...?

— Pucam brzo i točno — odgovori Will smiješeći se — a ova je soba malena.

— Ima pravo, Henry — umiješa se Tensleep. — Vidio sam ga kako puca. Vidio sam i kako se služi lovačkim nožem. Izbo je trojicu prije nego što su stigli opaliti, a prišli su njegovu stolu da bi ga udesili.

— U redu, možda sam te potcijenio — promrlja Sonnenberg, zamišljeno gledajući Reillyja. — Možda si spretniji nego što sam mislio.

— Ovdje ima malo prostora — reče Will. — Mislim da bismo obojica stradali, Henry.

— Dobro — izusti Sonnenberg, protiv volje pokazujući divljenje. — Hrabar si. Samo, ne izazivaj me.

— Nisam znao da Myra ima dijete — reče iznenada Tom, gledajući Vala koji je prišao vatri i grijao se.

— Nitko to nije znao — odgovori Will. — Tajila je to. O djetetu su se brinuli stari farmer Schmitt i njegova žena. Kad je žena umrla, Myra je naredila Vanu da se otrese dječaka — na te riječi tri čovjeka su se vidljivo zaprepastila.

— Da, tako je — nastavi Will. — No, Van to nije mogao učiniti. Stoga je donio dijete da prenoći kod mene i nestao s Myrom.

— Znao sam da je Myra u duši zla — promrmlja Tensleep. — Ali zar bi to učinila djetetu?

— Ona je čudna — reče Tom i na opće iznenađenje doda: — Upoznao sam njezinu obitelj.

— Gdje? — zapita Will i pogleda ga.

— Na Istoku. Potječe iz dobre porodice... imućne. No uvijek je bila zla. Pobjegla je i više se nije vratila.

Kad se Val probudio, u kolibi je bilo danje svjetlo. Kraj vatre je sjedio Tensleep, podigavši noge na panj što je služio umjesto stolice.

— Dobro jutro! — reče on dječaku.

– Dobro jutro, gospodine.
– Oho! Kakvo lijepo ponašanje!
Tko te to naučio?

– Van.
– Znači, i od njega je bilo ne-
kakve koristi. Doduše, mora se pri-
znati da je ugodan, vrlo ugodan.
Nisam sreo čovjeka koji bi imao
bogatiji rječnik od njega... izuzevši
Willu Reillyja. Imaša u Willu vri-
jedna prijatelja, momče. Drži ga se!
Čovjek ima u životu malo prijate-
lja, pa treba da ih čuva.

– I vi imate prijatelje.
– Da? – Tensleep se kiselo nas-
mije. – Da, mogli bi se tako naz-
vati. Radimo zajedno, dječake, i
dobri su na svom poslu, no govorio
sam o prijateljima kojima se mogu
okrenuti leđa.

– Pa svidate se i Willu.
– Willu? Zašto misliš?
– Vidio sam kako govori s
vama i kako vas gleda. Svidate mu
se, siguran sam.

– Počasćen sam. Will rijetko
pokazuje da mu se netko sviđa. A
što ti misliš o meni?

– Svidate se i meni.
– Sviđaju li ti se Henry i Tom?
– Henry mi se ne sviđa. Mislim
da se i ja njemu ne sviđam. A o
Tomu ne mogu ništa reći.

– Nitko nije načistu s Tomom.
Čak ni on sam – Tensleep ustane
i baci drva na vatru.

Snijeg je prestao padati, ali je
vani bilo sve bijelo. Čuli su se pov-
remeno glasovi i udaranje sjeki-
rom. Will Reilly je već dovršavao
saonike. Uto mu Sonnenberg i
Tom pomognu dogurati kola bliže
kući. Počeo je skidati kotače kako
bi ih zamijenio saonicama.

Nakon nekog vremena udu sva
trojica. Tom počne pripremati jelo,
a Will, sjedeći na stolici, nasloni se
ledima na zid.

– Mogao bih vam ostaviti hrane
– reče. – Uostalom, zahvalni smo
vam za pomoć. Ako namjeravate
ostati ovdje dok ne zatopli ili dok
ne stigne proljeće, neće vam biti
dovoljna hrana koju imate. Mogu
vam ostaviti dva komada slanine,

malo smrznute govedine i pet-šest
limenki graha. Nismo ponijeli
brašna, jer nismo očekivali da
ćemo moći negdje peći kruh.

– Vidite – prozbori Tensleep –
rekao sam vam da je on dobar
momak. Tko se druži s njim, ne
može loše proći.

– Spremi se, Vale – obrati se
Will dječaku, pijuckajući kavu. –
Krećemo na put.

– Odakle znamo da se nećeš
negdje sastati sa šerifom? – Son-
nenberg ga je oprezno promatrao.

– Da poznaješ šerifa Dailyja
Bensona, ne bi se brinuo – odgo-
vori Will. – Njega ne bi mogao ni
za dvadeset tisuća dolara natjerati
da po ovakvu vremenu izjaše iz
grada. On radi samo kad je toplo.
Uostalom, ne traga za vama,
momci – Will odloži šalicu i
ustane. – A sada dodite po hranu
– dok je Sonnenberg nosio u ko-
libu slaninu i grah, Will se tiho
obрати Tensleepu: – Hvala ti, Ten-
sleepe. Zapamtit ću to – posegne
u kola i izvadi vreću s pet kilo-
grama suhih jabuka. – Uzmi to
kao posebnu nagradu.

– Hvala – Tensleep se htjede
okrenuti, a onda se predomisli. –
Upravo sam se sjetio nečega, Wille.
Pripazi u Heleni. Ondje su Gor-
manovi.

Henry Sonnenberg je natmureno
stajao, ali Tom podigne dječaka na
kola i pažljivo ga pokrije gunjem.

– Budite oprezni, momci – reče
Will na odlasku. – Prekrijte snije-
gom moje tragove.

– Ostavio je kaput raskopčan.
Bio je kockar, ali nije kockao uvi-
jek. Zakopčao je kaput tek kad su
se udaljili oko tri kilometra.

– Jesi li pažljivo promatrao što
se ondje događa, Vale? – upita dje-
čaka. – Uvijek treba promatrati i
slušati. Znaš li zašto smo ostali
živi?

– Bojali su te se.

– Nisu. Pogotovu Tensleep nije.
No bitno je da su znali da se i ja
njih ne bojim i bilo im je jasno da
mi ne mogu nauditi bez posljedica.
U borbi ne bi ni njima koža ostala

cijela. Jak čovjek, Vale, mora znati kada će upotrijebiti svoju snagu. Nisam izazivao Henryja Sonnenberga. Da sam ga izazvao, smatrao bi da mora dokazati kako se varam. Nastala bi borba i neki od nas bi stradali. Mora se povući granica, Vale. Prihvatio sam Sonnenberga kao opasna čovjeka, ali mu istodobno nisam nimalo popustio.

– Da, razumijem.

– Što se tiče njih trojice, Sonnenberg je najžilaviji i najpodmukliji, Tensleep najbolje rukuje revolverom i najpametniji je, ali Tom je najopasniji.

– Zašto?

– Zato što mu u glavi nije sve kako treba. Doima se normalno i ponajčešće postupa normalno, ali se ne može predvidjeti što će učiniti kad ga obuzme napetost. Vrlo lako može pomahnitati i pobiti sve oko sebe. Poslije bi se kratko vrijeme kajao, no vjerojatnije je da bi zaboravio sve to – neko vrijeme su se vozili šutke, a onda Will doda: – Ti si sam na svijetu, Vale. Ne zaboravi to i ne zaboravi da su osamljeni najjači. Divno je imati prijatelje, ali moraš znati tko su ti prijatelji. Nauči prosuđivati ljude, Vale. Ako to naučiš, živjet ćeš duže... i bolje.

Prve večeri u Heleni, u nepoznatu hotelu, Val je gledao Willa kako se oblači za izlazak. Uto mu Will pruži snop karata.

– Promiješaj ih večeras stotinu puta – reče. – Navikni se na njih, nauči rukovati njima. Ako i ne budeš nikada kartao, to će ti pomoći da ti prsti budu gipkiji i oči hitrije.

Ostavši sam, Val pride prozoru. Slušajući Willove korake po snijegu, sjetio se Tensleepove opomene. Hoće li Gormanovi pronaći Willa? Hoće li ga ubiti? Možda se on više nikad neće vratiti?

Tada počne miješati karte. Miješao ih je, dijelio i skupljao... najmanje stotinu puta. To će ponavljati iz noći u noć dok god ne bude pot-

puno ovladao kartama i naučio sve trikove.

– Pošten čovjek ne vara, Vale – rekao mu je iduće večeri Will Reilly dok se češljao – ali nećeš uvijek igrati s poštenima, pa je korisno znati vara li te netko ili ne vara. Da bi to znao, moraš naučiti kako se vara. Posumnjaš li da u igri netko vara, povuci se. Smisli bilo kakvu ispriku, ali se povuci. Ne zovi nikoga varalicom, jer ćeš ga, ako to učiniš, morati ubiti, a mrtvaci opterećuju savjest. Vježbaj pamćenje... i zapažanje. Nastoj se sjetiti svake karte koja je odigrana i tko ju je odigrao, no prije svega zapažaj ljude, mjesta, stvari – Will se prestane češljati i pogleda Vala. – Pridi prozoru, Vale, i pogledaj van! – pošto je dječak stajao cijelu minutu pred prozorom i gledao van, Will ga pozove natrag i reče mu: – Onda, koliko je kuća na drugoj strani ulice? Mislim, koliko ih možeš vidjeti kroz taj prozor?

– Ne znam. Mislim...

– Sedam ih je, Tri su dvokatne a dvije imaju balkone – Will Reilly obuče kaput i namjesti kravatu. – Nemoj samo gledati kroz prozor, Vale. Moraš vidjeti i zapamtiti. Idemo na večeru!

III

Kad je navršio osam godina, Valentine Darrant je već znao sve o kartama. Naučio je jahati i prešao na konju više od tisuću i petsto kilometara kroz divljinu, a kočijom je prevaleo tri puta veću udaljenost. Vozio se već i parobrodima od New Orleansa na Mississippiju do Fort Bentona na Missouriju. Upoznao je stotine prokušanih boraca, kockara, pipničara, žena sumnjiva poštenja i predstavnika zakona koji su se selili iz grada u grad. Naučio je od Willa, koji je rado čitao, mnoge pjesme, poneke i vrlo duge. Nije išao u školu, jer se ni u jednom gradiću nisu zadržavali dugo, ali je u znanju pretekao svoje vršnjake. Will ga je naučio čitati i pisati, računati, zapažati sve oko sebe, upoznao ga je s povi-

ješću. Često su na svojim dugim putovanjima recitirali: jedan bi započeo pjesmu, a drugi bi je dovršio.

Jednog su dana pošli kočijom do Silver Cityja.

— Neće biti gužve, Wille — reče kočijaš. — Malo ih se vozi u današnje doba. Boje se Apaša.

— Ja se uzdam u tebe, Pete — odvratí Will smiješeći se. — Ako im ne budeš mogao pobjeći, otjerat ćeš ih mecima.

— Hoćeš li se voziti sa mnom gore, momče? — zapita kočijaš Vala. — Bit će mi drago da imam društvo.

— Zar nemate naoružanog pratioca?

— Dobit ćemo poslije dvojicu i mislim da će nam, dok budemo prelazili preko prijevoja, biti i te kako potrebni.

Našavši se na kočijaškom sjedalu, Val je gledao Willa kako ulazi u kočiju. Kad god bi se razdvojili, obuzeo bi ga nekakav strah, strepnja da se Will neće vratiti k njemu. Sjedio se Vana, koji ga je ostavio, i pitao se zašto je to učinio. Zar ga zbog nečega ljudi ne vole? Zašto ga majka nije voljela? No Will Reilly ga voli, znao je to.

Konji su već bili nemirni i čim je Pete pucnuo bičem, spremno su jurnuli. Poslije će, vjerojatno, usporiti korak, no većina kočijaša je uživala u brzom napuštanju grada, kao da se utrkuju s nekim.

Bila je rana jesen. Zrak je bio biar, pa se moglo vidjeti vrlo daleko.

— Putuješ s izvanrednim čovjekom — obrati se kočijaš Valu. — On ti je nekakav rođak?

— On mi je stric — dogovorili su se da će tako govoriti svima. — Volim ga — doda Val.

— Dabome. I ja ga volim. Nikoga ne gnjavi, a zna se brinuti o sebi kad se pojave nevolje. Vjeruj mi, lakše mi je pri duši kad znam da će se voziti sa mnom kroz indijansko područje.

— Zašto?

— Pa nema boljeg strijelca od njega.

Prvi put su se zaustavili u postaji Cienaga, nakon pedesetak kilometara. Tu su kočiju dočekala oba naoružana pratioca. Dok je konjušar žurno mijenjao konje, Will i Val udoše u postaju. Za jednim stolom su sjedili neka žena i dječak. Očito, upravo su pojeli obrok. Dječak znatiželjno pogleda Vala.

— Dovezao si se kočijom? — upita.

— Jesam — Val je rijetko razgovarao sa svojim vršnjacima, a tom dječaku je mogla biti godina dana više nego njemu.

— Nosiš kicošku odjeću. Ti si maza?

Val pogleda Willa, koji to tobože nije slušao, no Val je dobro znao da čuje svaku riječ. Ta ga spoznaja ispuni samopouzdanjem.

— Nisam — odgovori. — Ne može se suditi o čovjeku po odjeći.

Poslužio se Willovim riječima, no smatrao je da su tu na mjestu.

Dječak se u međuvremenu digao i prišao mu. Bio je za pola glave viši od njega, preplanuo od sunca i žilav. Vala obuzme nekakva nelagodnost, iako joj nije mogao otkriti uzrok.

— Mislim da si maza i bacit ću te u prašinu — reče dječak.

Val je od Willa naučio da se u takvim prilikama ne smije pričati. Ako se priprema borba, treba zadati prvi udarac.

Stisne šaku i snažno zamahne. Udarac je bio potpuno neočekivan. Pogodio je dječaka u jagodičnu kost i zatim ga udario u tijelo. Dječak sjedne na pod.

— Dosta je — umiješa se Will Reilly i uhvati Vala za ruku. — Ostavi ga na miru.

— Pustite ga — uzvikne dječak, digavši se već, a oči su mu ratoborno sjale. — Pokazat ću mu tko je jači!

— Bolje za tebe da ga ne pustim — reče Will. Pozdravi ženu za stolom. — Oprostite, gospodo, ali djeca su djeca — položi Valu ruku

na rame i izide s njim. Kad su se zaustavili podalje od ostalih, zapita ga: – Misliš li da si pobijedio?

– Jesam. Srušio sam ga.

– Istina je, srušio si ga, ali je bio iznenađen i nije uspio na vrijeme uspostaviti ravnotežu. No nisi dobio borbu. Ja sam je dobio umjesto tebe. Bio bi te istukao, Vale. Malo je stariji, malo viši i mnogo žilaviji. On radi naporno otkad pamti a i hrabar je. Vidio sam to kad se počeo dizati. Shvati, postupio si kako treba. Izazivao te, želio je tučnjavu. Dobro si ga udario, ali ne i dovoljno snažno. Trebalo je da ga najprije pogodiš u trbuh. Drugi udarac je bio preslab da bi mu naudilo. Bio bi te istukao, Vale.

Na Valovu licu se vidjelo da još u to ne vjeruje.

– Doći će vrijeme kad će to netko istući, Vale – nastavi Will – ali podnesi to kao čovjek. Nemoj plakati, nemoj cmizdriti, barem dok ne ostaneš sam. Nisam htio da sada doživiš taj poraz, pa sam se umiješao. Dosad sam te vrlo malo učio o tučnjavama, no vidim da je došlo vrijeme i za to.

Putnici su već ulazili u kočiju. Naoružani pratilac Bob Sponseller sjedne kraj kočijaša, a drugi pratilac Bridger Downs popne se u kočiju. Pucne bič i kočija krene. Onaj dječak s kojim se Val potukao i njegova majka sjedili su nasuprot Willu i Valu. Ostala dva putnika bili su neki rudar i neki trgovac.

U idućoj postaji su ostali vrlo kratko i zatim zastavili putovanje. U kočiji je bilo tiho. Val je povremeno dremuckao. Kad se jednom probudio, opazio je da ga dječak promatra.

– Zovem se Val – reče.

– Briga me – promrmlja dječak kiselom. Poslije pola minute dodaje: – Ja sam Dobie Grant.

Uto se trgovac obrati Bridgeru, koji je, držeći između koljena vinčesterku, gledao kroz prozor.

– Zar je na prijevoju uistinu tako opasno kao što se priča? – upita.

– Još opasnije – odgovori Brid-

ger Downs. – Put je uzak, kao stvoren za zasjedu. Ako se žele dočepati nečega, napast će nas.

– Ja znam pucati – ponudi se Val.

– Ne znaš bolje od mene – izjavi svadljivo Dobie.

– Možda ćete obojica morati pucati – reče im Bridger.

Iz naredne poštanske postaje krenuli su rano ujutro. Sada su se vozili prema prijevoju. Konji su povremeno kasali a zatim bi opet krenuli korakom.

Val je sada sjedio kraj prozora. Uživao je gledajući pustinju i planine. Blizu kočije uzleti jarebica. Na nebu je kružio sup. Sve jasnije su se vidjele stijene na prijevoju.

– Sada ćemo zamijeniti mjesta – reče Will i sjedne kraj prozora.

Iznenada kočija poskoči i začuju se kočijaševi povici. Tjerao je konje. Gotovo istodobno zagrmi im nad glavama puška.

Čućeći na podu, Val ništa nije mogao vidjeti, ali je čuo struganje kotača po šljunku i kamenu i škripanje kočije.

Iznenada Bridger Downs opali, zatim još dva puta. Will nije pucao, kao ni rudar. Trgovac je izvukao revolver.

Najednom se pojavi rupa od metka na boku kočije iznad Willowe glave. Gotovo u istom času kočija poskoči kao da će poletjeti, a onda tresne o zemlju škripeći i polako se izvrne na desnu stranu kad joj se slomio kotač.

Will se iznenada izvuče iz kola. Val nije ni opazio kako mu je to pošlo za rukom. Uspravio se i baš kad se Val izverao kroz vrata, počeo je pucati. Indijanac koji je jurio prema kočiji padne s konja.

I ostali su sada izlazili iz kočije. Will žurno korakne prema Valu i gurne ga među velike kamene gromade.

– Ostani tu! – naredi strogo.

Pete je ležao na zemlji desetak metara daleko od kočije i nije se micao. Dobie se s majkom šćućurio iza stražnjeg dijela kočije, no u očima mu se nije vidio strah, već

znatizelja i nestrpljivost. Bridger Downs je brzo pronašao prikladno mjesto i klečeći na jednom koljenu čekao priliku za precizan hitac. Sponseller je, skočivši s kola čim su se počela prevrtati, bio petnaestak metara daleko od kočije, među stijenjem, na malo višem terenu. Rudar je čučao kraj Vala i držao se za ruku na kojoj se polako širila crvena mrlja, ali je već namjestio pušku naslonivši je na granu krčljava drveta. Trgovac je pokušavao skinuti s krova kočije jedan od dugačkih sanduka što ih je ukrcao na polasku.

— Možeš li mi pomoći, dečko? — obrati se Valu. — Dopuži ovamo.

Val mu se približi i uspije odvezati uže s druge strane sanduka ne izloživši se apaškim mecima. Trgovac povuče sanduk na zemlju i počne udarati kamenom po letvici.

Val se vrati na svoje mjesto i pogleda oko sebe. Kočija ih je štitila s jedne strane, a s druge je bilo stijenje i grmlje. Jedan konj je bio ubijen i ležao je gotovo pod kočijom. Vjerojatno su se kola zaniijela i prevrнула kad je on pao.

Indijanci su se postepeno približavali. Val je osjećao kako mu se u nosnice uvlače prašina i barutni dim. Trgovac je uspio otvoriti dugački sanduk i počeo je iz njega vaditi puške. Imao je dvanaest novih novcatih pušaka, a iz drugo sanduka je počeo vaditi municiju.

— Dodi, sinko, pomози mi puniti puške — reče.

Val mu odmah pritekne u pomoć, a Dobie mu se pridruži. Punili su puške što su brže mogli i dodavali ih Willu, Bridgeru i rudaru.

Držeći svoju pušku i imajući kraj sebe još dvije, Bridger iznenada otvori paljbu. Hitio je samo pokazati Apašima da su se namjerali na izvršno naoružane protivnike, pa je pucao što je brže mogao. Ispraznivši prvu pušku, uzme drugu i nastavi pucati.

Iznenada tri Indijanca istodobno krenu u napad. Pucajući gotovo nehajno, trgovac sruši dvojicu i natjera trećeg u bijeg. Tada uzme

kamen, baci ga uvis, razbije ga metkom i pogodi jednu krhotinu prije nego što je pala na tlo.

Will Reilly se hasmije i tada uzme praznu bocu, baci je uvis i otkrhne joj metkom grlo dok je trgovac gađao ostatak boce.

— Što, do vraga, radite? — dovikne Sponseller. — Igrate se!

Nadajući se da bi neki Apaš mogao razumjeti njegove riječi, Will Reilly odgovori najprije na engleskom, jeziku zatim na španjolskom.

— Imamo četrdeset ušaka i dvije tisuće metaka — vikne — pa se možemo malo zabaviti!

IV

Sunce je bilo već visoko na nebu, pa ih je sve počela mučiti vrućina. Mučila ih je pogotovu zato što nisu imali vode.

Pet preživjelih konja stajalo je pred kolima objesivši glavu, jer su još bili upregnuti. Apaši su očito trebali konje, jer ih nisu pokušali ubiti.

Više nisu napadali. Dobro su znali da su putnici ostali bez vode. Jednim od prvih hitaca koje su ispalili, pogodili su mijeh s vodom ovješena sa strane. Prema tome, trebalo je samo da čekaju, a njihova strpljivost je bila beskrajna.

Pete je bio mrtav, to se već jasno vidjelo. A rudar, koji se zvao Egan Cates, imao je već dvije rane. Val mu napuni revolver i stavi mu ga nadohvat ruke.

— Dobro je, momće — reče Cates. Tada pažljivo pogleda Willa. — Znete li se šuljati, Reilly?

— Zašto?

— Ondje izvire voda — reče rudar i pokaže na sjever.

— Okanite se toga — umiješa se odlučno Bridger Downs. — Ne biste mogli uspjeti. Kad se smrači, čvrsto će stegnuti mrežu oko nas.

Sporo prođe jedan sat, zatim još jedan. Za to vrijeme bio je ispaljen samo jedan hitac, i to s apaške strane.

Sponseller se nije javljao, a sa svog položaja ga nisu mogli vidjeti, pa nisu znali je li mrtav ili živ.

Polako je popuštala vrućina. Počele su se produžavati sjene stijena. Val je ležao na zemlji, osjećajući kako mu srce udara i osluškujući zvukove. Hoće li se izvući živi? Usta su mu bila suha, tako suha da gotovo nije mogao gutati.

Will uzme s pijeska gladak kamenčić.

– Stavi ga u usta, Vale – reče.

– Manje će te mučiti žed.

Kamenčić je bio gotovo hladan. Poteće slina i Val se odmah osjećao bolje. Nastojao je zaboraviti žed i razmišljati o nečemu drugom. Pokušao se sjetiti Myre, no u pamćenju mu se zadržao samo njezin glas, vrlo osoran one posljednje večeri.

Pojavile su se zvijezde. Doimale su se poput dalekih logorskih vatri, kao da se na noćnom nebu ulogorila neka golema vojska.

– Ne brini se, Vale – progovori Will Reilly, obuhvativši rukama koljena. – Bio sam već i u gorim škripcima. Doduše ne baš često – doda. – Noću nas neće napasti – neko vrijeme je šutio a onda dodao – Kad ovo završi, krenut ćemo na istok.

– Ja bih mogao otpuzati do vode – reče iznenada Val.

– Ti bi to pokušao, ha? – Will ga pogleda.

– Pokušao bih.

– Nemoj. Bilo bi previše opasno.

– Ja sam malen. Treba mi manje prostora nego tebi ili bilo kome drugom. Dok sam živio kod farmera Schmitta, često smo se igrali Indijanaca. Puzao sam i skrivao se bolje nego itko drugi. Potrebna nam je voda. Znam da su uokolo Indijanci, ali oni ne očekuju dječaka.

– To ne dolazi u obzir – reče odlučno Will Reilly.

Nakon toga je Val zaspao. Kad se probudio, bilo je vrlo hladno. Ukopao se dublje u pijesak i podigao ovratnik. Ležao je budan i razmišljao o stijenama gdje je, prema Catesovim riječima, voda. Strme su, ali ima mnogo pukotina. Mogao

bi se sakriti ondje gdje odrastao čovjek ne bi nikako mogao.

Izenada začuje šuškanje i potom rvanje.

– U bok – proštenje Bridger Downs. – Mislim da rana nije opasna.

– Ubio si ga?

– Da. Bio je vraški žilav. Zario mi je nož u bok, ali sam ga uhvatio za zglavak i udarao drugom rukom. Napokon sam mu tresnuo glavom o kamen.

– Što je s konjima?

– Živi su, ali im je prijeko potrebna voda.

Val opet zaspi, a onda ga probudi pucanj. Ugleda Willa kako drži jednu od novih pušaka. Trgovac je punio drugu.

– Mislio sam da ćemo ih prestrašiti onom svojom spretnom pucnjavom – reče trgovac.

– Apaši nisu plašljivi – odvrati Will. – No mogli bismo ih pokolebati.

– Kako?

– Treba da tražimo poglavicu. Ako ga ubijemo, svi će se povući i birati drugog. Možda će i otići.

Apaši nisu napadali niti su se bilo gdje vidjeli. Val je već postao nestrpljiv. Vjerovao je da su Indijanci otišli. Usne su mu ispucale a koža bila vruća, ali se nije žalio. Nije se žalio nitko drugi, pa nije htio biti prvi.

Čekajući, spavali su naizmjenice. Sredinom popodneva ispruži Will Reilly iznenada ruku i prodrma Downsa budeći ga.

– Dolaze – reče.

– Sigurni ste?

– Potpuno. Gotovo neopazice su se spustili niz stijene i približili. Mislim da će krenuti u juriš.

Rudar Egan Cates sjedne blijeda i umorna lica. Izgubio je krvi a i žed ga je izmučila.

– Ti i Dobie punite puške – obrati se Will Valu. – Budite što brži. Ako se ne varam, žele nas do kraja ovim napadom.

Kad je počeo juriš, Apaši su se pojavili samo tridesetak metara daleko od kola. Činilo se da su ni-

kli iz zemlje. Ispalili su plotun i jurnuli.

No dočekala ih je paklenska paljba. I Val je pucao znajući da neće preživjeti ako ne odbiju taj napad.

Tri Apaša su navalila s leđa. Jedan, upadljivo širokih prsa, jurnuo je straga prema Willu, držeći nož u ruci.

Budući da nije mogao smisliti ništa drugo, Val mu baci pušku pod noge i ratnik posrne i padne na koljena. Oba dječaka se bace na njega. Dobie ga počne udarati kamenom. Apaš ih zbaci sa sebe i munjevito ustane. Šćepali su ga za noge, a on zamahne nožem prema Willovim ledima. Začuvši tapkanje iza sebe, Will se okrene i opali iz vinčesterke iz neposredne blizine.

Metak pogodi Apaša u prsa i sruši ga. Will se odmah okrene i zamahne puškom na ratnika koji se rvao s ranjenim Catesom. Pogodi ga kundakom u potiljak. Apaš klone i ispruži se.

Treći ratnik bio je prikliješten uz stijenu, a Bridger Downs mu je gurnuo u trbuh revolversku cijev.

— Drži ga, Bridgeru! — vikne Reilly. — Ne smijemo dopustiti da upozori ostale. Naši momci još nisu mogli stići do druge strane prijevoja. Ako pobjegne i obavijesti ostale o puškama i municiji, shvatit će da smo im postavili klopku. Možda bi bilo vrijeme da dademo znak za napad.

Bridger shvati varku.

Apaš iznenada skoči u stranu i umakne prema zaklonu iza stijene. Will opali u zrak i pusti ga da ode.

— Nadajmo se da će to upaliti — promrmlja Bridger i pljune.

Uskoro začuše topot kopita i ugledaše prašinu iza Apaša, koji su se žurno povlačili s bojnog polja. Varka je uspjela.

— Idemo! — reče Will. — Dok još možemo.

— Možda ne bi bilo loše da zapalimo vatru — predloži Cates. — Dimni signal će ih spriječiti da se zaustave.

Sa stijena side Sponseller. Metak mu je opekao rebra, ali nije imao drugih rana.

Ispregli su konje i uzjahali. Tri konja su morala nositi po dva jahača. Valu se neizbrisivo urezalo u pamćenje to jahanje i pješačenje do naredne poštanske postaje.

Nakon toga su stigli u Silver City. Ondje je Val često jahao s Billyjem Antrimom, sinom vlasnice prenoćišta. Jurili su kroz ulice i odiazili u brda izvan grada. S njima je bio i Dobie.

— Ostat ćete ovdje? — pitao je Billy.

— Nećemo — odgovori Dobie. — Mama ide u Las Vegas. Ondje joj živi sestra. Otkad mi je umro tata, neprestano lutamo.

— Moli boga da ti se mama ponovo ne uda — reče Billy. — Moja se udala, a očuh je gotovo neprestano pijan. Tuče me kad me uspije uhvatiti... ali to mu se ne događa baš često.

— Mi idemo u El Paso — reče Val. — Možda i u New Orleans.

Uskoro su se nastavila putovanja. Will i Val su proveli tjedan dana u El Pasu, zatim tri dana u San Antoniju, a onda su se odvezli parobrodom iz Indianole u New Orleans. Willa je u tom razdoblju izvanredno služila sreća. Dobio je na kartama tri tisuće dolara. Zatim su bili u Mobileu, Savannahu, Charlestonu, Philadelphiji i New Yorku...

Nakon toga su proveli godinu dana u Evropi. Val je narastao i ojačao. Naučio je govoriti francuski i donekle njemački i talijanski.

Napokon se nađe u Innsbrucku. Jedne noći, poslije ponoći, Will Reilly se vratio natmuren iz kockarnice. Razdražljivo je, gotovo s gađenjem, bacio na stol snop novčanica. Pogleda Vala.

— Trebalo bi da spavaš — reče mu. Još si premlad da tako dugo bdiš.

— Nisam umoran.

— »Faust«? — promrmlja Will pogledavši knjigu. — Odakle ti to?

– Knjigu mi je dala ona djevojka s kojom si razgovarao po podne. Ako se ne varam, zove se Louisa.

– Razgovarao si s njom?

– Jesam. Raspitivala se o tebi. Zanimalo ju je jesam li ti sin.

– Znači, ne vjeruje mi – promrmlja Will pošto je šutio nekoliko časaka. – Zašto bi i vjerovala? Ja sam kockar – prezirao je sama sebe, pa ga Val radoznalo pogleda. Will se još nikad nije tako vladao. – Pročitaj tu knjigu, a onda pročitaj Bryonova »Manfreda«. To je jedini Faust koji je postupao hrabro. Ostali su cmizdravi slabići koji nisu naučili ništa korisno.

– Jesi li ti naučio nešto korisno? – zapita Val, ne znajući ni sam zašto to pita. Znao je samo da mu je prijatelj u nevolji.

– E, to ti je vrlo pametno pitanje – Will se tiho nasmije. – Jesam, naučio sam mnogo, ali u nekim prilikama ne može pomoći nikakvo znanje. Slušaj, Vale, ovih dana se vladam kao prava budala. Upleo sam se u nešto iz čega bih vrlo lako mogao izvući kraći kraj.

– Što ćeš učiniti?

– Igrat ću svoju igru, kamo god me odvela. Neću se sada povući.

– A ako ne uspiješ?

– Onda će mi, Vale, biti potrebna sreća i brz konj.

Nećemo prvi put žurno napustiti neki grad, pomisli Val. Pitao se je li se Will već pobrinuo za brze konje. Nije mu još bilo ni deset godina, ali se izobrazio u teškoj i opasnoj životnoj školi.

Sutradan ujutro, kad je Will odjahao sam prema šumi, Val je otišao u staju gdje su se prodavali i iznajmljivali konji. Razgovarao je već nekoliko puta s konjušarima i vlasnicima. Osobito su mu se svidjela dva sivca, pa se sada zaustavio i zagledao u njih.

– Biste li prodali te konje – upita – ako bih uspio nagovoriti strica da ih kupi?

– Konji se prodaju – odgovori

ljubazno konjušar, Talijan. – Sve se prodaje ako se dobro plati – pričekaj da se drugi konjušar, Nijemac, udalji i tada nastavi: – Trebalo bi da ti stric bude oprezan. Stvara sebi opasna neprijatelja.

– Vi ste nam prijatelj?

– Svida mi se tvoj stric – odvratila Talijan. – On je čovjek na svom mjestu.

– Onda mi prodajte konje i ne govorite o tome nikome.

– Šališ se? – konjušar se zagledao u njega. – Pa još si dijete.

– Dugo putujem sa stricem. Znam kakav je. Prepustio mi je neke poslove.

– Da, vidio sam to – konjušar protirja bradu. – Imaš li novac? Potrebna je poprilična svota.

– Imam. Mogu ga nabaviti.

Kratko vrijeme su se cjenkali, uglavnom forme radi. Val je znao da će morati platiti malo više nego što bi inače, no sjećao se Willovih riječi: »Cijenu određuje potreba.«

– Dobro, gdje ćeš držati konje?

– zapita Talijan.

– Odvedite ih sutra, kad vas nitko ne bude gledao, u crvenu staju. Neka budu osedlani i spremni.

Stara crvena staja, sagrađena od kamena, bila je prazna i ondje se Talijan, kao što je Val znao, često sastajao sa svojom djevojkom. Kad bi Val otišao s njim tamo te bi čavrljali, gledajući dolinu i planine dok djevojka ne bi došla, a onda bi ih dječak ostavio.

– Zašto mislite da mi je stric u opasnosti? – progovori nakon nekog vremena Val.

Konjušar Luigi slegne ramenima.

– Pa to je prilično jasno – odgovori. – Stric ti je zgodan, jak čovjek. Djevojka u koju se zaljubio, a mislim da je i ona zaljubljena u njega, potječe iz vrlo ugledne ruske porodice i navodno bi trebalo da se uda za nekog ovdašnjeg čovjeka iz vrlo stare porodice. Sve je to pripremio njezin rođak, knez Pavel i sve je bilo u redu. Tada se pojavio tvoj stric. Djevojka je izja-

hala u okolicu grada. Sreli su se i tvoj stric je počeo govoriti o lijepoj prirodi. Ona je odgovorila... i tako je to počelo. Jahao sam s njom kako bih pripazio da joj se nešto ne dogodi. Kad smo prošli, počela me ispitivati o njemu. Sreli su se ponovo. Slučajno? Ne bih rekao. Taj put su govorili o planinama, o Uralu, Stijenjaku i Alpama. Tvoj stric lijepo priča, vrlo lijepo. Sastali su se još jednom i još jednom. O tom je počeo naklapati netko tko nema pametnijeg posla, pa se njezin rođak, knez Pavel razbješnio. Želi da mu se rođakinja uda za Nijemca, koji je vrlo bogat i plemenita porijekla. Opomenuo je djevojku... znam da se to dogodilo, premda nisam prisustvovao razgovoru, ali sam im poslije vidio lica. Sastali su se opet, pa je tada opomenut tvoj stric.

Opomenut je Will Reilly? Ponosni čovjek koji se očeličio u borbama?

Val se najednom uplašio. Bojao se za Willa i istodobno za one koji ne poznaju Willa tako kao on

V

Val je vrlo rano ujutro otišao da provjeri jesu li sivci u staji, a onda je odšetao u restoran, gdje je trebalo da se sastane s Willom.

Svidao mu se taj starinski gradić, osnovan u dvanaestom stoljeću ili još prije. Uživao je kad bi stajao na obali brze rijeke Inn i promatrao vodu. Zavolio je planine što su se dizale vrlo blizu grada i šarolike građevine iz minulog doba. Katkad mu se činilo da bi najradije ostao u Innsbrucku, no znao je da su takve želje besmislene, jer ni u jednom gradu nisu ostajali dugo.

U Innsbrucku je Will kockao samo dva-tri puta. Misli su mu se neprestano vrtjele oko Louise, a i Val ju je zavolio. Razgovarao je s njom dva puta. Prvi put, kad je tek upoznala Willa, kupila mu je kolače i pokazala veliku znatizelj u razgovoru, no Val je na to bio naviknut. Žene su uvijek bile radoznale što se tiče Willa. Val nije spome-

nuo da je Will kockar. Govorio je da se bavi rudarstvom, a u tome je bilo istine, jer je Will bio suvlasnik nekoliko parcela na kojima se tražilo zlato.

Stigavši pred restoran, Val zastane na tren sjetivši se Willovih riječi da je tu Goethe nekoć pijukao vino. Tada uđe i sjedne za stol blizu prozora, odakle je mogao promatrati ulicu.

Uto brzim koracima naide ulicom neki čovjek, a kad se našao nasuprot restoranu, zastane i počne dokono šetati amo-tamo.

Val postane znatizelj. Will ga je već više od pet godina učio da mora zapažati sve što mu se čini neobično, a taj čovjek je došao žurno kao da se boji da će zakasniti i potom se zaustavio. Bilo je još rano, restoran se tek otvorio i na ulici nije bilo nikoga drugog.

Tada naide ulicom neki drugi čovjek i ne osvrnuvši se na onog koji je čekao vani uđe u restoran. Sjedne za stol nasuprot Valu. Između njih su bila vrata.

Nakon dvije-tri minute naidu ulicom dva čovjeka i zaustave se vani razgovarajući.

Val je već nekoliko puta doručkovao u tom restoranu i još nikad u njemu nije vidio te ljude. Najednom se uplaši i sjeti se što mu je govorio konjušar, Talijan Luigi. Htjede ustati, ali čovjek nasuprot njemu podigne ruku.

— Ne miči se, dječace! Neće ti se ništa dogoditi.

— Htio bih otići zato što ne želim da se vama nešto dogodi — odvrati Val.

— Nama? — čovjek se zabavljao. — Žao mi je što to moraš vidjeti, dečko — doda — ali tvoj stric je zaslužio lekciju. Možda ćeš i ti izvući neke pouke iz nje... Evo ga!

Ulicom se približavao Will Reilly, uredno odjeven kao i uvijek. Kad je otvorio vrata, Val htjede viknuti, ali mu usta pokrije gruba šaka i priguši krik. Will korakne unutra, a u istom času se naglo okrenu ona dvojica na ulici, uđu za njim i uhvate mu odostrag obje

ruke. Nije se opirao, već je samo pogledao čovjeka za stolom, koji je očito vodio taj prepad.

— Gdje je knez? — zapita. — Uvjeren sam da bi rado prisustvovao.

Donekle ih je zapanjila Reillyjeva smirenost.

Odveli su njega i Vala prema kočiji, koja se pojavila iza ugla. Njome je upravljao onaj čovjek koji je došao prvi. U kočiji su sjedila četvorica a jedan je držao revolver. Ugurali su Willa i Vala u kola i zatim su se ona dvojica što su držala Willa popela na papučicu. Vođa je sjeo kraj kočijaša.

Val je pokušavao sakriti strah. No osjećao je istodobno i prezir prema tim ljudima. Očito unajmljeni za taj zadatak, bili su tako površni da nisu ni pretražili Willa. Nisu ni slutili s kakvim čovjekom imaju posla. Kako su i mogli znati istinu? Doimao se kao običan mladi kicoš. Kako su mogli naslutiti što se u njemu skriva?

Izenada su se zaustavili kraj šumarka izvan grada, oko petsto metara daleko od prazne staje u kojoj su bili sivci. Val ugleda dva osedlana konja privezana za drvo. Jedan od njih je pripadao Louisi. Je li i ona tu?

Odveli su ih kroz šumarak do malene čistine. Tu su stajali Louisa i neki visoki mladić. Bila je u sivoj haljini za jahanje i doimala se ljupko, ali oči su joj bile raširene i prestrašene.

Mladić je bio u lijepu kaputu opšivenu krznom. Svuče ga i baci na obližnji veliki kamen.

— Pavel... molim te! — progovori Louisa.

— Ne, ne, rodakinjo, naučit ćemo tog Amerikanca lijepu ponašanju. Nadam se da će ta lekcija koristiti i tebi.

— Pavel...

— Svucite mu kaput! — reče on ljudima koji su držali Willa. Svu-koše Willu kaput a on se nije opirao. Na vjetriću mu se namreškala bijela košulja. Smiješio se. — Sada ćeš, seljačino, dobiti poštene batine

— reče Pavel. — Onakve kakve si zaslužio.

— Mislim da je sve ovo besmislica — odvrati Will. — Ako to prekinete, kneže, prihvatit ću vašu ispriku.

— Moju ispriku! — Pavelovo lice se zgrči od bijesa.

— Čini mi se da sam čuo ponešto o vama, kneže. Čuo sam da ne plaćate svoje kockarske dugove i da želite udati rodakinju za bogataša, kako bi vam on platio te dugove.

— Povucite se u stranu — vikne Pavel ostalima — i dajte mi korbač!

— Val je bio zapanjen, ne toliko zbog njihove namjere da bičuju Willa koliko zbog njihove uvjerenosti da to mogu učiniti.

— Prepustite to meni, gospodine — progovori snažni grubijan i korakne naprijed. Val opazi da ga je Will pogledao i zaključio da na njega mora posebno paziti. — Prilično sam vješt tome.

— Ni govora! — odvrati Pavel. — Priuštiti ću sebi to zadovoljstvo — vidljivo uživajući, provlačio je korbač između prstiju.

Will Reilly je nekad, kratko vrijeme, radio kao kočijaš. Nagledao se grubih borbi kočijaša korbačima, čak je i sudjelovao u njima. Vidio je kako spretni kočijaši mogu korbačem skinuti muhu s bika ne dotaknuvši kožu.

Kad je Pavel zamahnuo i kad je korbač sijevnuo prema Willu, on korakne naprijed, zaustavi podlakticom napad, a korbač mu se omota oko ruke. Odmah ga je zgrabio šakom i snažno povukao.

Knez Pavel izgubi ravnotežu i korbač mu izleti iz ruke kad je kleknuo na tratinu.

Jedan čovjek jurne prema Willu, no Val mu brzo podmetne nogu i sruši ga. Will pucne korbačem prema Pavelu. Vršak dodirne mladog kneza, razdere mu košulju i raskrvari rame. Pavel krikne.

Lak na nogama poput plesača, Will Reilly hitro poskoči u stranu.

Na redu je bio onaj snažni čovjek koji se htio prihvatiti bičevanja. Korbač ga udari po ramenima, zahvati mu trbuh i rasiječe obraz.

Sve se to zbilo tako brzo da su ostali bili zatečeni. Nisu bili pravi borci, navikli na takva iznenađenja i brzo snalaženje u novim prilikama, već obični grubijani unajmljeni za taj posao. Will je neprestano bio u pokretu a korbač se pretvorio u munjevit uzmijahu koja je izazivala krvarenje gdje god bi ugrizla. Pogodio je Pavelov obraz i rasjekao meso te knez opet krikne i uhvati se rukama za lice. Korbač ponovo fukne i ovaj put ga ošine po čelu.

Najednom onaj čovjek koji je bio voda skupine, onaj koji je u restoranu sjedio sučelice Valu, zavrže ruku u džep kaputa i izvadi revolver.

— Sada! — vikne Will, skočivši prema Valu.

Val izvuče ispod kaputa revolver koji je nosio za slučaj ako bude potreban, Willu i dobaci mu ga.

Will ga spretno, još u pokretu uhvati lijevom rukom. Onaj čovjek uperi revolver a Will opali gotovo nehalno. Čovjek se podigne na nožne prste, ispali hitac u travu i sruši se na lice. Poslije hica, koji je odjeknuo među planinama, nastane tišina. Više nije bila riječ o bičevanju, koje je nekoliko plaćenih ljudi htjelo prirediti osamljenom čovjeku. Pojavila se smrt.

Knez Pavel je klečao a niz lice i vrat mu je tekla krv i natapala košulju. Gledao je zapanjeno i prestrašeno u Willa.

— Nemojte... nemojte me ubiti! — prošapće.

Ostali su se povlačili, tražili priliku za bijeg.

— Platit ćeš ovo! — dovikne jedan od njih. — Nećeš živ napustiti zemlju!

Will Reilly baci korbač i obuče kaput, premjestivši pri tom revolver iz ruke u ruku. Tek tada pogleda Louisu, koja je stajala zaprepaštena i blijeda kao da ne vjeruje svojim očima.

— Žao mi je, Louisa, što se to dogodilo u vašoj prisutnosti — reče Will. — Ne bih se mogao pomiriti s bičevanjem ni zbog kakva razloga... a ponajmanje zbog toga što vas volim.

— Ubili ste ga.

— Inače bi on ubio mene. Bio je naoružan i htio je pucati. Nisam mogao učiniti ništa drugo — Will pogleda Pavela. — Da me izazvao, borio bih se s njim. Ili smo se mogli sastati i porazgovarati o svemu. No on se radije odlučio za ovakav postupak.

— Borim se samo s plemićima!

— Pavel se digao, još zbunjen, no postepeno mu se vraćalo samopouzdanje.

— Sudeći po ljudima s kojima se družite — odvratila hladno Will — ne postoji bojazan da ćete se morati boriti — okrene se prema Louisi. Hoćete li poći sa mnom? Vratit ću se u svoju zemlju.

Činilo se da djevojka oklijeva. Netremice ga je promatrala.

— Ne! Ne smiješ! — vikne Pavel i uhvati je za ruku. — On je ubojica! Progonit će ga i strpati u zatvor a zatim će ga pogubiti! Upropastit ćeš nas sve!

Will je mirno stajao a Val se premještao s noge na nogu, želeći da što prije odu. Pavelovi ljudi su već nestali među drvećem. Do grada je bilo najviše trideset minuta brza hoda, a oni će zacijelo trčati.

— Louisa?

— Ne... ne mogu.

Will ju je gledao nekoliko časaka.

— Zbogom, Louisa — izusti tiho. Odustao je od nagovaranja. — Idemo, Vale — okrene se i gurne revolver za pojas. Lice mu je bilo napeto i blijedo.

— Moramo požuriti — reče mu Val i uhvati ga za ruku. — Oni ljudi su već blizu Innsbrucka. Pripremimo konje. Čekaju nas u crvenoj staji. Platit ću ih onim novcem koji čuvaš za crne dane.

VI

Vrativši se u Ameriku, Will Reilly se promijenio. Nije mogao potpuno zaboraviti Louisu. Postao je hladniji, grublji i rjede se smijao. Idućih nekoliko godina družio se s desetak žena, ali ni s jednom odnos nije bio ozbiljan.

Kad je Val navršio četrnaest godina, prvi put su se rastali. Val se zaposlio na nekom ranču u Teksasu. Iako je bilo naporno, uživao je radeći od jutra do večeri. Will je za to vrijeme imao kockarnicu u New Orleansu, ali ju je nakon šest mjeseci prodao i odjahao u Teksas.

Val je sada bio visok momak širokih ramena i čvrstih ruku. Izvanredno brzo je rukovao revolverom, ali ga još nikad nije povukao u borbi. Spretno se služio kartama, ali nije kockao.

— Drago mi je što te opet vidim, Vale — reče Will kad ga je posjetio. Gledao ga je zamišljeno. — Rasteš, dečko.

Val je odmah napustio posao, pa su se zaputili na zapad, prema San Antoniju. Dok su jahali, Will se neprestano osvrtao oko sebe.

— Progone me, Vale — reče napokon.

— Tko?

— Eh; u tom i jest nevolja. Ne znam. Netko je pucao na mene u New Orleansu. Promašio je. Dva dana nakon toga opet me napao i opet promašio. No ja nisam.

— Pogodio si ga?

— Ubio sam čovjeka kojeg nikad nisam vidio, a znaš da ne zaboravljam lica. Mogao bih se zakleti da ga nikad nisam sreo, a kamoli kockao s njim.

— Možda se zabunio.

— Nije. Htio je baš mene ustrijeliti. Živio je još toliko da mi je ispričao kako mu nisu rekli da znam pucati.

— Znači, imao je naredbodavca?

— Tako je rekao.

— I time je završilo?

— Nije. Dva tjedna nakon toga napali su me opet, dok sam kartao. Taj put su me okružili metkom i uspjeli pobjeći.

— Zar ih je bilo nekoliko?

— Dvojica — Will Reilly protrlja lice. — Tada sam digao ruke. Prodao sam kockarnicu i krenuo na zapad. Kako bih mogao kockati ako znam da bi svaki čas u mene mogao pucati netko nepoznat? Kad imaš nekog neprijatelja, onda znaš protiv koga se boriš i što možeš očekivati. Ali ovo je sasvim drukčije. Svatko tko uđe, može biti neprijatelj, a neće baš svi promašiti. Iz San Antonija su odjahali prema njemačkim naseljima oko Fredericksburga. Ondje su logorovali tri noći kako bi provjerili prati li ih tko. Budući da se nitko nije pojavio, produžili su prema Fort Griffinu. Tu je Will dobio na pokeru šezdeset dolara, a Val, neobično snažan, iako je još bio dječak, zaradio je dvadeset dolara u rvanju. Zatim su unajmili dvojica kola i krenuli u lov na bizone. Budući da su obojica bili izvršni strijelci, lov je bio uspješan. Slijedili su bizone s drugim lovcima, udruživši se s njima kako bi se lakše obranili od Indijanaca. Među njima je bio i neki visok mladić po imenu Barrett, vrlo dobar strijelac pušom.

Val je na prvom položaju ustrijelio devet bizona a na drugom jedanaest. Kad se stado uznemirilo, prestao je pucati, kako životinje ne bi pobjegle. Čekao je, uživajući na toplom suncu poslije hladne noći i gledajući velike, čupave bizone kako pasu.

Iznenada se na divnu vrancu pojavio neki jahač, visok čovjek duge kose koja mu je padala na ramena.

— Kako si, mladiću? — jahač prijede pogledom po terenu. — Na lijepu si položaju. Zašto ne pucaš?

— Čekam da se smire. Umalo su se razbježali.

— Imaš zgodnu pušku — jahač ga je zamišljeno promatrao. — Smijem li je vidjeti?

— Ne. Nikome ne dopuštam da uzme u ruke moje oružje.

Jahač se osmijehne.

— Ti si s Willom Reillyjem? — upita. — Čuo sam da je ovdje.

Val polako ustane.

– Da, Will Reilly je možda u blizini – odgovori. – Tko ga traži?

– Reci mu da bi Bill Hickok htio razgovarati s njim.

Val ga je gledao časak-dva. Znao je da je Hickok Willov prijatelj. Štaviše, Will mu je posudio konja jednom kad mu je bio prijeko potreban.

– Will mi je kazao da ste mu dobar prijatelj, pa to smatram istinom – reče Val – ali ako ste se pridružili njegovim progoniteljima, odmah znajte da ćete se morati suočiti s nama obojicom.

Hickok ga je tren gledao i zatim kimnuo.

– Došao sam ga zapravo upozoriti. Pokazao se kao prijatelj onda kad mi je prijatelj bio potreban, pa bih mu htio vratiti uslugu. Kraj rijeke Arkansas su trojica koja za njim tragaju.

– Podimo k Willu – reče Val.

Čim ih je ugledao, Will Reilly napusti svoj položaj i krene im u susret. Slušao je Hickoka kako priča novosti.

– Jedan od njih je Henry Sonnenberg – reče Hickok. – Tvrdi da će te odmah prepoznati.

– A tko su ostali?

– Thurston Pike i Chip Hardesty. Ali ne potcjenjuj Sonnenberga. Pročuo se u naseljima kopača zlata u Nevadi. Ubio je nekog stranca u poštanskoj postaji na rječici Ruby i nekoga u Piocheu.

– Htio bih te nešto zamoliti, Bille – prozbori nakon kratke šutnje Will. – Pokušaj ustanoviti, ako to možeš učiniti da sebi ne stvoriš neprilike, tko je u pozadini svega toga. Netko im plaća, pa me zanima o kome je riječ.

– Zar ne znaš?

– Pojma nemam. Zbog toga i je-
m u škripcu.

Vratiše se u logor i skuhaše večeru. Kad su se najeli, Hickok i Will zapale cigare.

– Poznaješ li nekog Averyja Simpsona? – zapita Bill Hickok.

– Zar bi trebalo da ga poznajem?

– Bio je nekoliko dana u Wichita i zatim je otputovao u Hays. Navodno je obećao deset tisuća dolara onome tko te ubije.

Will Reilly ga je nijemo gledao.

– Možda bi bilo dobro da ga potražimo i raspitamo se o razlogu – umiješa se Val.

– Da, imaš pravo – promrmlja Will. – Vraški je neugodna spoznaja da bi me netko mogao ustrijeliti, izboosti nožem ili otrovati iako ne znam razlog.

– Hoćeš li da ja porazgovaram s njim, Wille? – zapita Hickok.

– Priznajem, Bille, da sam se malo uznemirio, ali ne previše – odvratí Will Reilly, kiselo se osmehnuvši. – Još mogu sam izići nakraj sa svojim protivnicima.

– Dakako – Hickok se nasloni na lakat. – Ne zaboravi Sonnenberga dok budeš tražio tog Simpsona. Po onom što sam čuo Sonnenberg uvijek ide na sigurno. Da sam na tvome mjestu, pucao bih čim ga spazim.

Bill Hickok je kod njih prenoćio i ujutro odjahao. Sutradan su i oni krenuli. Samo ovaj put na istok, a zatim na sjever.

Ujahali su u Hays jednog ledenog jutra i odmah otišli u hotel kako bi se raspitali o Averyju Simpsonu. No on je već otputovao i ostavio ovu adresu: Hotel „Peck“, Empire, Colorado.

– U radu – reče tiho Will – otići ćemo u Empire i saslušati tog Averyja Simpsona.

Val pride prozoru. Obuzele su ga zle slutnje. Zašto Avery Simpson želi Willovu smrt? Želi li i njega ubiti?

VII

U Empire su stigli pred večer. Poslije duge vožnje kočijom i hladnoće godila im je toplina u predvorju hotela „Peck“. U ognjištu je plamtjela vatra.

Ubrzo su doznali da je u hotelu odsjeo Avery Simpson i da je visok, plavokos, prilično trom.

Ušao je u blagovaonicu kad je u

njoj bilo samo četvero gostiju. Sjeo je za stol na kraju prostorije i zapalio cigaru prije nego što je otvorio novine.

— Oprosti načas, Vale — reče Will Reilly, digavši se od stola. — Brzo ću se vratiti — prođe kroz blagovaonicu i pride Simpsonovu stolu. — Ako se ne varam, vi ste Avery Simpson — povuče stolicu i sjedne.

— Zar vas poznajem? — prozbori Simpson, izvadivši cigaru iz usta.

— Očito me ne poznajete, inače biste bili pametniji.

— Što to znači? — upita Simpson.

— Navodno ste ponudili deset tisuća dolara onom tko me ubije. Ja sam Will Reilly.

Simpsonu umalo ispadne cigara. Problijedio je kao krpa.

— Ne znam o čemu govorite — reče.

— Znaite vrlo dobro, Simpstone. No ako nosite revolver, možete me nazvati lažljivcem.

— Nisam to kazao. Nisam vas nazvao lažljivcem.

— Dakle istina je ono što sam rekao? Ponudili ste deset tisuća dolara za moju glavu?

Avery Simpson se uplašio, ali je oklijevao. U blagovaonici je bilo previše svjedoka i svi su napeli uši.

— Pa sad, ja...

— Ako nisam lažljivac, Simpstone, obećali ste deset tisuća dolara za moju smrt. Jesam li lažljivac?

— Ne, ne, niste.

— Onda ste obećali tu svotu?

— Jesam.

Avery Simpson nije ni u snu očekivao da će se naći u takvom položaju. Po onom što je čuo, taj čovjek s druge strane stola ubio je već nekoliko ljudi, pa bi mogao ubiti i njega. Čekao je, suhih usta, a na čelu mu je izbio hladan znoj.

— Simpstone, želim da smjesta opozovete svoju ponudu. Želim da je opozovete obaviješću u novinama iz Denvera, El Pasa, Tucsona... Pokazat ću vam popis svih

novina. Ne morate spomenuti o kakvoj je ponudi riječ. Samo napišite da opozivate sve svoje ponude i da nećete platiti ni paru za prijašnje obećanja. Kad preda mnom napišete pisma i pošaljete ih, moći ćete napustiti grad. Moći ćete se vratiti tamo odakle ste došli, a ako se ikada opet pojavite na Zapadu, ustrijelit ću vas bez upozorenja.

— Dobro. Napisat ću odmah pisma — Avery Simpson odgurne svoj stolac natrag.

— Pametno. Ali nećete se maknuti od stola. Zamolit ću da vam donesu papir, pa ćete pisma napisati ovdje, odmah. Za ovim stolom. Simpson obilzne suhe usne i htjede se pobuniti, ali se predomisli.

— Znaite, dabome, da bih vas sada ovdje mogao ustrijeliti i nijedna ovdašnja porota me ne bi proglasila krivim — reče Will Reilly, smješkajući se ljubazno. — Pokušali ste unajmiti plaćenike koji bi me ubili.

Kad je dobio papir i pero, Avery Simpson je počeo polako pisati ono što mu je diktirao Will.

— Još nešto — reče Will Reilly kad su završili i posljednje pismo.

— Budući da me ne poznajete i da nemate nikakvih razloga da želite moju smrt, pretpostavljam da ste sve učinili u nečije ime. Imam li pravo?

Simpson kimne.

— Recite mi ime te osobe — traži Will.

Simpson se u međuvremenu donekle ohrabrio. Dok je pisao pisma, polako se u njemu skupljao gnjev. Sada najednom iz njega provali srdžba.

— Davla ću vam to reći!

Will Reilly ga pljusne po ustima. Simpsonu poteče krv iz rasječene usne.

— Ime, Simpstone!

Avery Simpson grozničavo pogleda oko sebe, no nitko mu nije bio sklon. Ili se nisu obazirali na ono što se događalo, ili su ga gledali neprijateljski.

— Knez Pavel Pavlovič — promrmlja.

— On? — iznenadi se Will. — Nakon toliko vremena?

— Bičevali ste ga. Još ima ožiljke i posvuda ga prati priča o tome. Barem sam tako čuo.

— Što ste još čuli?

— Da je kneginja Louisa prekinula sve veze s njim.

— Udala se?

— Mislim da nije.

— Otputovat ćete ujutro, Simpson. I ne vraćajte se!

— Will Reilly polako ustane i vrati se k svom stolu.

Avery Simpson ostane još samo minutu-dvije u blagovaonici i tada ode.

Willa nije zanimalo jelo. Polako izvadi iz kutije cigaru i odgrize joj vršak a onda je sjedio nekoliko minuta držeći je u ruci i gledajući u prazno.

— Nije se udala — reče Val.

— Ne znamo to pouzdano... ali mogao bih ustanoviti. Ona je poznata osoba.

— U njezinoj blizini je knez.

Will nestrpljivo odmahne kao da tjera muhu.

— Briga me za njega — stavi cigaru u usta i zapali je. — Razmišljam o njoj — pogleda Vala. Ja sam kockar, a kockar nije samo nitko i ništa nego je još i gori.

— Mnogi njezini znanci kockaju.

— Dabome. No postoji razlika između čovjeka koji kocka

i kockara. Nisam, doduše, uspio uvjeriti sam sebe da postoji takva razlika, ali drugi jesu... već odavno.

— Voljela te.

— Misliš? Nisam siguran.

— Uostalom, više ne bi morao kockati. Možeš u nešto uložiti novac.

— Dakako, Vale — Will Reilly naglo ustane i gotovo prevrne stolicu. — Krenut ćemo ujutro na put. Reći ću konjušaru da nam pripremi konje.

Obuzet svojim planovima, otvorio je vrata i izašao.

Zacijelo su ga se bojali, jer su se dvojica poslužila sačmaricama. Treći je pucao iz puške velikog kalibra.

Izišavši, Will je zatvorio za sobom vrata i baš ništa ga nije upozorilo. Pa ipak, uspio je refleksno izvući revolver iz korica.

Blagovaonica se zatresla od grmljavine sačmara. Val je skočio sa stolice i izjurio kroz vrata.

Vidio je trojicu kako odlaze, a jedan se osvrnuo. Bio je to Henry Sonnenberg.

VIII

Čim je pogledao Willa, shvatio je da je mrtav.

Vratio se unutra i popeo po stubištu do njihove sobe. Nije još ništa mislio, osjećao je samo groznu zaprepastenost, ali je automatski činio ono što mu je savjetovao Will. Pokupio je Willovu uštedevinu, znatnu svotu, i uzeo tri pisma što ih je Louisa napisala Willu u Innsbrucku. Tek je tada sišao u prizemlje.

Sada je drhtao i najednom se bojao. Počeo ga je pritiskati osjećaj gubitka. Nestao je Will, a Will Reilly mu je bio cijeli svijet. Bio mu je istodobno otac, stric, brat, prijatelj i ortak. Najednom je ostao bez ikoga, potpuno sam.

No i u tim trenucima se sjećao što ga je učio Will, pa se vladao prilično pribrano. Na hotelskim stubama su još stajali ljudi i razgovarali a on je otišao u javnu konjušnicu, osedlao oba konja i privezao ih na skrovitu mjestu. Nakon toga je zamolio Pecka, vlasnika hotela, da Willu priredi pristojan pogreb. Dao mu je zato novac.

Prije odlaska se još htio oprostiti s Willom, koji je sada ležao u mračnoj kolibi što je služila kao mrtvačnica. Obratio se prijaznom sredovječnom čovjeku koji je bdio pred vratima kolibe i koji je imao dva sina.

— Smijem li ga vidjeti? — upitao je.

Čovjek ga je trenutak gledao.

– Smiješ, sinko – odvrati. – Čini mi se da ste bili vrlo bliski.
– Nismo imali nikoga drugog.
– Kako to da su ga ubili? To je neki kockarski obračun?

Val mu ukratko, ali jasno, ispriča o Willu i Louisi i bičevanju koje je doživio knez Pavel.

– Da sam barem to vidio – promrmlja čovjek. – Idi unutra, momče, i ostani koliko hoćeš.

Val ude. Na stolu je bila petrolejka i osvjetljavala je Willa koji je ležao kao da spava. Val se zaustavio kraj njega, znajući što mora učiniti, ali se kolebao. Will mu je od njegove šeste godine govorio kako treba da postupi u takvim prilikama.

– Zapamti, Vale, ljudi koji bde uz mrtvace najčešće su poštenji, ali među njima ima i lopova. Znaš gdje nosim novac: u tajnom džepu s unutrašnje strane prsluka. Što god se dogodilo, uzmi te pare. Nakon toga boravi u najboljim hotelima, ako ikako budeš mogao. Govori svima da očekuješ strica ili smisli neku drugu uvjerljivu priču, Vale. Nikome ne ođaj da imaš kod sebe oveću svotu. Novac će ti biti prijatelj i najbolja zaštita.

Oklijevajući još tren-dva, Val napokon raskopča prsluk i izvadi iz džepa snop zelenih novčanica.

– Hvala ti, Wille – izusti tiho dok je zakopčavao prsluk. Steglo mu se grlo i navrle su suze, ali ih je pokušavao suzdržati. – Hvala ti na svemu. Volim te, Wille. Nikada nisam imao nikoga drugog i možda nikada neću ni imati. Otići ću odavde, kao što si mi savjetovao, Wille. No vratit ću se. Jednog dana ću naći Henryja Sonnenberga i ostale, budi uvjeren u to, a kad ih nađem, natjerat ću ih da te se sjete, Wille.

Stisnuvši usnice, žustro se okrene i vrati u hotel. Potraži onđe hotelijera Pecka.

– Stric Will mi je uvijek govorio da ste poštenji – reče, pruživši mu snop novčanica. – Ne znam što će se dogoditi, no htio bih da mi budete bankar. Uzmite ovo. Čuvajte

mi taj novac ili ga uložite, učinite ono što smatrate najboljim.

– Odakle ti taj novac, sinko? – Peck se kolebao.

– Moj je. Htio je da uzmem sve njegovo. Uvijek je ostavljao kod mene novac za slučaj da se zauvijek rastanemo.

– Dobro, momče – reče Peck, uzevši novčanice. – Brinut ću se o tom novcu, kao da si mi rođen sin.

– Postavite mu okrugli nadgrobni spomenik – napomene Val.

– Neka na njemu budu samo podaci i riječi: »Ovdje se Will Reilly posljednji put zaustavio.« To je njegova želja.

Val ode u sobu, pokupi svoje stvari uključujući i revolver koji mu je kupio Will i uzme Willovu vinčesterku. Provirivši kroz prozor i uvjerivši se da nikoga nema u blizini, izide kroz njega i spusti se po kosom krovu. Dotrčavši do skrovi-tog mjesta iza obora, gdje su ga čekali konji, zastane i zakopča opasač.

Negdje je, ne baš daleko, Henry Sonnenberg, mislio je. Znao je da je uz Willa naučio dobro rukovati revolverom. Vježbao je već gotovo deset godina, ali ipak još nije spreman za Henryja. Ni za ostale. Ali ima vremena. Will mu je uvijek savjetovao da bude strpljiv.

Uzjahao je i poveo za sobom Willova konja. Cilj mu je bila planinska koliba, sjeverno od Duranga u kojoj je dva puta prenoćio s Willom a jednom su ostali u njoj tjedan dana i donekle je popravili. Sjećao se da je u blizini izvor, livada na kojoj mogu pasti konji i potocić pun riba.

Jašući kroz divljinu, imao je na pretek vremena za razmišljanje, a Will ga je naučio misliti.

»Moraš biti objektivan, Vale«, govorio mu je Will. »To je prvo što nauči kockar. Svaki problem treba hladnokrvno razmotriti i ne obazirati se na osjećaje. Budi strog prema sebi. Ne smiješ se razmaziti.«

Više nije bilo Willa da ga vodi, no ostavio mu je mnogo svoje

pouke i to znanje mu je davalo određenu snagu.

Val Darrant je razmišljao o budućnosti. Henry Sonnenberg ne smije ostati nekažnjen. Zakon se vjerojatno neće osobito truditi da pronađe ubojicu kockara. Uostalom, zakon je još ponajčešće ograničen samo na gradove i ne seže daleko. Prema tome, Sonnenberga će morati kazniti Val.

Trojica ubojica će, bez sumnje, nastojati da što brže pronađu Averya Simpsona i da uzmu svoju nagradu. Možda su se s njim dogovorili gdje će se sastati. No što može spriječiti Simpsona da se žurno vrati na Istok i zadrži sav novac za sebe?

Val je svake večeri kad bi se ulogorio vježbao izvlačenje revolvera, ali nije pucao, jer nipošto nije htio skrenuti na sebe pažnju.

U Durangu je kupio novine i našao u njima onu obavijest koju je Simpson napisao po Willovu nalogu. Val je osobno poslao ta pisma poslije ubojstva. Osmjehne se pri pomisli na to što će reći Henry Sonnenberg kad ugleda tu obavijest.

Preklopi novine i stavi ih na stol kraj tanjura. Tada posegne u džep i ustanovi da u njemu nema novca. No imao je zlatnika u dvjema kesama o pojasu. Tu je nosio nekoliko tisuća dolara.

Oklijevao je na tren, a onda uzme novine i raširi ih. Služeći se njima kao zaklonom, zavuče ruku pod košulju i izvadi tri zlatnika. Dok ih je spuštao u džep, jedan mu ispadne iz ruke i otkotrlja se po podu. Odmah se okrene nekoliko glava. Zbunivši se malo, Val ustane da uzme zlatnik, koji se zaustavio kraj jedne čizme umrljane, crvenom zemljom. Kad se sagnuo, čizma se pomakne i nagazi na zlatu.

Val ustukne i uspravi se a srce mu je snažno lupalo. Vidio je nekoliko puta Willa u takvoj situaciji, ali on se još nikad nije našao u takvom škripcu. Za šankom su stajala

tri čovjeka, a na zlatnik je nagazio onaj koji je bio na kraju šanka.

— Stojite na mom novcu — reče Val. — Hoćete li, molim vas, dignuti nogu?

Čovjek se ne pomakne, već pogleda ostale, smijuljeći se.

— Jeste li ga čuli? Baš je pristoran, ha? Slušaj, momče, taj zlatnik je ispaao iz mog džepa. Nije tvoj nego moj.

Prizor je promatralo desetak ljudi. Gledali su Vala. Vidjeli su da je još dječak, ali nosio je revolver, a tko god nosi revolver, mora biti spreman i da ga upotrijebi.

— Na putu je zlatnik vrijedan dvadeset dolara i pripada meni — Val se trudio da mu ne zadršće glas. — Maknite s njega nogu.

— Nije tvoj — odvrati čovjek — ali ako ga možeš uzeti, uzmi ga.

Polako pomakne nogu, a Val korakne naprijed kako bi podigao zlatnik. Odmah spozna svoju pogrešku. Sagnuvši se, opazi da ga čovjek želi udariti čizmom. Reagirao je u tren oka zahvaljujući dugotrajnu vježbanju. Snažno odgurne čizmu u stranu kad se podigla, a čovjek izgubi ravnotežu i kad je počeo padati, uhvati se desnom rukom za šank. Val hitro ustukne izvukavši revolver.

— Dignite novac — reče mirno i stavite ga na moj stol.

Čovjek se polako uspravi. Ostala dvojica su se malo odmaknula od njega.

— Spremi revolver, mali. Samo smo se šalili.

— Dignite novac i stavite ga na moj stol! — Valov glas je postao vrlo hladan. Nije želio ubijati, no vjerovao je da na to i neće biti prisiljen. Trojica pred njim bili su zli, no opasni samo kad je premoć bila na njihovoj strani. — Ja se ne šalim — doda Val.

Čovjek se sagne kao da će podići zlatnik, a onda se baci prema Valu. Ovaj korakne u stranu poput boksača i udari ga revolverskom cijevi po zatiljku. Čovjek se stropošta na pod i ostane ležati u nesviješti. Ne skidajući pogled s ostalih,

Val uzme novac s poda i plati.

— Neće to samo tako proći, mali — prozbori jedan od ostale dvojice. On će te ubiti.

Val spusti revolver u korice i okrene se prema njima.

— Što vi mislite o tome? — zapita. — Želite li okušati sreću?

Izazov je postigao cilj. Čovjek vrlo oprezno stavi obje ruke na šank, što dalje od revolvera.

— Ne tiče me se ta svada — reče promuklo. — Samo pijem s njim.

Val se natraške povuče. Ubrzo je već bio u sedlu.

Planinskoj kolibi se približio u uton. Zaustavivši konje među topovima, promatrao ju je neko vrijeme. Iz dimnjaka se nije dizao dim niti su se vidjeli bilo kakvi znakovi života. Kad je prošlo pola sata i gotovo se smračilo, krenuo je prema kolibi.

U koralu nje bilo nijednog konja niti se na tlu vidio svjež izmet. Priveze konje i oprezno krene prema vratima. Opazi da su malo odškrinuta. Na stepenicama ispred njih vidjele su se tamne mrlje. Opipa jednu od njih. Činilo se da je vlažna.

Tko god je unutra, zacijelo ga je već čuo.

— Ja sam prijatelj — javi se Val tiho. — Hoćete li upaliti svjetlo?

Odgovori mu samo tišina. Unutra je bilo sasvim mračno. pričekao nekoliko minuta i zatim se približi vratima. Čuo je disanje. Neujednačeno. Kao da diše neki ranjenik. Gurne lijevom rukom vrata i širom ih otvori, ali se ništa ne dogodi. Tada korakne unutra i priljubi se uz desni zid.

— To je unutra? — zapita. — Ja sam prijatelj.

Opet ne dobije odgovor. Tada se osmjeli i zapali šibicu. S druge strane stola, koji je bio nasred sobe, ležao je na podu neki čovjek. Blizu ruke bio mu je revolver. Na ležaju s kojeg se skotrljao vidjela se krv.

Val drugom šibicom zapali petrolejku na stolu. Pride čovjeku i zagleda se u njega. Kóznata bluza mu

je na leđima bila krvava i poderana metkom. Val ga oprezno okrene. Bio je to Tensleep. Uhvati ga ispod pazuha i podigne na ležaj. Raskopča mu krvavu košulju. Kad je ugledao ranu, osjetio je mučninu.

Pride ognjištu, zapali vatru i stavi na nju lonac vode. Nakon toga izide i pobrine se za konje. Kad se vratio, voda je već kipjela. Čistom maramicom oprao je ranu što je bolje mogao. Uzme drugu maramicu i stavi je kao zavoj preko rane. To učini i na onome mjestu gdje je metak izišao.

Zatim nareže suhe govedine, doda vode i skuha juhu. Ranjenik ju je pojeo.

U ponoć je Val pripremio sebi ležaj i odmah zaspao.

IX

Probudio se naglo i na tren se zagledao u stropne grede. Gdje li je? Ah, planinska koliba... Tensleep...

Spusti noge na pod. Tensleep je bio budan i gledao ga.

— Ne znam tko si, prijatelju, ali si došao u pravi čas. Teško sam ranjen, je li?

— Da.

— Misliš li da ću se izvući?

— Nisam liječnik, ali Will je govorio kako je svojim očima vidio da su neki ljudi ozdravili, iako su svi očekivali da će umrijeti. Govorio je da ozdravljenje ponajviše ovisi o duhu, o mozgu.

— Will? Sada znam! Ti si onaj Willov mali... onaj kojeg sam vidio prije deset godina. Dabome. Čuo sam da si još s njim. Zašto nisi i sada?

— Will je mrtav. Ubili su ga.

— Bio bih se kladio o vlastitu glavu da ga neće moći udesiti, makar su trojica — promrmlja Tensleep, gledajući u strop.

— Napali su ga bez opomene kad je izlazio na ulicu. Poslužili su se sačmaricama — Val se obuče i zapali vatru. Znao je da bi ranjeniku pomogle neke trave... Will ga je naučio ponešto o biljnom liječe-

nju... ali tu, koliko se sjećao, nije bilo pogodnih trava. — A što se vama dogodilo? — upita Tensleepa.

— Udesili su me oni, Henry i ostala dvojica. Htjeli su da podem s njima, ali ja se nisam htio boriti protiv Willa. Prvo, znao sam da je brži i bolji strijelac, a drugo, mnogo važnije, nisam se htio boriti zato što mi se oduvijek sviđao. Bio je baš onakav kakav sam ja želio biti...

Glas utihne. Tensleep je od iscrpljenosti zaspao.

Val počne vani skupljati drva za vatru. Razmišljao je o svom položaju. Želi li uhvatiti Simsona ili Sonnenberga, treba da krene, ali Tensleep ne bi mogao preživjeti bez njega. I ovako su nade jedan prema deset, a onako ne bi bile baš nikakve.

Pred večer je Tensleep zapao u groznicu i povremeno je buncao.

— Spasi me, mali! — vikao je. — Spasi me da mogu pronaći Henryja! Čuvaj ga se! Opak je, pravi otrov! Mrzit će te kao što je mrzio Willa! Bojao se Willa... rekao sam mu da se boji. Zbog toga su i pucali iz sačmarica u mraku. Mrzio je Willa zato što ga se bojao — nakon nekog vremena se malo smirio. — Pucao je u mene ispod stola, mali. Kriomice je izvukao revolver i pogodio me. Nije mi dao priliku da se branim. Pogodio me u trbuh i ostavio da umrem. Na odlasku mi je uzeo konja i opremu.

— Oporavit ćete se — reče mu Val — a ja ću vam dati Willova konja i opremu.

Nakon toga je Tensleep spavao gotovo jedan sat. Kad se probudio, zamolio je vode.

— Vale — progovori promuklo — vidio sam u svom životu nekoliko ljudi koji su dobili metak u trbuh. Većina ih je umrla za manje od pola sata. Oni koji izdrže duže ponajčešće i prežive. Znaš, možda je metak prošao kroz mene ne okrznuvši ništa važno. To se dogodi. Ali noćas će mi biti teško, sluti mi već. Slušaj, Vale, na obronku

raste jedna biljka koja bi mi mogla pomoći. Blizu potoka. Ima crven cvijet. Zove se petoprstica. Naberi njena lišća i pripremi mi čaj. Pomaže protiv vrućice — Opiše mjesto na kojem ima najviše te biljke.

Val odmah ustane i uzme pušku. Vani se još nije sasvim smračilo.

Pripremio je čaj od lišća i povremeno davao ranjeniku nekoliko gutljaja. Doduše, bojao se da griješi. Ako je Tensleepu ozlijeđena utroba, ne bi smio ništa piti. No tada bi ionako umro. Najbliži liječnik je udaljen najmanje stotinu kilometara, a možda u Durangu postoji i potjernica za Tensleepom.

Sutradan je Tensleep spavao mirno. Val je nahranio konje, očistio oružje, oprao maramice kojima je previjao rane, nasjekao drva i zatim opet vježbao povlačenje revolvera. Bio je brz, možda poput Willa. Kad se vratio u kolibu, zatekao je Tensleepa budna. Odmetnik ga je bio promatrao kroz otvorena vrata.

— Vješto rukuješ revolverom, ha, mali? Tja, moraš i biti vješt.

— Ne namjeravam ostati na Zapadu. Kad se obračunam sa Sonnenbergom, vratit ću se na Istok. Ondje ću i ostati.

Možda. No ova zemlja čudno privlači ljude. Kad upoznaš ove planine i široku preriju, ne možeš ih zaboraviti. Ja nikad nisam imao priliku da živim negdje drugdje. Kao dječak sam želio lutati po planinama, ali sam se zaposlio kao kauboj čim sam postao sposoban za rad. Bio sam prilično spretan... i jedan od najboljih krotitelja konja. A onda je nas nekoliko jedne noći, kad smo ostali bez para, odlučilo da učini nešto uzbudljivo, nešto zabavno, pa smo ukrali deset-dva naest goveda i prodali ih. Zakon je to nanjušio i počeo nas progoniti zbog krađe. Ni nakraj pameti mi nije bilo da ću postati odmetnik. Kao dječak sam upoznao mnoge od njih. Uvijek su morali bježati i nije ih očekivalo ništa drugo osim zatvora ili užeta. Ali, bila je dovoljna jedna neopreznost, lakomi-

slenost... i bježao sam pred zakonom. Ipak, nikad nisam postao plaćeni revolveraš. Štaviše, kad sam prvi put ubio čovjeka, pucao sam zato što me taj čovjek htio nagovoriti da postanem plaćenik. Uvijek se bavio prljavim poslovima, po tuđem nalogu je palio kuće doseljencima ili je ubijao, pa je htio da mu pomognem. Kad sam mu otvoreno rekao što o njemu mislim, posegnuo je za oružjem. U to vrijeme nisam ni slutio da sam brz. Nosio sam revolver zato što su ga svi nosili. U preri mi je bio potreban s vremena na vrijeme.

— Ubili ste ga?

— Ispalio sam dva hica prije nego što je i izvukao revolver iz korica. Otad sam odmetnik — Tensleep se umorio. Val mu smota cigaretu i stavi mu je u usta. — Napusti ovu zemlju i otiđi na Istok, mali — prozbori napokon.

Idućih dana je Val bio vrlo nemiran. Sonnenberg i Simpson će se sastati i razići. Nakon toga će postojati mala nada da će ih pronaći. Ipak, ostao je u kolibi. A Tensleep je svakog dana bio sve jači. Onog dana kad se digao iz postelje Val mu reče da mora krenuti na put.

— Dobro, Vale — odvrati Tensleep. — Idi. Sada ću se moći snaći.

— Kao što sam obećao, dat ću vam Willova konja, sedlo, revolver i svoju pušku. Willovu puštu ću zadržati za sebe.

— Mali, ako mi se ikad pruži prilika, odužit ću ti se.

Val Darrant je oklijevao časak. Da upita ono što ga muči? Vrata prošlosti su već odavno zatvorena.

— Tensleepe, vi ste poznavali moju majku. Poznavali ste Myru Cord.

— Zaboravi je.

— Kakva je bila?

— Zar se ne sjećaš? — Tensleepov glas je bio opor. — Nije valjalo, Vale. Izbacila te iz kuće, htjela je da se smrzneš. Bila je bez srca, vrlo zla.

— Gdje je sada?

— Zaboravi je, kažem ti. Stvori sebi lijep život i ne misli više na

nju. Will Reilly je odrastao u bijedi, ali je bio pošten i učen, a Myra se rodila u izobilju i pretvorila u... u ženu sumnjiva poštenja, u lopova. Ljudi su je čak sumnjičili zbog dva-tri ubojstva.

— Jeste li poznavali mog oca?

— Bolje nego Will Reilly. Upoznao sam ga u planinama nedaleko odavde. Bio je imućan i zbog toga si se ti rodio. Zapeo je za oko Myri. Zalijepila se za njega, a kad je ostala trudna, pokušala ga je nagovoriti da napiše oporuku u njezinu korist. Darrant nije bio lud. Nije joj vjerovao da će roditi dijete. Osim toga, vrlo dobro je poznao žene. Rekao joj je neka se okani takvih misli. Sutradan je otišao i zameo mu se trag. Trebalo je da je vidiš. Pomahnitala je. Nije mogla podnijeti taj poraz.

— Jeste li ga vidjeli ikada nakon toga?

— Nisam. Vratio se na Istok ili je možda otišao u Kanadu.

— A što je poslije bilo s Myrom?

Tensleep slegne ramenima, izbjegavajući pravi odgovor.

— Kloni je se, sinko. Zaboravi je. Zla je do dna duše.

— Što je s Vanom?

— On je s njom; ako joj već nije dosadio pa ga je otjerala... ili otrovala.

Sutradan je Val odjahao. Svratio je u Hays, ali ondje nije bilo Simpsona. Zatim se zaputio na jug, u Teksas.

Jedne večeri, ulogorivši se u zaklonjenoj udolini, sjedio je kraj vatre i sve više osjećao koliko mu nedostaje Will. Nedostajali su mu uobičajeni razgovori o ljudima i knjigama. Iz misli ga trgne škripanje teških kola, koje se čulo sve jasnije.

— Hej, pozdravljam vatru! — dovikne glas.

— Dodite ako ste prijateljski raspoloženi — odvrati Val, povukavši se brzo u sjenu. — Ako niste, dodite pucajući!

Čuo je tih smijeh u tami.

— Dakle to je baš lijep poziv!

Idemo, Betsy, čini mi se da smo na pravom mjestu!

X

Kad su se kola približila rubu svijetlog kruga oko vatre, s njih skoči visok starac.

— Ne brinite se, stranče — reče.

— Nećemo vam nanijeti nikakvo zlo. Betsy i ja smo, čini mi se, malo zalutali — krene prema vatri noseći u desnoj ruci pušku tako da je cijev bila uperena u zemlju.

Val ga je pažljivo promatrao. Stekao je dojam da je riječ o nekom doseljeniku koji traži zemlju. Pogleda kola. Tko god bila Betsy, nije se vidjela. Opazio je četiri pušćane cijevi. Bio je duboko u sjeni i nisu ga mogli vidjeti, ali nije mogao otvoriti vatru. Počne li pucati, oni će ga odmah obasuti mecima.

— Ako su vam namjere prijateljske, čemu puške? — zapita. Glas mu je ostao ljubazan. — Ne nadajte se da bi vam one mogle pomoći. Pogodit će me, ali ću ja najprije vas izrešetati.

— Znači, nitko nema prednost — starac se sasvim približi vatri. Bio je u otrcanoj odjeći, ali se činilo da želi biti barem čist. — Sam si, momče?

— Ne, nisam sam. Imam revolver i vinčesterku. Oni su mi sasvim dovoljno društvo.

— Rekao sam odmah da smo se namjerili na pravog čovjeka — starac se tiho nasmije. — Sidi, Betsy.

Rastvori se platno na kolima i na zemlju skoči vitka djevojka. Kosa joj je bila crna, kao i oči. Bila je lijepa.

— Ja sam Betsy — reče jednostavno.

— Zašto ne izidu i ostali? — upita Val. — Bilo bi mi mnogo ugodnije kad biste se svi okupili oko vatre.

S kola sidu dva mladića, ne baš mnogo starija od Vala, a Val izide iz zaklona i pruži ruku.

— Ja sam Val Darrant — predstavi se — i tražim neko mjesto gdje bih se mogao naseliti.

— I nas muče iste brige — odvratiti viši momak. — Ja sam Tardy Bucklin, ovo je Cody, a ono nam je je otac — okrene se prema djevojci. — Ovo nam je sestra Western Bucklin. Zovemo je Betsy.

— Imam kave — reče Val — ali ne i hrane dovoljno za sve.

— Nije važno — promrmlja Cody. — Uzet ću hranu iz kola.

— Hajde, Dube — dovikne tada starac, okrenuvši se prema kolima.

— Možeš sići.

S kola side još jedan visok momak i krene prema njima, smješkajući se. Val se ljutio na samog sebe. Glupo se upustio u kockanje, a oni su postupili mudro, čuvajući skriveneog asa dok ne provjere o kakvom je čovjeku riječ.

— Jeste li sada svi na okupu? — upita. — Ili se još neki strijelac skriva?

— Iskreno rečeno, nedostaje još Boston — odvratiti starac i nasmiješi se a oči su mu veselo sjale. — Ona gleda vaše tragove i provjerava jeste li u logoru sami.

Tada se pojavi pas, velik, dugačke dlake. Nije se držao neprijateljski, ali je bio oprezan. Za njim dođe Boston, upadljivo lijepa djevojka, mlada od Betsy.

— Morate pripaziti, mladiću — reče stari Bucklin. — Ove djevojke nisu vidjele naočita momka otkad su krenule na put. Bit ćete vraški sretni ako im uspijete pobjeći.

— Tata! — pobuni se Western. — Što će pomisliti o nama?

— Samo ga opominjem, baš kao što bih ga opomenuo kad bih vidio čegrtušu — starac se veselo nasmije. — Sjedni, sinko — obrati se Valu. — Ove djevojke kuhaju vraški dobro i koliko god pojeo, one će ti donijeti još.

Malo kasnije, dok su jeli, stari Bucklin počne pričati.

— Mi smo poput svih doseljenika, sinko — reče. — Htjeli bismo početi iznova na Zapadu. Imamo samo malo hrane, nekoliko dobrih konja, kravu i mnogo ruku sprem-

nih da rade, no vjerujemo da ćemo uspjeti.

Val se prvi put nakon mnogo dana opusti. Stekao je dojam da je među poštenim ljudima. Doputovali su iz planina u Virginiji i htjeli stvoriti ranč. Stari Bucklin je bio trgovac konjima i povremeno je gonio stada u istočne gradove da bi ih prodao. Cody i Dube su već bili na Zapadu. Lovili su bizone i dva puta sudjelovali u gonjenju velikih stada goveda do željezničkih stanica.

— Čuo sam da ima dobre zemlje u Koloradu — nastavi stari. — Htjeli bismo je se domoći dok još možemo.

— Lakše je naći zemlju nego je zadržati — napomene Val.

— Ako je nademo, onda ćemo je i zadržati — reče Tardy Bucklin. — Potrebna nam je i stoka. Namjeravamo u početku loviti divlje konje i prodavati ih. Cody kaže da bi to bilo moguće.

— Zapravo — promrmlja starac — već smo izabrali zemlju. Izabrali su je Cody i Dube dok su lovili bizone. Označili su je kolčićima. Na njoj je izvor. Sađa smo se zaputiti tamo.

— Smijem li vam se pridružiti? — prozbori Val. — Mogao bih vam pomoći ako vas napadnu Indijanci.

— Dobro nam došao! — odgovori stari Bucklin i tako je to počelo.

Putovali su tri dana, tri divna dana. Bucklinovi su bili veseli i marljivi. Val je nastojao da u poslu ne zaostane za njima.

— Mislite li da vas zemljište čeka? — upita zamišljeno.

— Na tom području su Komanči, pa se malo ljudi želi naseliti baš na tome mjestu — odgovori Dube. — No sagradili smo kolibu i ostavili ujaka Joea da nam čuva zemlju.

Izvoru su se približili kasno po popodne jednog tmurnog dana. Vjetar je kovitlao prašinu. Cody i Dube krenuše naprijed a Val im se pridruži.

— Ujak Joe nas već vjerojatno očekuje — prozbori Dube.

Nije bilo nikakva dima niti su se čuli udarci sjekirom. Malo se raširiše i držeći u rukama puške počеше se približavati. Tada ugledaše tijelo na obronku. Cody mu se oprezno približi u luku. Lice mu problijedi od bijesa.

— To je ujak Joe. Ustrijelili su ga i ostavili.

Na vratima kolibe je bilo napisano upozorenje: »Ova zemlja pripada 'Prekriženom karu'. Ne dolazite na nju!«

— Mogli su najprije porazgovarati s nama, no radije su odmah pucali — Dube pljune.

— Možda je vaš ujak prvi pucao — natukne blago Val.

— Ujak Joe? Ni govora! Bio je napola slijep. Uz to se protivio pucnjavi ako nije bio prisiljen na nju.

— Nestala mu je puška — napomene Cody.

— Dobro je poznajemo — reče Dube. — Naći ćemo na nju kad tad. Obavijestit ću oca. Ražalostit će se. Ujak Joe je bio jedini majčin rođak i vrlo dobro se slagao s ocem. Morat ćemo potražiti ubojice.

— Mogli biste naći na brojčano premoćne protivnike — napomene Val.

— Nama Bucklinima to ne može smetati.

Sutradan su počeli uređivati kolibu. Dogradili su je tako da je bilo mjesta za sve. Danju je uvijek jedan od njih bio na straži, a noću je stražario pas, u obitelji umiljat kao štene, ali opasan za svakog stranca.

— Htio bih razgovarati poslovno — reče Val četvrtog dana kad su svi sjedili za večerom. — Poznajete me koliko i ja vas, no svidjeli ste mi se. Stekao sam dojam da ste poštene i slutim da ćete uspjeti na svom ranču. Htio bih se uortačiti s vama. Neću biti ovdje, moram otići na Istok. Tražim trojicu ljudi. Zbog toga ovdje neću moći mnogo raditi.

— Što hoćeš reći? — prozbori stari Bucklin.

– Potrebna vam je stoka. Dat ću novac za šest stotina goveda ako ih možete kupiti za deset dolara po grlu.

– U Teksasu ih možemo kupiti za četiri do pet dolara – reče Cody. – Zar imaš toliko novaca?

– Imam. Naslijedio sam ga od strica.

Gledali su se. Očito nisu mogli vjerovati. Val raskopča košulju i izvadi novac iz kese o pojasu.

– Tome se nismo mogli nadati, oče – izusti iznenađeno Cody. – Uortačimo se s njim.

– Želiš li poloviinu? – stari Bucklin je trljao bradu.

– Trećinu. Vi obavljajte posao, a ja ću dati novac za stoku.

– Pristajemo, sinko.

Sutradan su stari Bucklin, Cody i Val odjahali u grad Cross-Timbers.

Čim su ušli u glavnu ulicu, ugleдали su pred salunom kola sa žigom »Prekriženo karo« i dva konja s tim žigom. Udoše u salun. Stari i Cody priđu šanku, a Val, budući da nije pio, sjedne za slobodan stol blizu vrata. Unutra su bila četiri kauboj, jedan kočijaš, dva građanina i neki čovjek koji se doimao poput kovača.

Stari Bucklin naruči piće i prijede pogledom po svima.

– Oprostite, ljudi – progovori – ali htio bih kupiti stoku.

Dugo su svi šutjeli.

– Došao si u pogrešan kraj, prijatelju – progovori jedan kauboj. – Ovdje nema slobodne zemlje. Sve pripada ranču »Prekriženo karo«.

– Čini mi se da je malo previše zemlje za jedan jedini ranč – odvrati blago Bucklin. – Uostalom, mi smo se već naselili zapadno oдавде, kraj izvora. Svida nam se ondje.

– Taj izvor pripada ranču.

– Opazio sam da su ga htjeli zauzeti – umiješa se tiho Cody. – Ubili su jednog gotovo slijepog starca.

Nastane grobna tišina.

– Taj starac je bio naoružan – reče tada kauboj.

– Nije bio naoružan – odvrati mirno Cody. – Bio mi je ujak i nije vidio ni na udaljenost od dvadeset metara.

– Nazivaš me lažljivcem?

– Ako si bio ondje i pucao u tog čovjeka, nazivam te lažljivcem i ubojicom – reče Cody. – A ako ti je to netko ispričao, onda ti velim da je lažljivac i ubojica onaj koji ti je pričao.

– Polako, momče – umiješa se jedan od ostalih gostiju. – Ispričao nam je to Chip Hardesty.

– Oprosti, Cody, ali Chip Hardesty pripada meni – prozbori iznenada Val.

Svi ga pogledaju, a kočijaš prezirno puhne.

– Radije šuti, mali. Hardesty je opasan, najbrži u ovom kraju.

– Možete mu reći u moje ime da je podli ubojica. Ubio je tog starca i još jednog čovjeka. Dočekao ga je s dvojicom, sa sačmaricama, i bez upozorenja pucao – Val je mirno sjedio za stolom i netremice promatrao kočijaša. – A vi mi ubuduće ne govorite da šutim.

– Ne budi bezobrazan! – kočijaš se tresao od bijesa. – Još si balav.

– Ali nije balav ovaj relvolver – odgovori Val. – Dotaknite li oružje, potpisat ću vam se mecima na trbuhu.

Kroz kočijašev bijes prodre iznenađada strelica opreza. Momak je mlad, ali revolver može biti ubojit, a udaljenost iznosi samo pet metara. Uostalom, ne tiče ga se ta svađa. Neka to sredi Hardesty. Za to je plaćen.

– Sredi to s Hardestyjem – promrmlja. – Prenijet ću mu tvoje riječi – doda zadovoljno. – Potražit će te još prije večeri.

– Recite mu da dode. Čekat ću ga. Ovdje – Val mahne glavom prema kaubojima. – Podite i vi. Možda će lakše povjerovati ako vas bude više. Osim toga, recite vlasniku ranča da može ostati u ovom kraju koliko god želi ako nas

ne bude dirao. Mi mu nećemo stvarati neprilike.

— To se ne odnosi na one koji su ubili Joea — napomene stari Bucklin. — Recite gazdi da ih mora objesiti prije večeri, inače ćemo mi njega objesiti u roku od trideset dana.

— Ludi ste! — uzvikne kočijaš. — Potpuno ludi!

— Samo mu to recite — promrmlja Bucklin. Tada se okrene prema Codyju i Valu. — Pojedimo nešto. On neće doći odmah.

XI

Obrok je protekao u tišini. Nitko nije bio raspoložen za razgovor a ponajmanje Val Darrant. Rekao je ono što je htio, a sada mora poduprijeti svoje riječi. Još nikad se nije borio u revolveraškom dvoboju, pogotovu s tako iskusnim ubojicom poput Hardestyja, ali ne smije zaboraviti da je baš Hardesty podmuklo napao Willa Reillyja.

— Čini mi se da čujem konjski topot — progovori Cody. — Mogli bi oni dovesti cijelu vojsku.

— Onda ćemo morati srediti cijelu vojsku — odvrati jednostavno stari Bucklin.

Uto se konji zaustave pred salonom. Naglo se otvore vrata.

— Ja sam Chip Hardesty! — progovori izazovno glas. — Gdje je taj balavac?

Val Darrant ustane. Usta su mu bila suha a srce mu je udaralo.

— Will Reilly mi je bio stric — reče tiho, obuzdavajući glas, jer se bojao da bi mogao postati vrištav. — Ti si ga ubio. Nisi mu dao priliku.

— Ne borim se s djecom! — izusti prezirno Hardesty.

— Ipak, ubio si slijepog starca — odvrati Val. — Ne brini se zbog toga što sam dječak. Bojao si se da se otvoreno sukobiš s Willom Reillyjem, a Will je često govorio da sam brži od njega.

Hardesty se nasmije, no smijeh mu se naglo prekine. Brži od Willa Reillyja? To nije moguće. Ruka mu se sama spusti na revolverski držak, obuhvati ga i počne dizati...

Nije čuo revolverski pucanj, iako je bio zaglušan u prostoriji. Osjetio je kako uzmiče jedan korak, zatim je sjeo na pod i napokon se izvrnuo na trbuh. Posljednje što je vidio bile su sive daske na podu. Zatim ga je preplavila siva magla.

Stari Bucklin pride vratima. Vani su stajali onaj kočijaš i dva kauboja.

— Dodite po svog čovjeka — reče im. — Onesite ga gazdi i kažite da ćemo ostati na svojoj zemlji.

Val izide iz saluna. Nije htio gledati Hardestyja. Nije htio razmišljati o onom što je učinio. Htio je biti na čistu zraku, što dalje od ljudi. Više nije želio ubiti Thurstona Pikea i Henryja Sonnenberga. Nije htio biti ni kockar ni revolveraš. Nije htio umrijeti poput Hardestyja ili Willa Reillyja...

XII

Prije odlaska na Istok Val je još pomogao Bucklinovima dognati na ranč stado goveda koje su kupili. A onda je kucnuo čas rastanka.

— Javit ću vam se — rekao je starom Bucklinu — a jednog dana ću se vratiti. Ako budete prikupili neki novac za mene, uložite ga u banku na moje ime.

— Silno ćeš nedostajati djevojkama — reče starac, rukujući se s njim. — Zavoljele su te, momče.

— Vratit ću se.

— Ako ti ikada zatreba pomoć — umiješa se Cody — samo nas pozovi i mi ćemo dojuriti. Sma-tramo te sada rodomom.

— Nikad nisam imao obitelj. Imao sam samo strica Willa, koji mi nije bio pravi stric.

— Sada imaš rodbinu.

Tog sumornog dana, kad se spre-mala kiša, počela su Valova lutanja. Uskoro su ga neke protuhe op-ljačkale u mračnoj uličici, pa je ostao bez prebijene pare. Dugo je uzalud tražio posao, jer je u to doba vladala velika nezaposlenost. Nakon toga se zaposlio na nekom trošnom riječnom brodu i uorta-čivši se sa starim vlasnikom, počeo

je spašavati teret s potopljenog broda od kojeg je diglo ruke osiguravajuće društvo. Tako je zaradio priličnu svotu novca.

Naredne godine su prošle tako brzo da gotovo nije zapazio koliko je već vremena prohujalo. Naporno je radio i učio. Proveo je godinu dana u New Yorku i studirao pravo u nekom odvjetničkom uredu. Tu je stekao ovlaštenje da se bavi pravnim poslovima.

Kao dvadesetogodišnjak bio je visok gotovo metar i dvadeset centimetara i težak osamdesetak kilograma. Sprijateljio se s nekoliko bokšača i provodio sate i sate s njima u sportskoj dvorani. Rvao se, trčao i skakao preko užeta.

Nakon boravka u New Yorku proveo je godinu dana u Minnesoti a zatim je otišao u Montanu. Ondje se zaposlio kao tajnik kod Stevena Brickera, koji je gradio sporedne željezničke pruge, otvarao rudnike i bavio se preprodajom rudničkih i željezničkih dionica.

S vremena na vrijeme je dobivao pisma, od starog Bucklina, koja je uvijek pisala jedna ili druga kći. Iskopali su četiri bunara i kupili još stoke. Sada su imali već tri tisuće grla i namjeravali su prodati prvo stado.

Vrativši se opet u New York, Val se jedne večeri, kad je izišao iz sportske dvorane, zaustavio u ulici Bowery i promatrao lica prolaznika. Iznenada mu netko dodirne rukav.

— Nisam danas još ništa okusio, gospodine. Ako biste mi mogli dati...

Val se ne okrene odmah. Prepoznao je taj glas, prepoznao bi ga u svako doba. Kad je napokon okrenuo glavu, čovjek se već počeo udaljavati.

— Čekajte malo — reče Val.

Čovjek se okrene i Val shvati da se nije prevario. Bio je to Van, koji ga je ostavio kod Willa Reillyja prije petnaestak godina. Vanova kosa je posijedjela a lice mu je omršavjelo. Inače se nije mnogo promijenio. Odjeća mu je još bila

uredna, premda je vjerojatno u njoj spavao.

— Hoćete li večerati sa mnom?

— upita Val. — Bilo bi mi zadovoljstvo.

— Ozbiljno govorite? — Van mu je gotovo molećivo promatrao lice.

— Ako se ne šalite, vrlo rado ću to prihvatiti.

Valu je srce uzbuđeno lupalo. Uvijek je bio sklon tom osamljenom, slabom čovjeku, koji se prema njemu ljubazno vladao. Nekoć mu je pričao priče i jedini bio nježan.

— Podimo u restoran u kojem najčešće jedem — predloži Val. — Imaju dobru hranu.

Kad su sjeli, Van ga malo pažljivije pogleda. Namršti se.

— Poznajemo li se? — izusti. — Ne mogu vas nikamo smjestiti, ali ste mi nekako poznati.

— Pričajte mi o sebi — reče Val kad su naručili jelo. — Čini mi se da ste pristojan čovjek.

— Nekoć sam bio, a danas sam nitko i ništa.

— Što je s Myrom?

— Odakle znate za nju? — upita Van, ukočivši se. — Znači, poznajete me iz tog doba...

— Što je s Myrom? Gdje je?

— Dobro, tko ste vi?

— Niste mi odgovorili na pitanje. Gdje je Myra?

— Ondje gdje je htjela biti. Na vrhu. Bogata je. Bogata i opasna. Ako joj se namjeravate približiti, okanite se toga. Pojest će vas živa.

— Zacijelo se više ne bavi svojim zanatom.

— Ne znam. Ona je pokvarena i zla i služila se prostitucijom kao ljestvama. Ondje gdje je sada nije joj potrebno to umijeće, premda bi se, uvjeren sam u to, poslužila tim sposobnostima kad bi joj mogle pomoći. Popela se visoko, ali se nije promijenila. Dobro, zašto vas to zanima?

— Ona mi je majka.

Van ispusti vilicu. Probljedi poput mrtvaca i tek postepeno mu se vrati boja u lice.

– Ti si Val? Valentine Darrant?
– izusti zapanjeno.

– Tako je. Ti si mi spasio život i učinio najveću uslugu koja se može zamisliti.

– Kakvu?

– Ostavio si me kod Willa Reillyja. On me odgojio. Upoznao me sa životom i dao mi neprocjenjivo znanje.

– Tako? Možda ga zbog toga više nikad nismo vidjeli. Neprestano sam očekivao da ćemo ga sresti i bojao sam se... nisam se bojao onog što će učiniti, nego njegova pogleda. Svidao mi se, do vraga. Poštovao sam ga. A onda sam mu morao podvaliti dijete.

– Misliš li da je izbjegavao tebe i Myru?

– Po svoj prilici. Znaš kakav je Zapad. Premda je riječ o golemu području, ipak se ljudi neprestano susreću. Idu iz jednog grada u drugi, iz jednog rudarskog naselja u drugo, ovisno o tom gdje bolje cvjetaju poslovi. Prije sam sreo Willa Reillyja najmanje pedesetak puta, a poslije nijednom – polako su jeli i razgovarali. – A što je s tobom? – zapita napokon Van. – Kako ideš? Što ćeš raditi?

– Otići ću na Zapad. Neću ostati dugo, ali htio bih vidjeti neke ljude i ranč. Položio sam ispit i mogu se baviti pravom. Stekao sam već prilično iskustvo. Ispričao sam ti da sam radio kod Brickera.

– Pravo je čudo što nisi naletio na Myru. Ona s njim poslovno surađuje. Čak ga dobro poznaje.

– Myra Cord? Da surađuje s njim, svakako bih to znao.

– Ne misliš valjda da je zadržala staro ime? Van se kiselo osmijehne. – Odviše je lukava. Sada je ona gospoda Fossett.

Val ga je zapanjeno gledao. Myra Cord... njegova majka... postala je gospoda Fossett?

– Šališ li se?

– Ne, ne šalim se – odvrati Van. – Udala se za starog Fossetta radi njegova imena i novca. Bio je ugledan i omiljen, ali ne i dorastao njoj. Nasamarila ga je i vjenčala se

s njim, a onda ga je ubila na svoj način. Da, znam to! Zakonski se to ne bi moglo nazvati ubojstvom, ali je to pravo pravcato umorstvo, baš kao da se poslužila otrovom. Sada je bogata, ima milijune, ali to je prljav novac. Kad se udala za Fossetta, više nije bila siromašna. Na putu do njega optočkala je sve one s kojima se družila.

– Jesi li je vidio u posljednje vrijeme?

– Prije dva tjedna, i to u New Yorku. Nije me opazila. Nastojao sam da me ne vidi, jer sam jedini kojeg nije smjestila pod zemlju. Bolje rečeno, pobjegao sam prije nego što me mogla udesiti – Van zašuti nekoliko sekunda. – Još je lijepa – doda. – Prešla je tek četrdesetu godinu. Koliko je zla, toliko je i zgodna.

– Vidio sam je kod Brickera. Ni nakraj pameti mi nije bilo da bi ona mogla biti Myra Cord.

– Sada, kad znaš tko je ona, ne približavaj joj se. Vale. Ubit će te. Ne gledaj me tako. Htjela te ubiti kad si još bio nemoćno dijete. Nije li tako? Ako se pojaviš, podsjetit ćeš je na prošlost koju želi zaboraviti. Ona nema nikakvih obzira. Kad zabije sebi nešto u glavu, ništa je ne može zaustaviti.

– Vane, kako bih ti mogao pomoći? – Val se odmakne od stola.

– Pomogao bi mi ako mi daš deset dolara. Bilo što drugo pretvorilo bi se u rasipanje.

– Zašto ne odeš kući, Vane, k svojim? U svoj svijet.

– Lud si – Van je grickao brk.

– Ne poričem da bih to rado učinio. Znaju da sam živ, ali ne znaju gotovo ništa drugo. Uostalom, ne mogu se vratiti. Nemam novaca, nemam odjeće, ne bih mogao zaradivati za život.

– Bi li ti pomoglo pet stotina dolara? I odjeća. – K vragu, ne mogu, Vale. Ne mogu. Što bih im rekao? Roditelji su mi još živi. Imam dvije sestre. I...

– Vрати se i ne govori ništa. Oni će izmisliti bolje priče nego što bi ti mogao. Putovao si, nagledao se

Zapada... i vratio si se kući kako bi se smirio. Dat ću ti novac. Imam ga dovoljno, Vane.

Zapravo, nije ga imao baš previše, no bio je mlad i nije strahovao za budućnost.

— Dobro — prozbori napokon Van — uzet ću novac. Ako mi dopustiš da ga vratim.

— Kad budeš mogao. Idi kući, vrati se k svojim.

XIII

Pinkerton je koračao za slugom pod debelim sagovima. Pred njim se otvore visoka hrastova vrata i on uđe u knjižnicu. Kao rukovodilac najveće i najuspješnije detektivske agencije u Sjedinjenim Državama, možda i u svijetu, upoznao je već svakakve muškarce i žene, ali osjećao se nelagodno jedino pred gospodom Fossett. Činilo mu se da je ona uvijek korak ispred njega i da joj je, što god joj kazao, sve već poznato.

— Rekli ste da imate novosti za mene — prozbori ona sjedeći za dugačkim pisaćim stolom.

— Tako je. Našao sam ga.

— Dobro, i to je nešto. Gdje je? U ulici Bowery? Među pijancima?

— Ne, otišao je kući. K svojoj porodici.

Myra Fossett osjeti srdžbu. Zar ne može podnijeti, kao što joj je jednom rekao Van, da joj itko pobjegne?

— Pogriješili ste. On je ponosan, to mu se mora priznati. Uvjerena sam da ne bi otišao kući bez novaca.

— Ima novaca. Barem malo. Platit će račune i kupio novu odjeću.

— Tu mora postojati neka zabuna. Gdje bi nabavio novac? Nitko mu ga više neće pozajmiti, a kockati nikad nije znao.

— Ne znamo odakle mu novac. No vidjeli su ga kako se sastao s nekim mladićem i večerao s njim. Razgovarali su nekoliko sati. Nakon toga je kupio odjeću i vratio se kući.

Zamislila se. Van zna previše. Trijezan i ozbiljan, opet kod svoje porodice, mogao bi biti opasniji nego

kao luralica i pijanac kojemu nitko ne vjeruje. Osim toga, pobjegao je od nje, a to mu ne može oprostiti.

— S kakvim mladićem se sastao?

— Zgodnim, lijepo građenim, dobro odjevenim. Može mu biti oko dvadeset pet godina. Raspitivali smo se o njemu. Kažu da dolazi u sportsku dvoranu na boks i rvanje.

— Valjda ima neko ime. Zacijelo ga nekako žovu u toj dvorani.

— Doznali smo mu samo ime, ali ne i prezime. Žovu ga Val.

Myra Fossett je sjedila kao kip.

— Slušajte, Pinkertone, ako se Van Clevern vratio k svojim, onda me više ne zanima. Možete obustaviti istraživanje. No zanima me taj mladić. Taj Val. Želim potpun izvještaj o njemu, želim znati s kim se druži i što radi.

— To će biti vrlo teško...

— Ako to znači da želite još novaca, odgovor je niječan. A ako taj zadatak premašuje vaše sposobnosti, naći ću nekoga kome neće biti tako težak. Ne vjerujem da može stvarati osobite teškoće istraga o nekom mladiću koji ništa ne sluti.

— Ne znamo ni tko je ni gdje živi.

— Ali dolazi u dvoranu na boks, nije li tako? Prema tome, pratite ga. Raspitajte se kod onih s kojima boksa... Neću vas valjda učiti vaš posao!

— Kad bih znao...

— Zašto me zanimaju ti podaci?

— Myra Fossett se osmijehne. — Slutim već neko vrijeme, Pinkertone, da umirete od radoznalosti što se tiče razloga zbog kojih sam zatražila istragu. Znate, smatram da su pri sklapanju poslova vrlo važni ljudi. Želim znati s kakvim čovjekom imam posla i s kim se on druži. Zbog toga su mi korisni vaši podaci. Radite svoj posao i šutite, pa ćete dobro zaraditi. Budete li mi stvarali neprimike, uništiti ću vas... Nadam se da smo se razumjeli.

— Da, razumjeli smo se, gospodo Fossett — odgovori Pinkerton, digavši se i jedva obuzdavajući bijes.

— Poslat ću vam izvještaj za tjedan dana.

Kad je otišao, Myra Fossett je još dugo sjedila u sve mračnijoj sobi i gledala pred sebe. Van je dvadesetak godina bio uz nju i zna ili naslućuje gotovo sve što se zbilo u tom razdoblju. Sjećala se kako joj je jednom, prilično davno, kad se toliko napio da je govorio otvorenije nego inače, rekao: »Myra, ti si moralni bogalj. Ozbiljno ti to kažem. Neki ljudi se rode s tjelesnim manama, a ti si se rodila s moralnom manom. Ne znaš što je dobro, a što zlo. Za tebe je dobro ono što služi tvom cilju, a zlo je ono što ne možeš iskoristiti.«

Neće li Van progovoriti sada, kad više nije pod njezinom vlašću, kad je se ne boji? Mogao bi joj uništiti sve što je brižljivo sagradila. On čak zna što se dogodilo s Everettom Fossettom ili to barem slutiti. A Everett ima prijatelje, možda i neke rođake koji bi mogli započeti istragu.

Hladnokrvno je stvorila odluku. Vanu Clevernu se mora dogoditi nezgoda. Ovaj put se neće moći upotrijebiti otrov.

Sjećala se ostalih. Sedmorice muškaraca i dviju žena. Oni su bili stepenice do njezina uspjeha. Sve je otrovala osim jednog muškarca koji je udaren po glavi i ostavljen u oboru među mazgama.

Zar je Val živ? Van ga nije ostavio u noći kao što mu je naredila? Nikad nije željela dijete, htjela je samo postaviti klopku Darrantu, no Darrant joj je okrenuo leđa i ostavio joj dječaka. Možda je sin doznao od Vana gdje je ona i kako se zove, pa će dojuriti k njoj po novac?

Van Clevern se uistinu vratio kući. Prestao je piti. Porodica se obradovala ugledavši ga. Na njihova malobrojna pitanja odgovarao je da se bavio rudarstvom. Zaradio je novac, zatim ga je izgubio, a sada će ostati kod kuće i potražiti neki posao... Samo povremeno

bi pomislio na Myru i tjeskobno se pitao što će ona učiniti. Koliko god se pokušavao osloboditi sumnji, vrlo dobro je znao da bi ga se rado otrešla.

Polako mu se počelo mijenjati držanje. Stekao je veće samopouzdanje i družio se s nekadašnjim prijateljima i znancima. Budući da se pokazalo da mnogo zna o rudarstvu i željeznici, zaposlio se tri tjedna nakon povratka u dioničkom društvu kao savjetnik. Već nakon dva mjeseca smatrali su ga vrlo korisnim u tom društvu. Zbog toga su se svi zaprepastili i ražalostili kad su doznali za njegovu smrt. Jednog nedjeljnog jutra, dok je jahao kroz park, pao je s konja. Razbio je glavu i ležao mrtav najmanje sat prije nego što su ga pronašli.

Val Darrant je pročitao u New Mexico kratku vijest o Vanovoj smrti. Pročitao ju je u čikaškim novinama starim nekoliko tjedana.

Spustio je novine osjećajući u sebi čudnu prazninu. Od svih ljudi na svijetu, izuzevši Willa Reillyja, volio je najviše baš Vana Cleverna, slabića koji je u duši bio dobar, koji je pričao s dječaćićem kad nitko drugi za njega nije mario i koji ga je spasio od smrti. Sada je mrtav. Navodno mu se dogodila nezgoda.

Val nije bio baš siguran da je riječ o nesretnom slučaju. Van je bio izvrstan jahač i na Zapadu je često jahao na poludivljim konjima. Nije bilo vjerojatno da bi ga mogao zbaciti neki miran unajmljeni konj. To se moglo dogoditi, ali nije bilo vjerojatno.

XIV

Val Darrant zaustavi konja i pažljivo pogleda teren pred sobom. Maloprije mu se učinilo da vidi oblačić prašine, ali sada ga nije vidio. Opipa vinčesterku, kako bi provjerio da nije preduboko u navlaci, a onda dodirne petama konja. Kraj pred njim doimao se bezazleno, no znao je da oprez nikad nije naodmet.

Opet je bio na Zapadu. Prije mu se činilo da ga se već zasitio, ali sada je vidio da se prevario. Taj kraj je imao čudesnu privlačnu moć. Koliko god daleko otišao, uvijek će mu se vraćati.

Jahao je prema Silver Cityju, a odande će preko Tascose produžiti do ranča.

Izenada iza sebe začuje tihi topot konjskih kopita. Okrene se i pričekaj. Približavao se neki jahač na sivcu. Bio je vitak, mlad, duge kose koja mu je sezala do ramena, s otrcanim crnim šeširom na glavi.

— Ako ste se zaputili na istok — reče Val — mogli bismo zajedno.

— Zašto ne?

— Čekaj malo, momče, poznajem te! — Val ga je pažljivo promatrao.

— Ti si Billy Antrim.

— Već odavno me nitko tako ne zove — jahač počeo motati cigaretu.

— Zapravo, i ti si meni poznat.

— Tvoja majka je imala prenoćište u Silver Cityju. Dopotovao sam u grad s Willom Reillyjem. Sjećaš li se? Ti, Dobie i ja jahali smo dva-tri puta u brda.

— Da, sjećam se. Gdje si bio cijelo ovo vrijeme?

— Lutam — odgovori Val. — Will je mrtav. Ubili su ga prije nekoliko godina u Koloradu.

— Čuo sam o tome. Navodno su ga ustrijelili iz mraka. Nije imao priliku da se brani.

— Tako je. Pucali su Henry Sonnenberg, Hardesty i Thurston Pike.

— I to sam čuo. Sonnenberg je prije dvije godine bio u Fort Sumneru. Hardesty je mrtav.

— Znam — promrmlja Val.

— Dabome! Ti si ga ustrijelio! — Billy ga naglo pogleda. — Na nekom ranču u Teksasu.

— U gradu. Nije bio baš strašan protivnik. — Nekoliko kilometara su jahali šutke i gledali okolicu. — Napomenuo si da te više nitko ne zove Billy Antrim — reče Val. — Kako te sada zovu?

— Zovem se Bonney — odgovori Billy. — A svi me zovu Kid.

To ime je bilo dobro poznato svima. Čak su i istočne novine pi-

sale o Billyju Kidu i ratu u okrugu Lincoln.

— Treba li ti nešto? — upita Val.

— Mogao bih ti pomoći.

— Ne, ne treba mi ništa. Živim na Knightovu ranču. Nitko me ne dira. Uostalom, koliko znam, za mnom traga samo Pat Garrett. Ostali ili ne mare za mene, ili ne žele upasti u neprilike.

— Iskreno rečeno, prati te nesreća. Koliko sam čuo, nisi učinio ništa što nisu činili i tvoji neprijatelji, ali ti si sada odmetnik, a oni nisu. Nego, reci mi gdje je sada Sonnenberg.

— Izbjegavaj ga, Vale. Čak i ako spretno rukuješ revolverom. Proketo je podao i brz, zaista brz. Ni ja se ne bih htio s njim sukobiti.

— Pucao je u Willa.

— Zaboravi to. Vidiš kamo je mene dovela tvrdoglavost. Kad je ubijen Tunstall, htio sam pobiti sve krivce. Nekoliko smo ih, doduše, kaznili, ali sada, kad je rat završen, svi su čisti, samo za mnom postoje potjernice.

— Nisi mi rekao gdje je Sonnenberg.

— Nisam rekao zato što ne znam. Netko mi je spomenuo da je u Montani — Billy zastane. — Ali znam gdje je Pike — doda.

— Gdje je?

— U Tascosi. Ima ondje neku ženu.

Kad su se rastali, Billy Kid je skrenuo prema Knightovu ranču, a Val je produžio k Bucklinovima.

XV

Val se približio Tascosi kad je zalazilo sunce. Bio je mnogo stariji, iskusniji i jači nego kad je prošli put vidio Thurstona Pikea. Tada je bio dječak, a sada odrastao čovjek. Ostavivši konja u javnoj konjušnici, ode u najbliži salon.

— Postoji li u gradu neki dobar restoran? — zapita pipničara pošto je naručio pivo.

— Dobro se jede ondje — pipničar pokaže rukom. — Kod Scottyja Wilsona. Vjerojatno unutra neće biti on osobno, ali hrana mu je uvi-

jek dobra bez obzira na to čija je govedina.

— Ponegdje bi zbog takvih riječi odmah izbila tučnjava — Val se osmjehne.

— Scotty nije takav. On je mirovni sudac. Umjesto da se prepire, ponudio bi odmah obrok u svom restoranu.

— Sudeći po tome, simpatičan je čovjek — odvrati Val. Poslije nekoliko trenutaka zapita: — Što se događa u gradu? Ima li kakvih iznenađenja?

— Ovdje? Nije bilo pucnjave već tjedan dana.

Val ostane za šankom. Nije bio raspoložen za piće, ali je htio slušati novosti, a u salunima se uvijek moglo ponajviše doznati o jamama s vodom u preriji, o sukobima s Indijancima, o kradljivcima stoke i o općim prilikama.

Ude nekoliko ljudi i poreda se uz šank. Val je slušao njihov razgovor, osjećajući istodobno nekakvo nezadovoljstvo. Dobro, što radi ovdje? Zašto nije jeo, otišao rano na spavanje i pripremio se za sutrašnje naporno putovanje? Ipak, nije otišao, već je nastavio razmišljati. Što namjerava učiniti od svog života? Mogao bi se zaustaviti u bilo kojem od tih gradića na Zapadu i baviti se pravnim poslovima. Uskoro će mu ponestati novca. Ranč se dobro razvija, ali se sav prihod u njega i ulaže.

U skrivenom kutku pritajila se pomisao na Thurstona Pikea i Henryja Sonnenberga, pa se osjećao kriv. Trebalo bi da ih potraži i učini ono što nije mogao zakon... što svi od njega očekuju. Ali nije bio raspoložen za ubijanje.

— Mladiću!

— Da — odvrati, ne shvativši odmah da se baš njemu obratio jedan od ljudi za šankom.

— Hoćete li nam se pridružiti? Zaigrat ćemo poker.

— Dobro, ali neću dogo ostati — reče kolebljivo. U prvi čas je htio odbiti. — Sutra me čeka dalek put. Baš sam budala, mislio je, imam

vrlo malo novaca u džepu, a bez novaca se ne može dobro igrati.

Poslije dva sata je prekinuo igru. Dobio je šesnaest dolara.

Istodobno odustane od igre i neki nizak, mršav čovjek.

— Jeste li večerali? — upita Vala. — Idem k Scottyju da nešto pojedem.

— Idem i ja — odvrati Val.

Odresci su kod Scottyja zaista bili izvrsni. Val tek šada shvati koliko je bio gladan.

— Čini mi se da se poznajemo — reče iznenada niski čovjek.

— Odakle? — upita Val gledajući ga. — Bio sam i na Zapadu i na Istoku.

— I ja, ali se ne mogu sjetiti gdje sam vas sreo. Zovem se Cates, ako vam to može pomoći. Egan Cates.

— Imate ožiljak od metka na ruci i još jedan ožiljak negdje drugdje. Ranili su vas Apaši u Arizoni.

— A tko ste vi?

— Ja sam onaj dječak koji vam je punio puške. Putovao sam sa stricem. Zovem se Valentine Darrant.

— Darrant? Jeste li u posljednje vrijeme bili u Koloradu?

— Nisam.

— Onda podite. Traže vas u Empieru i okolici. Imaju neke vijesti za vas.

— Kakve vijesti?

— Navodno ste ondje ostavili neki novac prije nekoliko godina. Treba da vidite što se s njim dogodilo. Mislim da je bio dobro uložen.

Nastavili su pričati o Peckovu hotelu u Koloradu. Uto se otvore vrata i ude Thurston Pike.

— Poznajemo se već dugo, Catese — progovori Val, namjerno povišivši glas. — Sjećate li se mog strica?

— Vašeg strica? Mislite, Willa Reillyja? Sjećam ga se, dakako.

Thurston Pike pogleda prema njima. Bio je visok, mršav, zaobljenih ramena i četvrtaste brade. Doimao se prljavo i neuredno. Val mu uzvрати pogled, blijedo se smješka-

jući, te Pike obori oči. Činilo se da ne zna što da uradi.

– Ubili su ga, znate. Ustrijelila su ga iz mraka trojica. Bojali su se obračuna s njim licem u lice.

Val opazi kako se Pikeu od srdžbe zacrvenio vrat.

– Što je s tom trojicom? – zapita Cates, ne naslutivši dramu koja je zaprijetila.

– Jedan je mrtav – odgovori Val – a i ostala dvojica neće dugo živjeti.

Egan Cates ga pogleda i zapazi napetost.

– Što je, Vale? – promrmlja. – Što se događa?

– Mislim da se ništa neće dogoditi – odgovori Val. – Thurston Pike ne bi htio pucati u čovjeka koji ga gleda u oči.

Cates se osvrne i naglo ustane. Povuče stolicu u stranu i sjedne. Sve oči bile su uprte u Pikea.

On je gledao u svoj tanjur, grčevito stežući u rukama nož i vilicu. Iznenada ih, opsovavši, spusti na stol, ustane i jurne prema vratima, srušivši pri tom jednu stolicu.

– Trebalo je da me upozorite – reče Cates.

– Nisam ga očekivao, premda sam znao da je u Tascosi.

– Ako je takav kao što pričate, onda ga se čuvajte. Sada će pokušati da vas ubije. Moram priznati, hrabri ste. Bili ste hrabri još kao dijete.

– Imao sam dobra učitelja – reče Val. – Nitko nije bio hrabriji od Willa.

– Rekoste da je jedan od njih mrtav. Pike je drugi. A tko je treći?

– Henry Sonnenberg.

– Ostavite ga na miru, Vale – prozbori Cates, tiho zazviždavši. – Ne možete mu ništa. Neranjiv je.

– Možda.

– Hoćete li progoniti Pikea?

– Neka on progoni mene. Uvjeran sam da će me progoniti, jer je sada zabrinut. Will je imao mnogo prijatelja, pa bi oni jedne noći mogli odlučiti da objese Pikea.

– Moram se vratiti u hotel – reče Cates. – Zašto sve to ne zabo-

ravite, Vale? Htio bih da se udružimo. Imam nekoliko izvrsnih nalažišta. Mislim da bismo zajedno uspjeli.

– Razmislit ću – odgovori Val.

Ostavši sam, popije kavu, plati i ne izide kroz prednja vrata, već kroz kuhinju. Kuhar se htjede pobuniti, ali mu Val mahne i izide kroz stražnja vrata u uličicu. Koraćao je oprezno, ali nigdje nije vidio Pikea. Zastao je na uglu i prešao pogledom po glavnoj ulici a zatim se vratio u uličicu i ušao u hotel sa stražnje strane. Uspevši se u svoju sobu, gurne stolicu pod kvaku na vratima i navuče zastor. Tada se opere, legne i brzo zaspi.

Probudio se u zoru i obrijao. Sunce još nije obasjalo ulice Tascose kad je zakoraćio na pločnik i udahnuo svjež jutarnji zrak. Oči su mu brzo preletjele preko ulice, krova, prozora i vrata. Tu je naviku u njega usadio Will Reilly.

Scottyjev restoran bio je već otvoren, pa je ušao i naručio doručak.

Dok je još jeo, otvore se iznenada ulična vrata i uđe visok, vitak čovjek ledenih očiju. Pogleda Vala i pride njegovu stolu.

– Smijem li sjesti?

– Bit će mi drago – odgovori Val. – Čime bih vas mogao ponuditi?

– Ničim, ali biste mogli napustiti grad – reče čovjek i osmehne se. – Zovete se Darrant? – pruži ruku. – Ja sam šerif Willingham. Priča se da ste se sinoć porječkali s Thurstonom Pikeom.

– Ne, nisam se porječkao. Razgovarao sam s Eganom Catesom, a Pike je bio u restoranu. Digao se i otišao.

– Dobro, neka bude po vašem. Nemojte se uvrijediti, prijatelju, ali ovdje smo imali već previše pucnjava, pa se vi i Pike, ako nešto morate srediti, obračunajte izvan grada.

– Slažem se, šerife. Nisam razgovarao s Pikeom, a i ne namjeravam ako to budem mogao izbjeći.

– On je prijava duša. Neće vam

dati priliku da se branite – Willingham ga je promatrao. – Namjeravate li se naseliti negdje u blizini?

– Ne. Suvlasnik sam jednog ranča jugoistočno odavde. Poznate li Bucklinove?

– O, da. Pošteni su ljudi. Lovio sam bizone s mladim Bucklinima kad su prvi put bili na Zapadu – šerif obješenjački pogleda Vala. – Niste oženjeni?

– Nisam.

– Onda ćete se dobro zabaviti – Willingham se nasmije. – Stari Bucklin ima dvije krasne kćeri. Betsy je prava ljepotica.

– A Boston?

– Pravi vražica. Lijepa je i neobuzdana. Zna jahati poput bilo kojeg kauboja, zna pucati i bacati laso. Nedavno je, kad su okupljali stoku, nadmašila sve momke pri hvatanju i vezanju teladi.

– Znači, nisu se udale?

– Nisu, a i neće ako ostanu ovdje. Tjeraju momcima strah u kosti. Tko bi se htio oženiti djevojkom koja umije sve poput momka i još bolje?

Kad je Val Darrant izjahao iz Tascose, ojačao je vjetar. Uskoro su pale i prve kišne kapi.

XVI

Nigdje nije bilo nikakva zaklona. Tek kad je jahao već nekoliko sati po pljuskajućem koritu. Kiša mu je bubnjala po kabanici i slijevala se s oboda šešira. Na nebu su sijevale munje i tutnjala grmljavina. Jedina utjeha mu je bila spoznaja da ni Thurstonu Pikeu, ako jaše po tom vremenu, nije bolje.

Zaključujući kako bi ipak bilo najpametnije odjahati u klanac Palo Duro i potražiti ondje zaklon. Prije je izbjegavao taj klanac znajući da bi mu Pike tamo mogao lako pripremiti zasjedu. Naglo skrene konja prema klanecu. Bojao se da bi ga, ako ostane na stijenju, mogla pogoditi munja.

Stigavši do ruba klanca, nije vidio nikakav puteljak kojim bi mo-

gao sići. Produži uz rub tražeći prikladno mjesto za silazak. Opet bljesne munja, a razmak između bljeska i grmljavine bio je mnogo kraći nego prije.

Najednom spazi stazu što je vodila prema dnu klanca. Krene nizbrdo, ali ga već poslije nekoliko časaka nešto udari snažno u rame. Osvrnuvši se, uvjeren da je pogođen odostrag, začuje puščani pucanj, a konj mu poskoči. Izgubio je ravnotežu i pao u blato, dok mu je konj, prestrašen i možda ozlijeđen, odjurio nizbrdo. Shvati da se mora maknuti s tog mjesta i podigavši glavu, pogleda oko sebe. Ležao je na strmom dijelu staze. Opuze s nje i nađe mjesto ispod gornjeg ruba klanca, gdje je bio koliko-toliko zaštićen. Napevši mišiće, ustane i uhvati se prstima za pukotinu na stijeni.

Bio je pogođen, a onaj koji je pucao čekao je u zasjedi. Stavio, možda se skriveni strijelac... Pike, ili neki Indijanac, ili neki odmetnik... približava.

Priljubio se uz stijenu našavši nogama uporište na strmom obronku. Kiša mu je još pljuštala po kabanici. Vjerovao je da nije ozbiljno ranjen.

Konj mu se zaustavio na dnu klanca i pasao travu kraj potoka. Puška je ostala u navlaci na sedlu. Osluše, ali je čuo samo kišu. Učini mu se da se u zraku osjeća dim, dim logorske vatre.

Polako i oprezno krene uz stijenu, znajući da mora nestati odatle. Nepoznati strijelac, ako bi bio u vidokrugu, zacijelo bi već pucao. No nesumnjivo je da se približava.

Napokon je našao širu pukotinu u stijeni i zavukao se u nju. Obrišao je ruke o košulju i izvukao revolver.

Dugo je čekao. Nekoliko puta mu se učinilo da do njega dopire miris zapaljenog mokrog drva, ali bila je mala vjerojatnost da bi na takvu mjestu gorjela vatra. Pogotovu nije bilo vjerojatno da bi va-

tru zapalio napadač, tko god on bio.

Sporo prođe jedan sat. Nekoliko puta je htio ispuzati iz zaklona, ali se svaki put obuzdao sjećajući se onog pušćanog hica. Nije mogao pregledati ranu. Paklenski ga je pekla, no krvarenje se zaustavilo.

Iznenada začuje korake. Nakrivi revolver i pričeka. Nikad nije pucao u nešto što nije mogao vidjeti, pa nije htio ni ovaj put, ali ako je to Thurston Pike...

— Hej — dovikne djevojački glas — vidim vam tragove i znam da ste tu. Starkelja koji je pucao na vas otišao je. Pomoći ću vam.

— Stanite tako da vas mogu vidjeti — reče Val.

Oklijevala je.

— Taj glas mi se čini poznat — odvratila. — Mislim da se poznajemo. Evo, pokazat ću se.

Najednom je vidio visoku djevojku u čizmama i kožnatoj bluzi s resama što joj je sezala do koljena. Imala je na sebi i kišnu kabanicu, raskopčanu tako da je mogla posegnuti za revolverom u koricama. U desnoj ruci je nosila vinčesterku. Bila je mlada i lijepa, tamnokosa, blistavih crnih očiju, rumenih usana i takva tijela da ga ni gruba odeća nije mogla sakriti.

Izvukao se iz zaklona i uspravio.

— Da, to sam i mislila — reče ona. — Ti si Val Darrant, je li? Ja sam Boston Bucklin.

— Odmah sam te prepoznao. Čuo sam da si najneobuzdanija i najljepša djevojka u ovom kraju. Sada sam se u to uvjerio.

Ona pocrveni, ali ga otvoreno pogleda u oči.

— Nema smisla to udvaranje — reče mu. — Uostalom, ranjen si.

— Zar sam namirisao tvoju vatrtru?

— Da.

— Nisi valjda ti na mene pucala?

— Da sam ja pucala, bio bi mrtav. Ne, pucao je neki čovjek na visoku sivcu s tamnim pjegama. Kad me opazio, odjahao je, i to brzo. Nije slutio da sam sama. Va-

tra je oko dvjesto metara daleko odavde. Ako možeš sam doći do nje, povest ću ti konja.

— Hvala — reče on.

Logor je bio na savršenu mjestu, pod izbočenom stijenom. Nikako se nije mogao vidjeti ni odozgo ni odozdo dok se ne bi dojahalo do njega. Djevojka je tu očito prenoćila.

— Očekivali smo te, Vale — reče ona kad je dovela konja. — Tata je rekao da ćeš uskoro doći.

— Kako je otac?

— Osrednje. Od prošlog proljeća nosi u sebi metak koji je u njega ispalio neki Kiova. Rana ga boli kad je vlažno ili hladno.

— A kako su ostali?

— Svi su dobro. Cody se posvadio s nekim kicošem u Fort Griffinu i bilo je pucnjave, ali ostao je neozlijeđen. A sada daj da vidim tu ranu.

Rana nije bila ozbiljna. Metak je ozrnuo rame i odbio se, ozlijeđen. donekle mišić i izazvavši krvarenje.

— U pričama djevojka uvijek podere svoju bijelu podsuknju i od nje napravi zavoj — reče Boston.

— No ja ne nosim podsuknju, a da je i nosim, ne bih je poderala ni zbog kojeg muškarca, osim ako bi umirao.

— Imam u zavežljaju iza sedla nekoliko čistih maramica.

— Oho, to su skupe maramice!

— uzvikne ona kad ih je izvadila.

— Vidim, i ti si postao kicoš.

Val ju je promatrao. Još nikad nije vidio tako lijepu djevojku. Bila je neobuzdana, slobodna, nespuntana.

— Zar nisi daleko od kuće? — upita je.

— Nije to daleko ako se ide prečacem. Rado jašem. Volim lutati kroz prirodu i ne bojim se. Znam jahati i pucati poput muškaraca, čak bolje od većine. Znam se služiti i nožem.

— Uh, opasna si. Kladim se da su se svi muškarci smrtno preplašili.

— Možda — odvratila ona pocrve-

njevši. — Uostalom, nije važno. Zauzeta sam.

— Tako? — osjetio je razočaranje koje ga je iznenadilo.

— Zašto se čudiš? Smatraš da nisam dovoljno zgodna?

— Ne, dovoljno si zgodna. Možda čak previše. Samo, divlja si, čini mi se, i bio bi ti potreban muškarac koji će moći čvrsto zategnuti uzde.

— Pravog čovjeka bih slušala i bez uzda — odvratila ona, pogledavši ga opet otvoreno u oči — a drugima ne bi pomogle nikakve uzde.

Ranč je bio u udolini među brdima. Na njemu je izrasla povećava dvokatna kuća sa širokom terasom koja ju je obuhvaćala sa svih strana. Vijdele su se dvije velike staje za najbolje konje, štagalji, nekoliko obora i koliba za kauboje. Kad su se približili kući, iz jednog obora je istrčao Cody.

— Otac će se obradovati! — uzvikne. — Prepoznao sam te čim ste se pojavili na vrhu uzvisine. Zapamtio sam kako sjediš na konju.

Stari Bucklin je dojahao u suton. S njim su bili Tardy i Dube. Zamišljeno se zagledao u Vala.

— Ojačao si, momče — reče. — Proširila su ti se ramena — skrene pogled prema Boston. — Znači, našla te? Otvoreno je kazala da će te, ako se ne vratiš, potražiti. Čuvaj se, momče!

— Tata! — pobuni se Boston. — Samo izmišljaš!

Kad su sjeli za večeru, Val se osjećao kao da je došao kući. Vidio je da ga Bucklinovi razumiju, da su mu prijatelji, da se u svako doba u njih može pouzdati. Bili su jaki, poštteni, marljivi, pravi borci, ali jednostavni. Dobro su znali da nisu svi ljudi na svijetu dobronamjerni. Znali su da postoji zlo i da se od njega treba braniti.

— Sada imamo četiri stalno zaposlena kauboja, Vale — reče stari Bucklin. — a prije nekoliko dana je kod nas počeo raditi jedan jahač koji traži tebe.

— Mene?

— Zove se Tensleep. Kaže da bi htio s tobom razgovarati — Bucklin nastavi žvakati odrezak, a onda doda: — Čini mi se da je vrlo čvrst, žilav.

— Odmetnik je, ali mi je dobar prijatelj. Upoznao sam ga kad mi je bilo pet godina, a vidjeli smo se i nakon toga. Rado ću s njim razgovarati poslije večere.

— Spretan je radnik. Otkad je došao, radi svaki dan, i to brzo i dobro. Zna nevjerovatno mnogo o stoci.

— Želi li ostati ovdje?

Nije ništa rekao — Stari Bucklin digne pogled. — A hoćeš li ti ostati neko vrijeme? Pripremili smo za tebe jedno krilo u kući. Namjestile su ga djevojke, pa se požali njima ako ti se nešto ne bude svidjelo.

— Ne znam... ne znam još — Val pogleda Boston, a zatim skrene pogled u stranu. — Rado bih ostao, ali imam još mnogo obaveza. Osim toga, ne znam još kako bih htio ubuduće živjeti i gdje bih htio živjeti.

— Imaš pravo da budeš nemiran, da se do kraja života seliš s jednog mjesta na drugo.

Val im počne pričati o gradovima koje je posjetio, o tamošnjim stanovnicima, o kićenim haljinama, vinu i glazbi, o svijetu koji je iza planina. Pričao im je o poslovima kojima se bavio, o samoci, o Vanu Clevernu i zatim o Myri. Napokon se digne i reče da želi posjetiti Tensleepa.

Otvorivši vrata kolibe za kauboje, ugleda unutra osam ležajeva. Samo na pet je bila posteljina. Tensleep je ležao, ali je odmah ustao.

— Zdravo, Vale! Dojahao sam izdaleka tragajući za tobom — reče, uzme šešir i pade s Valom prema koralu. — Jesi li u nekakvoj nevolji, momče? Mogu li ti pomoći?

— Ne, ne možete mi pomoći.

— Siguran si? — Tensleep ga je netremice gledao.

— Netko je pucao na mene. Okrznuo mi je rame. Ili me smatrao

mrtvim, ili se prestrašio kad se pojavila Boston. Bilo kako bilo, pobjegao je. Mislim da je to bio Thurston Pike.

— On bi to mogao učiniti. Čuo sam da je u Tascosi.

— Vidio sam ga ondje. Pobjegao je iz grada.

— Dabome, ako je pametan. — Tensleep se smijuljio. — Proslavio si se kad si se obračunao sa Chipom Hardestyjem.

— Ne želim takvu slavu. Što ste mi htjeli ispričati?

— Traže te Pinkertonovi ljudi. A koga oni traže, toga i nadu. Očito, netko te želi pronaći pošto-poto. Traže te po cijeloj zemlji, a to je vrlo skupo. Malo sam se raspitivao. Znaš, imam prijatelje. Zamjerio si se nekoj ženi?

— Nisam.

— Priča se da te traži jedna žena.

— Možda Myra — promrmlja Val. — Ona ima novaca i možda je doznala za mene. Samo, zašto me traži?

— Čuvaj se, momče! Ona nije žena, nego guja. Vidiš, na nju nisam ni pomislio. Nisam je vidio godinama niti sam što o njoj čuo.

— Bila je na Istoku — reče Val.

— Dočepala se hrpe para i ugledna imena.

— To se moglo i očekivati. Kažem ti, čuvaj se. Ne bih joj ni tunka vjerovao. Dobro, a što je s tvojim njezinim ljubavnikom?

— Mrtav je... nesretan slučaj.

— Da, da — izusti podrugljivo Tensleep. — Znao je gdje su zakopana tijela. Smetao joj je — počne motati cigaretu. — I ti joj smetaš. Ako si se sastao s Vanom, uvjereni je da ti je ispričao nešto o njoj. Van je bio prilično dobar čovjek. Doduše slabiji, ali uvijek spreman da pomogne. Bio je pošten, no on a ga je smotala oko malog prsta. Potpuno ga je sputala — iznenada promijeniti temu: — Svida mi se ovdje, mladiću. Kad bi me htjeli stalno zaposliti, rado bih prestao lutati.

— Koliko sam čuo, svidjeli ste im se. I svidio im se vaš rad. Razgovarat ću sa starim Bucklinom.

— Hvala — Tensleep mu pruži ruku. — Prošlo je već mnogo vremena otkad smo se sreli u onoj kolibi u snijegu, je li? Bio je tada s tobom Will Reilly.

— Upoznao sam tada Henryja Sonnenberga.

— Da, istina je — promrmlja Tensleep. — Hoćeš li da se ja obračunam s njim? Mogao bih ga pronaći. Nikad ga se nisam bojao. Nije se usudio da se otvoreno sukobi sa mnom. Ruka mi nije pouzdana kao nož, ali bih, ako želiš...

— Ne, osobno ću s njim srediti račune.

XVII

U svitanje je Boston odjahala s ranča i zaputila se na jug. Očekivao ju je put dugačak tridesetak kilometara.

Čim je ujahala u dvorište ranča Winslowovih, izišla je na terasu Melissa Winslow i srdačno je pozdravila.

— O, to si ti, Boston! Udi!

— Mel, potrebna mi je tvoja pomoć — reče Boston, penjući se na terasu, dok su joj zveckale majmuze.

— Moja pomoć? Tebi? — Melissa se osmijehne. — Mislila sam da tebi jedinoj na svijetu nije potrebna ničija pomoć.

— Želim postati dama.

— Pa i sada si dama. Što znači sve to?

— Kriv je Valentine Darrant. Zaljubila sam se u njega.

— Vratio se? Nakon toliko vremena?

— Da, vratio se i... i divan je.

— Nisam vjerovala da ćeš to ikada reći o nekom muškarcu. Slušaj, zar ti je prigovorio zbog nečega? Ne svjedaš mu se? Onda je budala.

— Mislim da mu se svidam. Čak sam uvjereni u to. Ah, Mel, gruba sam. Nije to on rekao, to kažem ja. Htjela bih naučiti kako se pri-

stojno ponaša, kako se razgovara, kako se jede...

– Očito, zaljubljena si. I sve ćeš to učiti zbog jednog muškarca?

– Da, Mel, moram to brzo naučiti. Trudit ću se. Znaš da brzo shvaćam. On će se vratiti na Istok, pa ne bih htjela da me se stidi. Ti si živjela na Istoku. Odrasla si ondje. Međutim, ja nisam živjela nigdje osim na ranču, a mama mi je umrla kad sam bila još malena. Hoćeš li mi pomoći?

Boston uzbuđeno sjedne.

– Naravno – Melissa je pogleda. – Ipak, mrsko mi je što ću te pokvariti. Dama ima mnogo, ali nisam još nikad vidjela djevojku poput tebe. Ti si neusporediva, Boston.

Val se tog jutra probudio kasno. Cim je otvorio oči, zaboljelo ga je rame. Vrijeme doručka je već odavno prošlo, pa je jeo sam.

– Gdje je Boston? – zapita on Betsy kad mu je donijela jelo.

– Odjahala je k Winslowovima. Oni imaju mali ranč udaljen nekoliko sati jahanja odavde. Ostat će kod njih danas i sutra.

– Nadam se da će biti oprezna – reče Val. – Mogao bi još biti u blizini onaj čovjek koji je pucao na mene.

Poslije doručka je sjedio na terasi i gledajući dolinu razmatrao svoj položaj. Trebalo je da se obraćuna s Pikeom u Tascosi, trebalo je da ga prisili da povuče revolver. Ovako ga Pike može ustrijeliti iz zasjede, pa neprestano mora biti oprezan, i danju i noću. Ne postoji gotovo nikakva vjerojatnost da će Pike odjahati iz ovog kraja. Osvetoljubiv je i opasan. Čekat će...

Neprestano je razgibavao prste desne ruke. Smetala mu je ukočenost ramena. Kretnje mu nisu bile gipke i brze kao inače.

– Nisi mi još rekao kako ti se sviđa tvoj dio kuće – obrati mu se Betsy. – Utrošili smo mnogo vremena razmišljajući kako ćemo ga urediti.

Val se postidi.

– Bio sam odviše zauzet – odvratiti. – Hoćeš li mi sada sve pokazati? – ustane i pode za njom.

U istočnom krilu kuće bile su tri prostorije: malena ali udobna dnevna soba, spavaća soba i kupao-nica. U dnevnoj sobi, u koju dosad nije ušao, bile su uzduž zidova poredane knjige.

– Uvijek si čitao – reče Betsy.

– Spomenuo si nekoliko knjiga koje ti se sviđaju. Osim toga, pomogli su nam Winslowovi. Oboje su se školovali u Londonu.

Prišavši policama, Val je vidio djela Platona, Humea, Lockeja, Berkeleyja, Spinoze, Voltairea, Scotta, Volneya, Lockharta i mnogih pjesnika.

– Mnogo vam hvala svima – reče.

Kad je Betsy otišla u drugi dio kuće, on počne uzimati knjige, jednu po jednu, i prelistavati ih. Nekoliko ih je već pročitao, a većinu nije, no sve su ga zanimale.

Začuvši kako se otvaraju vrata terase, uzme s police slijedeću knjigu i pri tom se okrene.

Na pragu je stajao Thurston Pike s revolverom u ruci.

– Vani mi je konj – reče – i sada ću te ubiti. Nitko neće znati tko je to učinio.

Cim je dovršio rečenicu, opali, a metak ispaljen sa samo četiri metra udaljenosti odbaci Vala do police s knjigama. Ipak, Val izvuče revolver što ga je nosio za pojasom i opali kad je leđima dotaknuo police. Osjeti udar drugog metka, ali Pike se srušio poslije njegova drugog hica.

Vrata se širom otvore i pojavi se Betsy, držeći pušku u rukama. Thurston Pike je ležao na leđima, napola u sobi a napola vani.

Val je gledao u knjigu u svojoj ruci. Debela i uvezana u kožu, zauzavala je oba metka naciljana ravno u njegovo srce. Oba su prošla samo kroz dvije trećine knjige.

Pogleda naslov. Bila je to Burtonova »Anatomija melankolije«.

– Znaš, Betsy – reče – ni ja dosad nisam uspio prodrijeti do kraja te knjige.

XVIII

– Imate li novosti za mene? – zapita Myra Fossett, sjedeći za svojim pisaćim stolom i gledajući Pinkertona.

– Da... iz različitih izvora. Prvo, onaj mladić Valentine Darrant sada je u Teksasu. Ustanovili smo da je suvlasnik jednog tamošnjeg ranča koji obuhvaća šezdesetak tisuća jutara pašnjaka.

– Što još znate?

– Pokušao ga je ubiti jedan revolveraš, zloglasni ubojica Thurston Pike. Nije uspio.

– Što se dogodilo? Prijedite na stvar, molim vas.

– Pike je iznenadio mladog Darranta u knjižnici. Opalio je dva puta, ali je i Darrant ispalio dva hica. Darrantovi meci su pronašli cilj.

Pike? Sjećala ga se. Posjećivao je jednu njezinu djevojku u Idaho. I tada je već bio vrlo opasan. Njezin sin očito zna voditi brigu o sebi.

– Što je izazvalo borbu?

– Raspitali smo se o tome. Darranta je odgojio neki kockar, neki Will Reilly.

Dabome. Will Reilly je bio Vanov prijatelj, ali ne i njezin. Od pomisli na njega stegne joj se srce, jer je on bio jedini muškarac koji ju je uistinu zanimao. Inače je muškarce mrzila. Služila se njima i odbacivala ih. Međutim, Will se na nju nije nikada obazirao.

– Netko je raspisao nagradu za Reillyjevu glavu – nastavi Pinkerton i pogleda je.

– Nemam pojma o tome – reče ona i podrugljivo mu se osmjehne.

– Naravno. Nisam ni mislio...

– Lažete, Pinkertone. Nastavite!

– Bila su trojica: Thurston Pike, Chip Hardesty i Henry Sonnenberg. Postavili su mu zasjeđu i izrešetali ga kad je izišao u mrak. Prva dvojica više nisu među živima. Obojicu je ubio Darrant.

– A Sonnenberg?

– O njemu znam poprilično iz drugog izvora. Nalazi se na popisu onih za kojima tragamo. Prije godinu-dvije ubio je jednog službenika „Wells Farga“, zatim je...

– Znam, on je odmetnik, plaćeni ubojica. Tko ga je unajmio?

– E, to je vrlo čudno. Novac je obećao ovdašnji odvjetnik sumnjive prošlosti Avery Simpson. Ali ne znam tko je želio Reillyjevu smrt. Vjerojatno je bila riječ o nekom kockarskom obračunu. Ljudi koji tako žive...

– Razgovarali ste sa Simpsonom?

– Nisam, ali...

– Prepustite ga meni – ona ustane pokazujući da je razgovor završen.

– Još nešto! Onaj čovjek o kojem smo se raspravljali, Van Clevern, stradao je. Pao je s konja.

– Šteta – ona se naglo okrene u stranu pokazujući razdražljivost.

– Znam, rekli ste nam da vas on više ne zanima... ali smo u vezi s Darrantom... Ukratko, Van Clevern je nekoliko dana prije smrti zamolio svoju obitelj da Valentineu Darrantu pošalje neku kutiju ne otvoriivši je.

Myra uzme pero i počne se njime igrati. Vidjela je da je Pinkerton promatra, ali je morala razmisliti. U toj kutiji su zacijelo papiri. Što bi drugo bilo? Kakve bi Vam papire poslao Val? Neke zapise o Valovoj majci. Možda je napokon napisao sve i prepustio Valu da učini s tim podacima što hoće.

– Je li Val Darrant dobio tu kutiju?

– Nije. Poslana je banci u Koloradu. Očito u banci očekuju da će se on uskoro pojaviti, jer su obavili neke poslove u njegovo ime.

Znači, još ima vremena, mislila je, gledajući za Pinkertonom dok je izlazio. U kutiji je bez sumnje Vanova potpisana izjava. Ta bi joj izjava mogla upropastiti život.

Prema Pinkertonovim podacima, kutija je tek poslana. Želi li je se

domoći, ne smije gubiti vrijeme. Iz vlaka bi je teško mogla uzeti, ali poslije će kutija biti u kočiji a zatim u banci. Znala je desetak prikladnih ljudi, ali na um joj prvo padne Sonnenberg. On ima valjanih razloga da se pokuša osloboditi Vala. Osim toga, zna podosta o otvaranju čeličnih blagajni.

Dugo je sjedila za stolom i razmišljala, no misli su joj se svaki čas vraćale na Vala.

Ima sina. Dobro, što to znači? Rodila je dijete koje nije željela, imala ga je sa čovjekom kojeg nije voljela i dijete nije poslužilo svojoj svrsi. U to doba joj se činilo da će joj ono omogućiti da se najbrže dokopa novca. Prevarila se. Međutim, sada ima dovoljno para iz drugog izvora, a dijete se opet pojavilo i moglo bi je lišiti tog bogatstva.

* * *

Averyja Simpsona je dočekala u knjižnici. Udebljao se i postao gotovo neuredan. Pokazala mu je na stolicu i uzela sa stola neki papir.

– Vi ste Every Simpson. Bili ste upleteni u posao Carnes-Wales – reče mu. On se vidljivo iznenadio. O njegovoj vezi s tim poslom, o unajmljivanju zločinaca u ime kompanije nije se pisalo u novinama niti se govorilo na sudu. Prije nego što se mogao pobuniti, ona nastavi: – Imali ste prste i u podmićivanju u slučaju Sterling.

– Čekajte malo! – on naglo ustane.

– Sjednite! – naredi mu ona strogo. – Vi ste običan pokvarenjak i mogu vam navesti još desetak slučajeva zbog kojih bi vam, ako bi se za njih doznalo, oduzeli pravo da se bavite odvjetničkim poslom. Slušajte me dobro! Odgovorite li mi iskreno, platit ću vam trud, ne onoliko koliko biste vi zahtijevali, ali više nego što ste zaslužili. Hoćete li slušati ili želite da vas izbacim oдавде i dadem sve podatke štampi?

Sjeo je dršćući od straha. Kako li je doznala sve to? Treba da bude vrlo popustljiv.

– Vi ste naručili ubojstvo Willa Reillyja – reče ona. Nestrpljivo je odmahнула rukom kad se htio pobuniti. – Vjerojatno znate da su Hardesty i Pike mrtvi? – doda.

Nije to znao. Obriše lice maramicom. Hardesty i Pike su mrtvi!

– Kako se to...? – promuća.

– Ubio ih je u revolveraškom dvoboju Reillyjev sinovac. Sjećate li ga se?

– Pa bio je još dijete!

– Djeca brzo rastu. On zna za vas, je li tako?

Dječak je bio prisutan kad ga je Will Reilly prisilio da napiše ona pisma. Simpson se uznemireno promeškolji na stolicu. Doduše, to se dogodilo daleko na Zapadu...

– Momak je prije nekoliko tjedana bio ovdje, na Istoku – reče Myra – i raspitivao se.

Avery Simpson se uplaši da će se onesvijestiti. Pokuša sjesti uspravnije. Bio je na Istoku? Znači, nije ni ovdje siguran.

– Tko je zapravo platio Reillyjevo umorsto? – zapita ga Myra iznenada.

– Knez... – naglo je zašutio. – ne mogu vam reći.

– Simpsono – odvrati ona hladno – nisam vas pozvala ovamo da bismo čavrljali. Kažite mi što znate, a ne brbljajte besmislice. Ne poslušate li me – doda osmjehnuvši mu se – odat ću Henryju Sonnenbergu gdje bi vas mogao naći.

Zabezeknuto je gledao u nju. Otкуда zna i to? Kako zna da je prevario Sonnenberga?

– Ispričajte mi sve – zatraži Myra.

Kad je Simpson otkrio sve pojedinosti i otišao, ostala je za stolom zamišljeno gledajući pred sebe i kujući planove. Poslovi joj dobro napreduju, ali su joj mnoga vrata još zatvorena, vrata koja bi moglo otvoriti plemićko ime kakvo nosi knez Pavel. Prije svega, treba provjeriti u kakvim je novčanim prilikama sada taj knez...

XIX

Nekoliko tjedana nakon toga dobio je knez Pavel pismeni poziv da posjeti Ameriku. U pismu se nagovještavalo da bi mu posjet mogao donijeti novčanu korist. Pitao se tko je ta Myra Fossett koja mu se obratila. Još istog dana, na svečanoj večeri, doznao je od jednog starog prijatelja da je vrlo imućna i lijepa. Podatak da ima novaca za bacanje bio mu je sasvim dovoljan. Poziv u posjet činio mu se kao poklon s neba.

* * *

Val Darrant je tri tjedna radio napornije nego ikada u životu. Dizao se prije svitanja i rijetko kad se vraćao s pašnjaka prije mraka. Radio je uz Tensleepa i neprestano učio od njega o stoci. Međutim, znao je da uskoro mora otputovati u Kolorado.

– Vrijeme je da krenem – reče jednog dana Codyju kad su se zauzstavili na brdašcu i zagledali u široku udolinu pred sobom.

– Nedostajat ćeš nam – odvrati Cody. – Dobro bi bilo da s tobom pode jedan od nas – doda. – Dube jedva čeka da vidi druge krajeve.

– On bi bio ugodno društvo – prizna Val.

– Povedi ga. I ja bih ti se rado pridružio, ali moram s Tardyjem biti ovdje ako nastanu kakve nevolje. Dube vraški brzo rukuje revolverom, izvrsno slijedi tragove i najbolji je strijelac puškom među nama.

– Čemu takva zabrinutost?

– Boston je odmah rekla da te nećemo moći zavarati – Cody se osmjehne. – Naime, Tardy je nešto našao. I Boston je to čula kod Winslowovih. Henry Sonnenberg je bio u Mobeetieju i okupio oko sebe dva-tri sumnjivca. Odjahali su preksinoć... prema Koloradu.

Oblačić prašine oda da kroz dolinu jaše neki osamljeni jahač. Vjerojatno se Boston vraća od Winslowovih.

– Mogu izići nakraj sa Sonnenbergom – reče Val.

– Da, mislim da možeš, iako nema opasnijeg čovjeka od njega. Ali što je s ostalima? Ima oko sebe nekoliko iskusnih boraca.

– Misliš li da traži mene?

– Ne bih rekao. Po svoj prilici je posrijedi nešto drugo. I otac tako misli. Znaš, u ovoj zemlji se ne može dugo živjeti ako se ne vodi računa o ljudima oko sebe, pa stoga imamo jednu ptičicu u Mobeetieju. Otac toj ptičici daje novac za hranu, a ona nas obavještava tko dolazi u gradić i odlazi iz njega. Sudeći po vijestima, jedan od ljudi koje je okupio Sonnenberg izišao je nedavno iz zatvora, gdje je sjedio zato što je eksplozivom otvorio blagajnu u banci. Sonnenberg je posebno tražio tog čovjeka.

Uto se približi Boston, veselo se smiješeći, a njezina crna kosa vijorila je na vjetru.

– Znaš li što ću učiniti, Vale? Poći ću s tobom u Denver!

– Što?

– Ozbiljno ti kažem! Dogovorili smo se o tome danas po podne. Dube, Tensleep i ja. Svi ćemo poći s tobom!

– Dobro, što će to biti? Karavana?

– Potrebne su mi haljine, prave djevojačke haljine. Kupit ću ih ondje. Dube želi poći zato što nikad nije vidio veliki grad, a Tensleep smatra da se mora brinuti o svima nama. Eto, tako. Dogovorili smo se!

* *

Do najbliže željezničke stanice stigli su poslije nekoliko dana jahanja. Tu je Vala čekalo pismo.

– Pogrešno su ga poslali ovamo – reče poštanski službenik. – Očito, na Istoku baš ne poznaju zapadni Teksas.

Val znatizeljno otvori pismo:

„Dragi gospodine Darrante,

Kao što možda znate, brat mi je stradao kad je pao s konja. Zamolio me da Vam, ako mu se bilo što dogodi, pošaljem kutiju ne otvor-

ivši je. Budući da ne znamo Vašu točnu adresu, poslali smo kutiju gospodinu Pecku u Empire u Koloradu.

Van nam je ispričao da gospodin Peck obavlja neke poslove u Vaše ime, pa će on čuvati kutiju u banci, i ona će vas ondje dočekati...

U završnim rečenicama je pisalo da je Van često govorio o njemu i Vanova porodica ga je zvala u posjet ako ikada dođe u Boston. Pročitao je pismo dva puta a zatim ga je pokazao Tensleepu, Dubeu i Boston.

Vrlo malo je znao o majci. Na žalost, samo loše. Ali Van Clevern je dugo s njom živio, pa mu je bez sumnje štošta bilo poznato.

Vanova smrt, po svoj prilici, nije bila slučajna. Zna li Myra za tu kutiju? Kako bi mogla znati? Doduše, ona uspijeva doznati sve što je zanima.

Val se najednom sjeti pričanja da se Henry Sonnenberg udružio s nekim stručnjakom za otvaranje blagajni. Nije li Will pričao da je i Henry provalnik? Može li tu postojati nekakva veza?

Henry Sonnenberg se zaputio u Kolorado! Val ga je htio zaboraviti, prepustiti njegovoj sudbini, ali kao da je njihov susret, susret koji će biti posljednji za jednog od njih dvojice, postao neizbježan.

Iz daljine se već čuo zvižduk vlaka.

XX

Za susret s bogatom Myrom Fossett knez Pavel je obukao uniformu i ovjesio na prsa odlikovanja. Znao je da ona ostavljaju jak dojam, pogotovu na one koji ne znaju što znače.

Donekle se razljutio opazivši da je knjižnica slabo osvijetljena. Ne može se impresivno ući u polumračnu prostoriju.

Myra Fossett ga je pogledala, ponudila mu stolicu i nastavila gledati papire na svom stolu. Razbjesnio se. Najradije bi se digao i izišao, ali se ipak obuzdao.

Stojeći Ako se ne varam, pozvali

ste me ovamo kako bismo poslovno razgovarali – reče joj. Evo, ja sam ovdje – pogleda na svoj sat. – Imam i drugih obaveza.

– Kneže Pavele – odgovori mu Myra, nagnuvši se natrag i zagledavši se u njega – sastati ste čovjek. Ako ste i tako pametni, mogli biste mi pomoći. Budete li mi pomagali, zaradit ćete lijepu Empirea novca, ali treba da se odmah razumijemo – glas joj se iznenada promijenio. – Ubuduće mi ne brbljajte proklete gluposti o nekakvim drugim obavezama!

Gledao je u nju zanijemjevši. Još nitko s njim nije tako govorio. Nitko se nije usudio. No prije nego što je mogao odgovoriti ili se čak dići i izići, ona nastavi:

– Kažem, mogli biste mi biti korisni. Budete li korisni, dobit ćete pedeset tisuća dolara, možda i stotinu tisuća.

Pedeset tisuća... ili stotinu tisuća dolara! Koliko je to u rubljima? A u francima?

– Imam ovdje popis vaših dugova – reče ona i uzme jedan papir.

– Što? – počeo se dizati. – Kakva je to drskost?!

– Sjednite – odvrati ona hladno – i umuknite inače ću vas izbaciti odavde i prijaviti zbog pokušaja napada. Dajome – nasmiješ se – imat ću svjedoke.

Bio je zaprepašten. Valjda se s njim šali! Ne bi mu se moglo nešto takdo dogoditi.

– Vi ste čarobna žena – reče joj. – Što vam je zapravo na umu? – govoreći to, htio je dobiti vremena. Mora otići odavde, mora nekamo otići i nešto popiti, mora razmisliti.

Ona mu pruži popis dugova. Na njemu su zaista bili svi dugovi, čak i neki koje je već zaboravio. Ukupna svota bila je velika.

– Još mi nije jasno što hoćete od mene – promrmlja on.

– Ove godine nam je ponestalo plemića – reče Myra. Posljednji koji je živio ovdje bio je trbonja i brada mu je zaudarala na loš du-

han. U ovom gradu ima mnogo ljudi, vrlo pametnih, na koje titule ostavljaju dojam. Pozvala sam vas ovamo kako biste na njih djelovali. Ukratko, želim ući u neke krugove u kojima dosad nisam bila, i to samo zato što bih htjela dobro upoznati sve poslovne ljude. Priredit ću kućnu zabavu na kojoj ću vas uvesti u društvo. Pobrinut ću se da novine o vama mnogo pišu, pa će doći svi, uključujući i one s kojima se želim sastati. Doći će i njihove žene, pa će nas poslije zvati u svoje domove. Dakle, možete mi otvoriti vrata koja sama ne bih mogla otvoriti.

— I za to ćete mi platiti?

— Tako je. Vaše usluge će mi biti potrebne devedeset dana, ni manje ni više. Ne postignem li za to vrijeme ono što želim, ne bi vrijedilo još pokušavati. Dat ću vam pet posto od svakog posla koji sklopim zahvaljujući tim susretima ili koji mi omogućiti vaše ime. Uvjeravam vas da ćete ukupno dobiti najmanje pedeset tisuća dolara, a vjerojatno i nekoliko puta više. Osim toga, dobit ćete određenu svotu za trošenje.

Tražio je bilo kakvu manu tom prijedlogu i nije je mogao naći.

— Moglo bi se dogoditi da odem — reče joj. — Mogao bih jednostavno uzeti novac koji ću dobiti za troškove i vratiti se u Evropu — promatrao ju je da bi vidio kakav će učinak imati njegove riječi, ali ona samo slegne ramenima.

— Ne budite glupi. Pokušate li mi to učiniti, dobit ćete gore ožiljke nego što vam ih je ostavio Will Reilly — odgovori Myra. Knez je naglo proliječio. Držao se tako kao da ga je netko udario u želudac. — Imali ste sreće što vas je samo izbičevao. Očito niste znali na kakva ste se čovjeka namjeravali. Prije odlaska u Evropu ustrijelio je u revolveraškim dvobojima sedmoricu ljudi, koji nipošto nisu bili mačji kašalj.

— Imate pravo — progovori on nakon šutnje. — Nisam znao ništa o njemu — zastane, a zatim doda

blagim glasom: — Ako se ne varam, on je mrtav.

— Vi biste to morali najbolje znati. Vi ste naručili njegovu smrt. Dabome, tada ste imali više novaca nego sada. Avery Simpson vam je pronašao prave ljude, je li tako? Zna li nastavak?

— Kakav nastavak?

— Dvojica od trojice koji su ubili Willa Reillyja više ne žive — Myra se osmjehne vidjevši njegov iznenađeni pogled. — To je još jedan razlog da budete poslušni. Avery Simpson bi, ako mu se obeća blaža kazna, mogao svjedočiti protiv vas. U ovoj zemlji vješaju ljude zbog umorstva. No budete li pametni, sve će biti u redu. Možda će vam se čak svidjeti ovdje. Žene će vas obožavati, pogotovu starije ili one s neudanim kćerima. Osim što ćete dobro zaraditi, mogli biste se oženiti djevojkom s velikim mirazom.

Pavel je grozničavo tražio neko rješenje koje bi ga spasilo, ali takvog rješenja nije bilo. Odsad će, dok god ne prikupi toliko novaca da bi joj mogao pobjeći, biti njezin zarobljenik.

— Evo vam pet tisuća dolara — reče Myra izvadiвши iz ladice snop novčanica. — Ako vas tko bude pitao kako smo se upoznali, kažite da imamo zajedničke prijatelje.

— A što ću reći svojoj rođakinji, kneginji Louisi? — zapita Pavel i ustane.

— Nemojte joj kazati o čemu je riječ — i ona ustane. — Ako se ne varam, imate neku zemlju u Sibiru.

Više se ničemu nije čudio. No već je gotovo zaboravio tu zemlju.

— Kažite joj da me zanima rudarstvo — nastavi Myra — i da sam se htjela dogovoriti s vama o istraživanju na vašoj zemlji. Tragalo bi se za zlatom pomoću novih strojeva. Zapravo, možete to govoriti svima. Znaju da sam poslovna žena.

Izišavši iz zgrade, knez Pavel se zaustavi na rubu pločnika čekajući kočiju. Devedeset dana, mislio je. Tri mjeseca i bit će bogat. Ustao

lom, nije li baš radi novca doputovao ovamo?

XXI

Stojeći u svojoj sobi u denverskom hotelu „Windsor“, Val Darrant, odjeven u sivo odijelo, namještao je crnu kravatu. Ušao je Dube osjećajući se nelagodno u svom novom odijelu nedavno kupljenom u trgovini.

— Gdje ćeš se sastati s tim čovikom? — upita Dube.

— Peckom? Valjda je ovdje u Denveru. Trebalo je da doputuje iz Empirea i sastane se sa mnom.

— Kod njega si ostavio novac?

— Kod njegova oca.

— U predvorju ima mnogo ljudi s Istoka. Čini mi se da će se sklopiti neki velik posao. Znaš li što o tome?

— Ne znam.

Baš se češljao pred ogledalom i razmišljao da li da probudi Boston ako već nije budna, kad se iznenada začulo kucanje na vratima. Uzeo je revolver sa stola. Otvorivši vrata i sakrivši revolver, spreman da ga upotrijebi, iznenadi se ugledavši Bricker, kod kojeg je nekada bio tajnik.

— Zdravo, Vale! — Bricker žurno ude i zatvori vrata. — Jesi li čuo novosti?

— Kakve novosti?

— Dobro je što si naoružan! — prozbori Bricker, pogledavši revolver. — Već te tjednima tražimo, Vale! Svidalo ti se to ili ne svidalo, našao si se u središtu najveće bitke između željeznice i rudnika koja se ikada vodila u ovom kraju!

— Kako to?

— Slušaj! — počne objašnjavati Bricker. — Kao dječak si ostavio neki novac kod Pecka. Mislim, Pecka starijeg. On je u početku tim novcem kupio nekoliko nalazišta. Bivšem vlasniku je bio potreban novac. Zatim je, uvidjevši da bi neki hteli zatvoriti gornji dio klanca, kupio oko kilometar dug komad zemlje na drugom kraju klanca. Danas se za taj kilometar može dobiti koliko god se zatraži.

— Zašto?

— Željeznica se želi domoći te zemlje. Htjeli bi ondje sagraditi sporednu prugu i dovoziti ugljen. Bojali smo se da ćemo te prekasno pronaći i da će te netko nagovoriti da nešto potpišeš.

— Mene? — Val se tiho nasmije.

— Znaš da ja ništa ne potpisujem. Will Reilly je bio rođeni sumnjičavac, a i ja sam postao takav.

— Oprosti što ti solim pamet — reče Steve Bricker i zapali cigaru.

— Dugo smo prijatelji pa mogu s tobom otvoreno govoriti. Morat ćeš brzo, vrlo brzo nešto poduzeti.

— Zašto? Čini mi se da se tu zbiva nešto o čemu nemam pojma.

— Vale, tko bi naslijedio imetak da se tebi nešto dogodi?

— Priznajem, nisam o tom razmišljao — odgovori začudeno Val.

— Htio bih da sve pripadne Boston.

— Ali nisi napisao oporuku. Nisi, je li?

— Nisam, ali...

— Tko bi onda naslijedio, Vale? Jesi li pomislio na to? Kome bi najjednom pripala ta dragocjena zemlja? Vjeruj mi, vrijedi milijune.

— Pripala bi Myri... — izusti tiho Val. — Zna li ona za tu zemlju u klanu?

— Pitaš me zna li? Zašto bi inače krenula u Kolorado?

— Krenula je ovamo? Jednom je rekla Vanu da se više nikad neće vratiti na Zapad.

— Tada nije znala što bi joj povratak mogao donijeti — odvrati Bricker, nestrpljivo odmahnuvši rukom. — Uostalom, ostat će ovdje samo dan-dva.

— Jesi li doručkovao? — upita Val, gurnuvši revolver za pojas i oblačeći kaput.

— Popio sam kavu. Nemam sada vremena, Vale, ali obećaj mi da ćeš dobro otvoriti oči.

Zajedno sidoše u predvorje i Val ode na doručak. Misli su mu bile zbrkane, pa ih je htio srediti i odlučiti o svojim budućim potezima. Ako Myra dolazi na Zapad, onda

postoji velika mogućnost da će se sresti. Pomisao na susret s njom poslije toliko godina uznemiri ga. Ali zašto? Za njega je ona potpuno strana. Ona je za njega žena koja ga je htjela ostaviti da umre u snijegu.

Bricker govori istinu. Trebalo bi da što prije napiše oporuku. Nipošto ne želi da bilo što njegovo padne u Myrine pohlepne ruke. Potražiti će nekog uglednog odvjetnika. Mogao bi i sam sastaviti oporuku, ali baš nema iskustva s takvim ispravama, a htio bi da oporuka bude bez greške i da se ne može poništiti.

Želio je izbjeći neprilike. Susret s Myrom neće baš ništa donijeti. Najpametnije bi bilo da čuje ponude zainteresiranih kompanija i brzo sklopi posao. Tada Myra neće imati više nikakvih razloga da bude tu, a i on će moći otići. Trebalo je da pita Brickera kako se zovu ljudi koji bi htjeli kupiti tu zemlju. Vjerojatno neki od njih staju u hotelu.

Iznenada se otvore vrata blagovaonice i uđe Dube. Osvrne se oko sebe. U te rane sate bilo je unutra samo nekoliko gostiju. Dube pride Valu i sjedne mu sućelice.

— Nosiš revolver? — upita.

— Da.

— Budi oprezan! U gradu je Sonnenberg. Sreo sam ga u ulici Blake. Visok je.

— Da, prilično visok. Težak je oko stotinu deset kilograma, ali nema na njemu ni grama sala — Val zašuti dok mu je konobar punio šalicu kavom. Kroz glavu su mu prolazile druge misli. Malo prije je zaključio da bi i bez oporuke mogao isključiti Myru iz nasljedstva. Trebalo bi samo da se vjenča s Boston. — Slušaj, Dube — reče — htio bih se vjenčati s Boston.

— Zar misliš da je to nekakva novost? — Dube se nasmije. — Ako je novost za tebe, za Boston nije.

— Nisam joj još rekao ni riječi. Mislim, nisam joj rekao otvoreno.

Ipak, čini mi se da me razumije. No bitno je da bismo se morali vjenčati ovdje... odmah... ako ona pristaje.

— Čemu takva žurba? Otac i ostali će se ljutiti što nisu prisustvovali vjenčanju.

Val mu objasni o čemu je riječ.

— Napisat ću oporuku — doda — ali ona, koliko poznajem Myru Fossett, neće biti dovoljna. Myra će je na sve moguće načine pobijati, a budući da mi je najbliži rod, mogla bi i uspjeti.

— Zar bi mogla dokazati da si joj sin?

— Vjerojatno postoje nekakvi podaci u knjigama. Uostalom, pronašla bi ona nekakav način.

— Zašto se ne povučesh, Vale? — prozbori nakon duge šutnje Dube. Kad se Val htio pobuniti, žurno nastavi: — Gledaj, imaš tog prijatelja Brickera. Prepusti njemu pregovore, a ti se povuci. Nemoj otkazati sobu u hotelu, već navečer iziđi kao da ideš u restoran. Čekat će te konj i pobjeći ćeš. Odjaši u Leadville, ili u Walsenberg, ili čak u Durango, pritaji se ondje pod nekim drugim imenom i čekaj da Bricker sredi poslove. Nemoj misliti da se ja protivim tvom vjenčanju s Boston. No za nas je vjenčanje velika svečanost, pa bi svi bili duboko razočarani kad ne bi mogli prisustvovati.

Val je gledao kroz prozor. Svidio mu se taj prijedlog.

— Možda imaš pravo — složi se.

— Možda ću otići večeras.

— Dobro — odvrati Dube. — Pripremit ću ti konja.

Iznenada se otvore vrata i uđe Boston, ali drukčija, onakva kakvu je nisu nikad vidjeli.

XXII

Crna kosa joj je bila razdijeljena po sredini, kovčava, s ljupkim uvojcima na zatiljku. Bila je u crnoj svilenoj haljini koja je sezala do poda.

Prišavši im, ispružila je ruku, očito zadovoljna učinkom koji je

postigla. Svi su je u blagovaonici zadivljeno gledali.

Val joj ponudi stolicu i kad je sjela, sjede i on. Dube je oklijevao, zatim im se pridruži.

— Odakle ti sve to, Boston? — upita, zapanjeno. — Nikad nisam vidio nešto takvo!

— Kupila sam — odgovori Boston i podigne bradu. — Nije to sve. Imam još! Imam šest novih haljina, onakvih kakve se nose u Parizu i Beču!

— Lijepa si — izusti Val. — Htio bih se oženiti tobom, Boston! Upravo sam o tome razgovarao s Dubeom.

— S Dubeom! Kakve on ima veze s mojim postupcima? — otvoreno je pogledala Vala tamnim očima.

— Gdje si nabavila tu haljinu?

— Mel Winslow me izmjerila i poslala mjere jednoj ženi u Denveru. Ta žena šije za Mel. Doputovala je prije dvije godine iz Austrije, ali joj je muž poginuo u rudniku pa mora šiti. Izgledam li dobro, Vale? Mislim... još nikad nisam nosila takvu odjeću.

— Izgledaš tako kao da je nosiš oduvijek. Da nisam već odavno u tebe zaljubljen, zaljubio bih se sada. Ne bih to mogao izbjeći.

— Laskanja, puka laskanja! — ona se nasmije. — Nego, Vale, ovdje je najljepša žena koju sam ikad vidjela. Maloprije sam je srela u predvorju. Eno je!

Bila je, to Myra... lijepa i vrlo ukusno odjevena, a i visoki muškarac kraj nje bio je naočit. Imao je tri ožiljka na licu...

Val se odjednom ukoči.

— Val! — Boston ga uhvati za rukav. Doimala se prestrašeno. — Što ti je, Vale?

— To mi je majka — odgovori on tiho — a s njom je knez Pavel Pavlovič.

Sjedio je nepomično i promatrao Myru. Bila je, morao je priznati, upadljivo zgodna, visoka i vitka. Doimala se desetak godina mladom nego što je bila. Kad je pogledala prema drugoj strani blagovaonice, srele su im se oči. Bila mu je

majka, ali istodobno i žena koja ga je htjela ostaviti u snijegu. Nje se bojao čak i Tensleep, inače neustrašiv. Ako je istina ono što je čuo, od njezine ruke umrlo je već nekoliko ljudi. Pa ipak, gledajući je dok je prilazila, gotovo nije u to mogao vjerovati.

Samo časak je oklijevala, a onda mu pride i pruži ruku.

— Dakle, Vale, odrastao si i postao vrlo zgodan momak — reče. Okrene se malo u stranu. — Htjela bih da upoznaš kneza Pavla Pavloviča. Pavele, ovo je moj sin Valentine Darrant.

Val predstavi Boston. Dube je već nestao.

— Smijemo li vam se pridružiti? — zapita Myra, sjedne ne čekajući Valov odgovor te ona i knez Pavel naruče čaj.

Val se pitao kako bi se mogao izvući iz tog položaja. Činilo se da se jedino Boston ne osjeća nimalo nelagodno. Veselo je čavrljala s knezom o Denveru, planinama i hotelu.

— Imaš veliku sreću, Valentine — progovori Myra kad je nastala kratka stanka. — Čujem da ti pripada zemlja koju bi htjela kupiti željeznica.

— Ma to nije važno — odgovori Val i slegne ramenima.

— Važno je. Budeš li postupio pametno, mogao bi se obogatiti.

— Meni ne treba mnogo novaca. Miliji mi je skroman život. Jedino mi povremeno treba novac za kantanje.

Boston ga iznenađeno pogleda. Nije znala za tu njegovu sklonost.

— Svi mi povremeno rado kokamo — progovori knez Pavel.

— A katkad pretjeramo — odvratí Val. — Nekiput potcijenimo one s kojima igramo.

— Da, moglo bi se reći — promrmlja Pavel i zamišljeno pogleda Vala.

Zašto mu se taj momak čini poznat? I što je zapravo htio kazati tim riječima?

— Pruža ti se prilika da se domogneš goleme svote, Valentine —

reče Myra. – Ako pristaješ, rado ću ti pomoći. Uostalom, sin si mi.

– Zacijelo ste sretni što ste otkrili da imate sina – umiješa se veselo Boston.

Myra je pogleda bezizražajno, a zatim se opet obrati Valu.

– Ako se ne želiš natezati s pojedinostima, kupit ću zemlju za stotinu tisuća dolara i platiti ti u gotovu.

– To je lijepa svota – prizna Val.

– Znači, pogodili smo se?

– Rekao sam samo da je svota lijepa. Naučio sam ponešto o poslovima kod Brickera, Myra – nije je mogao zvati majkom.

– Čula sam da se možeš baviti pravnim poslovima – reče Myra. Zнала je da razgovor s njim neće biti lak, ali nije očekivala takvu hladnokrvnost. – Mogla bih ponuditi i višu cijenu.

– Morala bi, Myra – reče Val, gledajući je u oči. – Mnogo puta višu. Nisam još doznao koliko vrijedi ta zemlja, ali znam da je riječ o milijunima dolara – prije nego što je mogla odgovoriti, on se obrati Pavelu: – Hoćete li dugo ostati ovdje, kneže? U Koloradu su izvrsne prilike za lov.

– Gospoda Fossett i ja moramo obaviti neki posao – odgovori knez Pavel. – Ne vjerujem da ću ostati duže nego što je potrebno. Uostalom, nisam lovac.

– Ipak, katkad je lov vrlo zanimljiv, pogotovu kad okolnosti prisile divljač da sama dođe k lovcu.

Pavel se zbuni. O čemu govori taj Amerikanac?

– Jelene privuče komad sukna na prutu – nastavi Val. – A ljude privuče novac. Jeste li ikada igrali poker, kneže?

– Igram ga vrlo često. On mi je zapravo najdraži. Uzbudljiv je.

– Onda ćete uživati u Koloradu. Ovdje izvrsno igraju poker.

Myra se zbunila još više nego Pavel. Razgovor kao da nije imao nikakva smisla, ali je s druge strane pronalazila u njemu skrivena značenja.

Promatrala je Valovo lice dok je razgovarao s Pavelom. Je li išta naslijedio od nje? Ako i jest, to se nije moglo vidjeti. Nalikovao je na oca, samo što je bio viši i zgodniji. Osim toga, morala je priznati, podsjećao je bradom i nosom na svog djeda, njezina oca. Nije se ponosila njime, već je najednom osjetila ljubomoru. Ponositi bi se mogao Will Reilly, jer ga je on odgojio.

Val je maloprije spomenuo poker. Zar je i on kockar? Pinkerton u izvještajima nije govorio o toj sklonosti. Val vjerojatno kocka vrlo rijetko. Zacijelo mu Will nije dopustio taj porok.

– Bismo li mogli razgovarati u četiri oka, Vale? – predloži Myra.

– Obećao je da će poći sa mnom u trgovinu – umiješa se Boston.

– Molim vas! – reče Myra već gubeći živce. – Lijepe haljine vam može kupiti u bilo koje doba – nastavi podrugljivo. – Ovdje je riječ o poslu. Važnom.

– Niste me razumjeli – odgovori Boston vrlo uljudno. – Sama sebi kupujem haljine, vlastitim novcem. Neke djevojke, znate, postupaju tako.

Myra se ukoči kao da je dobila pljusk. Htjede bijesno odgovoriti, ali se obuzda.

– To je vrlo lijepo – prozbori. – Vjerojatno zaradujete.

– Da – odgovori Boston smiješeći se. – Žigošem telad na ranču.

– Nevjerojatno – reče knez. – Ne izgledate tako.

Myra je sjedila kao kip susprežući nestrpljivost. Razgovor se ne prestano udaljavao od teme, a blagovaonica će se uskoro napuniti gostima. Doći će Masters i Cope, predstavnici zainteresiranih kompanija.

– Treba da to sredimo, Vale – reče Myra. – Ako namjeravaš prodati zemlju, zašto je ne bi prodao meni, svojoj majci?

Val prešuti oštar odgovor koji mu je već bio na vrhu jezika.

– Moram razmisliti – reče. – U međuvremenu odluči koliko naj-

više možeš dati i obavijesti Brikera. Ali ne gubi vrijeme spominjući okolnost da si mi majka. Nisi baš uzor, Myra – on ustane. – Kneže, ako vas zanima poker, lako ćete naći dobre protivnike u hotelu.

Myra je mirno sjedila dok je izlazio, ali mozak joj je grozničavo radio. Izgubit će taj posao ako nešto brzo ne poduzme. Osim toga, što je s onom kutijom? Privremeno ju je bila zaboravila. Je li je Val dobio? Ako nije, ne smije je ni dobiti. Treba pretražiti njegovu sobu i zatim obavijestiti Sonnenberga.

XXIII

Val zastane u predvorju i uhvati Boston za ruku.

– Ponosim se tobom, ali budi oprezna. Ona nije poput drugih ljudi. Dosad je bila vrlo uspješna u svemu čega bi se prihvatila. Vjerojatno već smatra da ne može pogriješiti. Cijeli život joj se pretvorio u trku za novcem, za moći. Ako joj se netko nađe na putu, to je već dovoljan razlog da ga ubije. Uvjeran sam da joj ti smetaš, baš kao i ja.

– Ne bojim je se, Vale. Mislim da se ona više boji mene.

– Moram pronaći Brickera. Osim toga, moram se večeras sastati s Pavelom.

– Što ćeš učiniti? – zapita Boston.

Oklijevao je.

– Igrat ću poker, Boston. Igrat ću nemilosrdno, kao što se kaže, na nož, upotrijebit ću sve osim ranča. Slomit ću ga.

– Možeš li ga pobijediti?

– Pokušat ću. Kriv je zbog Willove smrti, ali to ne mogu nikako dokazati, pa ću ga kazniti tako.

– Dobro, Vale, samo budi oprezan. On mi se nimalo ne sviđa.

Vani ih je dočekao Dube.

– Vale, najbolje bi bilo da postupiš kao što smo smislili – reče.

– Popni se na konja i nestani.

– Moram se sastati s Brickerom a zatim s Pavelom.

– Pažljivo sam pogledao tog kneza i zapazio da je usprkos svo-

joj ugladenosti pravi podlac.

– Ne mogu otići. Moram ostati u gradu.

– Ne čini to, Vale! Pobjegni u Durango! Neka krenu za tobom oni koji žele da im prodaš zemlju. Bitno je da se što više udaljiš od one žene... i od Sonnenberga. Umalo sam ga zaboravio spomenuti. Nije sam. Prate ga u stopu tri čovjeka. Jedan od njih je neki čudan svat, zovu ga Tom, drugi je...

– Tom? – Val se sjeti onog hladnog zimskog dana kad se s Willom dovezao pred osamljenu kolibu u snijegu, skrovište u kojem su bili Tensleep, Sonnenberg i... nije li se treći zvao Tom?

– Da, tako ga zovu. Čudan je. Oči mu ne miruju ni časak, jedno rame mu je obješeno, malo je pogrbljen i ima upale obraze.

– Tko su ostala dvojica?

– Jedan je mješanac, zove se Pagosa, a drugi je dugonja i ime mu je Marcus Kiley. Opasni su – Dube na tren-dva ušuti. – Dakle rekao sam ti. Ništa drugo ne mogu učiniti osim da ti pripremim konja kao što smo se dogovorili. Čekat će te u ponoć, a ti učini ono što smatraš najpametnijim.

U podne je Val uspio pronaći Brickera. Dogovorio se s njim da počne pregovore sa Copeom, Mastersom i drugima koje zanima klanac.

Izišavši na ulicu, zastao je i žurno prešao pogledom po svim prozorima prije nego što je krenuo. Bio je oprezan. Zdrav razum mu je govorio da bi trebalo da učini ono što mu predlaže Dube... da napusti grad, brzo i potajno.

Nikad nije bio sklon svadama i borbama. Izbjegavao ih je kad god je mogao. Budući da još nije sreo Sonnenberga, nitko ga neće moći nazvati kukavicom ako iznenada nestane. Ali morao je ostati u Denveru zbog Pavla. Nije mogao zaboraviti da je baš on naručio Willovu smrt.

Večeras će se u "Windsoru" igrati poker i ako Pavel sjedne za

stol, sjest će i Val. Od tog trenutka će početi rat.

Myra nije gubila vrijeme. Valova soba je bila nedaleko od njezine. Već odavno je imala pet otpirača koji su mogli otvoriti gotovo svaku bravu. Bude li je itko vidio, reći će samo istinu: ide u sinovu sobu.

Otvorila je vrata i brzo ušla. Trenutak je nepomično stajala i gledala oko sebe.

U ormaru je bilo pet-šest odijela, a u ladicama su se nalazile košulje i donje rublje. Sin joj ima dobar ukus, zaključila je pogledavši letimično odjeću.

Znala je gdje treba tražiti kutiju ako je u sobi. Mnogo puta je skrivala stvari, pa je imala bogato iskustvo. Već za nekoliko minuta je bila čvrsto uvjerena da kutija nije u sobi.

Gdje li je?

Sonnenberg joj se još nije javio. Ako i ima u rukama kutiju, nije je o tome obavijestio. A ako je se nije uspio domoći, onda je kutija u banci. Prema tome, treba ući u banku i uzeti je.

Ipak, što ako Val već ima kutiju? Ako nije u njegovoj sobi, gdje bi mogla biti? U sobi Boston Bucklin.

Myra se zamisli. Opasno bi bilo provaliti u djevojčinu sobu. To bi mogla učiniti samo kad bi pouzdano znala da je kutija ondje i da je djevojka izašla.

Prema tome, najbolje bi bilo da navede Boston da je pozove u svoju sobu. Ako i ne bude vidjela kutiju, barem će znati na kojim bi je skrovitim mjestima trebalo tražiti. Može je potražiti poslije.

Nije znala što će Val poduzeti ako dobije tu kutiju, ali bilo je nesumnjivo da se ništa neće dogoditi ako kutija nestane. One ljude koji su umrli već su izjeli crvi i jedino je Van znao datume i mjesta. Jedino je on znao ili slutio gdje su zakopana tijela.

Ocjenjujući Valovo ponašanje, zaključio da još nije dobio kutiju... ili da je barem još nije otvorio i

pročitao zapise. Mora brzo nešto poduzeti.

Osluhne na tren kraj vrata i budući da ništa nije čula, išulja se u hodnik. Kad je za sobom zatvorila vrata, učini joj se da je čula škljocaj nekih vrata koja su se zatvorila djelić sekunde prije Valovih. Brzo se osvrne oko sebe, no hodnik je bio prazan. Vratila se prema svojoj sobi. Otključavala je vrata tako dugo da je još jednom mogla brzo pogledati lijevo i desno, a onda je ušla.

U hodniku su bila petora vrata. Jedna od njih bez sumnje pripadaju Bostoninoj sobi. Je li je Boston promatrala? Vidjela ju je kako izlazi iz Valove sobe? Ili ju je vidio onaj njezin brat, kauboj, koji je doputovao s njima u Denver?

Nekoliko minuta je gledala kroz odškrinuta vrata, pitajući se hoće li netko otići u Valovu sobu. Ali nitko se ne pojavi u hodniku. Možda je ona vrata otvorio i zatvorio neki stranac... ili je sve plod njezine mašte.

Ubrzo je sišla u predvorje i raspitavši se o gospodici Boston doznala da je ona u svojoj sobi.

Napisala je u predvorju nekoliko pisama: Brickeru, Copeu, Mastersu i jednom čovjeku iz ulice Blake.

Cheyenne Dawson je provodio dane u krčmama u ulici Blake. Bio je vrlo krupan, širokih bokova i uskih ramena i gotovo uvijek mu je visio kraj košulje na jednoj ili drugoj strani. Imao je velike plave oči, bio je proćelav i nosio je prevelik kaput, prevelik čak i za njega, iako je bio visok gotovo dva metra i težak navodno oko stotinu trideset kilograma.

U svom životu se bavio tako reći svim nepoštenim poslovima koji se mogu zamisliti, ali najčešće je radio ono za što je bio potreban najmanji trud. Pošto je neko vrijeme krijumčario robu preko granice i krao stoku, zaključio je da bi mogao lakše zarađivati za život kad bi Indijancima prodavao viski i

oružje. No budući da se zemlja razvijala i vojska postala djelotvornija, uvidio je da bi to bilo suviše opasno, pa je otvorio krčmu i u njoj počeo prodavati viski koji je bio namijenjen Indijancima.

Jednog dana mu se obratio neki stočar kojem su doseljenici stvarali neprilike. Poznaje li Cheyenne nekog čovjeka koji zna čuvati tajnu, dobro rukuje revolverom i umije izbjeći nevolje?

Cheyenne je odgovorio potvrdno. Čovjek kojeg je preporučio pokazao se sposobnim i obavio posao kao što je stočar želio. Nakon toga su se Cheyenneu počeli obraćati plaćeni revolveraši i svi oni koji su trebali bilo kakve usluge, jer su znali da je pouzdan izvor podataka. Zараđивao je ne mičući se iz grada.

Zatim je počeo dobivati pisma od neke osobe s Istoka. Slala mu je novac i postavljala različite zadatke. Ponajčešće je tražila od njega podatke o pojedinim ljudima i zbivanjima. U toku višegodišnje suradnje uočio je da nalogodavac ima mnogo novca i da dobro poznaje Zapad i njegove stanovnike.

Često bi ta osoba, kad bi tražila nekog čovjeka za neki zadatak, zahtijevala sasvim određenog čovjeka, znala bi mu ime, kao što se na primjer dogodilo kad je bila riječ o Henryju Sonnenbergu. Ta zagonetna osoba s Istoka znala je uvijek koga će izabrati, a izabirala je najposposobnije za određeni posao.

Cheyenne Dawson je bio suvlasnik krčme, javne konjušnice i nekoliko javnih kuća, no prihod od te osobe s Istoka omogućio mu je da se još više širi i da uvuče u svoju mrežu, pomoću žena i pića, knjigovode i poslovođe iz različitih rudničkih i željezničkih poduzeća koji su ga opskrbljivali potrebnim podacima.

Pisma su uvijek bila napisana pisaćim strojem, no jednog dana je dobio pismo u žurbi napisano rukom.

Uto je ušla Lila Marsh, jedna od starijih djevojaka, pa je prestao či-

tati i digao se. Ali Lila je odmah zapazila pismo i pogledala ga.

— Nisam je vidjela već godinama. Kao da je propala u zemlju — rekla je. — Što hoće? Posao?

— Tko? — odgovorio je Cheyenne, spremajući pismo. — O kome govoriš?

— O Myri Cord. U svako doba bih prepoznala njezin rukopis. Neko vrijeme smo radile u istoj kući u Piocheu... i poslije u Ogalali.

Cheyenne je izvadio iz džepa cigaru i zapalio je.

— Kakva je bila? — zapitao je.

— Dobra... možda najbolja kad ih je trebalo operušati... ali bila je prokleta hladna. Uvijek ju je zanimalo samo novac. Čini mi se da joj ni jezin momak... zvao se Van Clevern... nije značio baš mnogo. Poslije je neko vrijeme imala vlastitu kuću u Deadwoodu, a onda ju je prodala i više za nju nisam čula.

— Koliko bi joj sada moglo biti godina?

Lila je oklijevala. O godinama je nerado govorila, jer su bile gotovo vršnjakinje.

— Bila je starija od većine nas! Mislim da bi joj sada moglo biti četrdesetak, ali vjerojatno dobro izgleda. Uvijek se uređivala i pazila na sebe.

Cheyenne je krenuo prema vratima.

— Hoćeš li je dovesti ovamo? — zapitala je Lila radoznalo.

— Razmislit ću još. Ne vjerujem, — odgovorio je.

Našavši se na ulici, premještao je cigaru s jedne strane usta na drugu i razmišljao. Lila je samo letimično vidjela rukopis, pa se mogla prevariti. No ako se osoba koja mu često piše bavila prostitucijom, onda je lako mogla upoznati ljude koje spominje u pismima. Krenuo je ulicom, gurnuvši u hlače kraj košulje.

U toku iduće godine prikupio je popriličan broj podataka o Myri Cord, iako zapravo nije znao što će s njima... niti ih je namjeravao upotrijebiti.

Do ušiju su mu doprle neke gla-

sine. Na primjer o nekom predradniku koji je dotjerao na tržište veliko stado, prodao ga i isplatio ljude. Imao je kod sebe šezdesetak tisuća dolara. Natuknuo je jednom od svojih kauboja da je pronašao zgodnu djevojku i da će se s njom ludo zabaviti u Kansas Cityju. Nestao je, a istraga je ustanovila samo to da je poslije 'dolaska u grad navodno najmanje dva puta posjetio Myru.

Cheyenne Dawson je sada, gotovo pet godina poslije onoga dana kad je dobio prvo pismo napisano rukom, dobio još jedno takvo pismo. Samo, ovaj put je bilo napisano na papiru hotela »Windsor«. Doduše, zaglavlje je bilo otrgnuto, ali je on dobro znao taj papir i vodeni žig na njemu. Nitko se drugi u gradu nije služio takvim papirom.

Dakle ta žena... zvala se ona Myra Cord ili bilo kako drukčije... sada je u Denveru i odsjela je u »Windsor«.

Cheyenne Dawson se, kao i mnogi prije njega, umorio od svojih svakidašnjih sitnih poslova. Htio se dočepati velikog plijena i povući. Činilo mu se da mu se ovaj put pruža takva prilika. Gurnuo je košulju u hlače, izvadio cigaru iz kutije i spustio je u džep kaputa, stavio na glavu šešir s uskim obo- dom i zaputio se prema »Wind- soru«.

Ondje se debelim podlakticama naslonio na stol i zagledao voden- kastim plavim očima u recepcio- nara.

— Ovdje je jedna žena — rekao je. — Odsjela je u ovom hotelu. Htjela bi kupiti konja. Zaboravio sam joj prezime... Myra... Zove se Myra i još nekako.

— Vjerojatno mislite na gospodu Fossett. Nisam znao da želi kupiti konja. Recite mi, molim vas, svoje ime, gospodine...

Cheyenne Dawson zatrese gla- vom.

— Vratit ću se — reče i ode po- lako kroz predvorje.

Baš je izlazio kad je iz blagovao-

nice došla Myra Fossett. Letimično ga je pogledala.

— O, gospodo Fossett — progo- vori tada recepcionar — nisam znao da ste u blagovaonici. Tražio vas je neki čovjek... rekao je da že- lite kupiti konja.

— Da, pala mi je na um takva pomisao — odvratila ona. — Tražio me po imenu?

— Nije. Nije se mogao sjetiti va- šeg prezimena.

— Aha. Mnogo vam hvala.

Popevši se u svoju sobu, Myra Fossett naglo sjedne, jer su joj na- jednom drhtale noge. Baš je budala što se vratila na Zapad! Prava pravcata budala!

Ipak, kako joj je ušao u trag? Premda mu je pisala odavde, iz grada...

Sada je u nevolji, velikoj nevolji.

XXIV

Val sveže kravatu pred ogleda- lom. Vrijeme je da krene.

Pametnije bi bilo da se odrekne kartanja i požuri prema konju ko- jeg mu je pripremio Dube. Trebalo bi da što brže odjaše odavde, jer mu instinkti jasno govore da srlja u duboke neprilike.

Soba mu se nekako činila druk- čija. Doduše sve je bilo na svom mjestu, ali u zraku kao da se osje- ćao blag miris parfema. Kao da je unutra bila neka žena. Takvim se parfemom koristi njegova majka, ali ne, to nije moguće.

Pogleda se u zrcalu. Činilo mu se kao da prvi put vidi sebe onakvog kakav zapravo jest. Bio je visok, li- jepo građen, težak osamdeset kilo- grama, iako se čini lakši. Odijelo mu je bilo savršeno skrojeno. Ukratko, izgledao je besprijekorno. Čak mu ni revolver za pojasom nije stvarao nikakvu izbočinu.

Nalikovao je na Willa Reillyja.

Bio je visok poput Willa, malo teži i možda širih ramena. Večeras će, ako sve bude u redu, vratiti Pa- velu Willov dug.

Jer ipak je najviše kriv Pavel. Avery Simpson i Henry Sonnen-

berg bili su samo oružje. Smrt je izazvao zapravo Pavel.

Kad se oslobodi tog tereta, vjenčat će se s Boston, pa će njih dvoje početi život tu negdje, na Zapadu. Ali najprije je na redu Pavel.

Najednom ga obuzme nekakva nelagodnost. Činilo mu se da je uhvaćen u mrežu i da se ona sve više steže. Načas ga obuzme panika, želja da pobjegne. Nije htio poginuti niti je želio ubijati.

Dobro je što se uzda u sebe. Zna da spretno rukuje revolverom, ali umrlj su već mnogi koji su vješto pucali. Mrtav je Billy Kid, mrtav je Hickok... svatko može poginuti. Nitko nije neranjiv.

Pogleda još jednom sobu i zatim iziđe u hodnik.

Ispred njega je, udaljena desetak metara, išla kroz hodnik jedna žena. Naglo mu se osuše usta. Poznavao je ta leđa, ta ramena, to držanje. Htjede progovoriti, a onda se okrene i vrati. Otključa svoja vrata, uđe u sobu i počne kopati po stvarima. Nađe knjigu na dnu kovčega.

Tada side u predvorje i ode u blagovaonicu.

Sjedila je na drugoj strani prostorije, njemu okrenuta leđima. Rukom je pozvao konobara i dao mu knjigu i novčić za napojnicu.

— Odnosite tu knjigu onoj gospođi — reče.

Čekao je a srce mu je uzbuđeno lupalo. Vidio ju je kako je uzela knjigu i krenuo je prema njoj baš kad se okrenula.

— Vale! — ispružila je obje ruke prema njemu. Bila je lijepa, uistinu lijepa. — Vale! — ponovi. — Zar je to moguće? — gledala ga je nekoliko časaka. — Postao si odrastao muškarac, Vale. Will bi se ponosio tobom.

— Nadam se — pričekao je da ona sjedne, a onda je zaobišao stol i sjeo nasuprot njoj. — Volio vas je, znajte. Vi ste jedina žena koju je ikada volio.

— Hvala, Vale. Vjerujem to. I ja sam njega voljela... još ga volim.

— On se ne može lako zaboraviti.

— Kako je umro, Vale? Čula sam da je bilo nekakve pucnjave.

— Znači, ne znate istinu? — Val je oklijevao, ali nije imao vremena za oklijevanje. — Ubijen je hladnokrvno kad je izlazio na ulicu u jednom gradu ne baš daleko odavde. Riječ je bila o običnom umorstvu. Ubila su ga trojica ljudi... plaćeni za to.

— Plaćeni? — u očima kao da joj se pojavio strah.

— Da, platio im je jedan američki odvjetnik, podlac, a zove se Simpson. No on je bio samo posrednik.

— A tko je platio njemu, Vale?

— Tko bi drugi nego Pavel! Avery Simpson je to priznao. Žao mi je što sam vam to morao reći.

— Znaš, Vale, dugo sam bila popustljiva prema Pavelu, žalila sam ga. Neprestano je od mene uzajmljivao novac, ali imala sam na umu da je njegova majka bila vrlo dobra prema meni i da sam je voljela. Kad sam uvidjela da me on iskorištava, da se upleće u moj život, pokušala sam ga se osloboditi i to mi je u određenom razdoblju pošlo za rukom. Tada je imao dovoljno novaca. Dobio je neko nasljedstvo, stekao nekakav dobitak na kockanju, a zatim je sve izgubio. Nisam ga dugo vidjela, a onda me posjetio i predložio put u Ameriku. Ne znam zašto sam došla ovamo. Možda samo zato što sam htjela vidjeti gdje je živio Will i kakva je njegova zemlja — ona ga iznenada pogleda. — Nećeš valjda, Vale...

— Obračunat ću se s njim u određenom smislu. Ako se ne varam, večeras kocka. Pridružiti ću se igri. Igram vrlo dobro. Spomenut ću Willa Reillyja.

— Ubit će te, Vale! Kad se razbjesni, strašan je!

— Moram vratiti dug. Moram ga vratiti onako kako bi ga vratio Will. Ne želim ga ubiti, želim ga samo slomiti.

— Ne čini to, molim te!

– U gradu je i jedan od onih ljudi koji su ustrijelili Willa.

– Rekao si da su bila trojica.

– Dvojica su već mrtva. Ubio sam ih u borbi. Nisam ih tražio. Došli su sami.

Val namjerno promijeni temu. Ubrzo se digne.

– Zadržat ću svog „Fausta“ ako pristajete – reče. – Čuvao sam ga sve ove godine. Bili ste vrlo ljubazni prema dječaku koji se često osjećao osamljen. U to vrijeme sam rijetko vidao žene, pa su mi susreti s vama mnogo značili.

– To mi je milo.

– Will je pokopan u Empireu, gradiću nedaleko odavde. Kad ovo završi, odvest ću vas tamo ako želite.

Igra je trajala već najmanje sat kad je došao Val. Pavel je dobivao. Zacrvenio se i uzбудio.

Val je promatrao igru nekoliko minuta. Među kartašima je bio i Bricker. Jedino je njega i Pavela poznavao u toj skupini.

Bricker je kimnuo kad je Val ušao i nastavio kartati. Nakon nekog vremena digne pogled.

– Hoćeš li nam se pridružiti, Vale? – upita. – Mislim, ako svi pristaju – doda i upozna ih: – Valentine Darrant... Jim Cope, Quentin Masters, Clyde Murray. Ako se ne varam, Vale, poznaješ već kneza Pavela.

Val sjedne i uzme karte.

– Zovete se Darrant? – zapita Cope pogledavši ga. – Zar ne tražimo baš za vama?

– U ovim krajevima takva rečenica zvuči opasno – osmijehne se Val – ali ako mislite na zemlju u klancu, onda imate pravo.

Počeli su igrati i više nisu pričali o zemlji. Valove karte su bile loše, ali najvažnije mu je bilo da ostane u igri i vidi kako drugi kartaju.

Gubio je pedeset dolara... stotinu... trideset... zatim je malo dobivao, pa opet počeo gubiti. Tada je dobio dva para i pobijedio u igri

koja mu je donijela šezdeset dolara.

– Dobro igrate – reče Pavelu.

– Imate sreće.

– Katkad – odgovori Pavel, slegnuvši ramenima.

Sat nakon toga počeo se Pavel znojiti. Sreća mu je okrenula leđa, pa je izgubio tri igre uzastopce.

Bricker je gubio, a Masters malo dobivao. Murray je pokupio novac i odustao od kartanja. Cope je radoznalo i donekle zbunjeno promatrao Vala. Zapazio je već da on igra protiv Pavela, da se upušta u borbu samo kad Pavel povišuje ulog.

Val nije žurio. Naučio je poker kao dijete, naučio ga je od prvog znalca i prisustvovao je mnogobrojnim partijama. Imao je bogato iskustvo. Osim toga, znao je da je Pavel nagao, nepromišljen i sebičan.

Pokupivši svoje karte, Val opazi da ima tri devetke. Pavel je gledao u svoje karte i pokušavao se pribrati. Uzeo je jednu kartu, Cope je odustao, a Masters je uzeo dvije karte. Bricker se povukao. Val je oklijevao, doimao se nesigurno, a zatim je zatražio dvije karte. Dobio je trojku i devetku. Imao je četiri devetke.

Pavel povisi ulog, Masters ostane u igri, a Val povisi ulog za pet stotina dolara. Masters baci karte. Vidjevši pet stotina, Pavel povisi ulog za još pet stotina.

– Prošlo je mnogo vremena, Pavle – reče Val – ali zbog starih vremena ću povećati ulog za tisuću dolara... ako se ne bojite.

Pavel je iznenađeno gledao u njega, očito srdit.

– Zašto mislite da se bojim? – odvratila razdražljivo.

Izbroji tisuću dolara s hrpe pred sobom i gurne ih na sredinu stola.

Val ga pogleda.

– Zar nećete još malo povećati ulog? – upita izazovno. – Ako se ne varam, imate još šest-sedam stotina dolara na stolu.

Pavel ga je netremice gledao.

– U redu, povećat ću ga –

promrmlja – ako imate novaca za bacanje – gurne novac na sredinu stola.

Kad je raširio karte, vidjelo se da ima ful... asove i kraljeve.

Val polako položi na stol svoje četiri devetke. Zatim posegne za ulogom.

Pavel se zajapuri gledajući ga kako vuče sav novac prema sebi.

– Dosta mi je igre za danas – reče i žusto skoči na noge.

Val ostane sjediti.

– Kao što rekoh maloprije – prozbori – prošlo je mnogo vremena.

– Što to znači?

– Ne znate gubiti – reče Val. – Nikad niste mogli podnijeti poraz – spremi novčanice u unutrašnji džep kaputa a kovani novac strpa u kesicu. – Najbolje vam je da sjednete u vlak i vratite se u New York, a odande u Rusiju. I budite sretni što ste izvukli živu glavu.

– Ne znam o čemu govorite – odvrati Pavel. – Zar me nastojite izazvati?

– S vama se ionako ne bih mogao boriti – reče Val. – Kad želite nekoga ubiti, onda pozovete druge i platite im.

U sobu je ušlo još nekoliko ljudi. Svi su stajali uokolo i gledali taj prizor.

– To je laž! – uzvikne Pavel prolijeđivši.

– Zbog toga bih vas mogao ubiti – reče Val – ali neću. Mislim da ćete više patiti ako ostanete živi – povuče stolicu natrag i pogleda ostale. – Dugujem vam svima objašnjenje. Knez me se ne sjeća. Kad smo se sreli, bio sam još dijete – mirno im ispriča što se zbilo, ispriča im o bičevanju, bijegu preko planina i naručenom ubojstvu. – Willa Reillyja su ubila tri plaćenika. Pucala su iz sačmara na čovjeka koji ništa nije slutio. Trebalo bi da ubijem kneza, no zaključio sam da ću mu, oduzevši mu novac, zadati više jada – ustane. – Dakle, gospodo, čuo sam da želite sa mnom poslovno razgovarati – nastavi. – Sutra ujutro putujem

u Durango. Ako još budete htjeli razgovarati o poslu, možemo se sastati ondje.

Polako su izišli i nitko se nije osvrnuo prema Pavelu. Stajao je nekoliko minuta siva lica kao da mu je pozlilo. Tada izide u noć i krene prema hotelu. Zašto li je bio takva budala? Mogao je znati da će izgubiti od tog, tog...

Stigavši u hotel, odmah je otišao u svoju sobu. Imao je šest dolara i snop rubalja.

Myra nije bila u hotelu, pa je otišao u Louisinu sobu. Ni ondje nikoga nije bilo, ali ga je opazila sobarica i zastala u hodniku.

– Gospoda iz ove sobe – reče mu ona – otišla je prije sat vremena. Kazala je da putuje u Empire, ili Georgetown, ili neki drugi grad.

Louisa je otišla? Nije to mogao povjerovati, ali mu na recepciji potvrdiše sobaričine riječi.

Nije mu preostalo ništa drugo nego da čeka Myru. Poslije nekoliko minuta ude Masters i prode mimo njega kao da ga ne vidi. Pavel opsuje u sebi, ali ostane u hotelskom predvorju.

Mora otići iz ovoga grada. Mora se vratiti na Istok. Počne šetati amo-tamo, a onda izide. Kad bi se barem što prije vratila Myra... Najednom se uznemiri. Ako Mayra dozna, ako samo nasluti što se dogodilo, više neće htjeti da ima s njim posla, više joj neće moći biti koristan.

Trebalo bi da što prije nekome brzojavi i zatraži novac. Samo, kome može brzojaviti? Svima je dužan.

*

Cheyenne Dawson je sjedio za svojim uobičajenim stolom kad je ušao Henry Sonnenberg.

– Zdravo, Henry! Sjedni i odmori noge!

Sonnenberg prode nehajnim koracima kroz salun i spusti se na stolicu.

– Gdje je pipničar? – zapita.

– Pustio sam ga kući. Danas nema posla. Evo, kušaj! – Dawson grune prema njemu bocu. – Ovaj viski je bolji nego za šankom – dok je Sonnenberg točio sebi piće, Dawson nastavi: – Slušaj, Henry, načulio sam uši i otkrio nešto što ni u snu nisam očekivao. Smislio sam kako bismo mogli zaraditi neke pare.

– Već imam posao.

– Čekaj malo! Poslove dobivaš preko mene. Ne bi li trebalo da podijeliš zaradu sa mnom?

Sonnenberg se tiho nasmije, ali kiselom.

– To bi bilo zgodno, ha? – promrmlja. – Zapravo imam dva posla, Cheyenne... jedan u gradu, a drugi u Durangu – zašuti i popije nekoliko gutljaja. – Svida mi se posao koji sam dobio, Cheyenne. Obračunat ću se s Valom Darrantom.

Dawson se polako uspravi na stolicu. Val Darrant živi u istom hotelu u kojemu i Myra Fossett i posjeduje onu dragocjenu zemlju u klanecu.

– Zar nije on ustrijelio Hardestyja? – promrmlja.

– Aha... i Pikea. Nije mi jasno kako je taj balavac mogao srediti starog Thurstona.

Cheyenne je čašom pravio mokre krugove na stolu. Gotovo i nije slušao Henryja.

– Znaš – reče – mogli bismo se dočepati novca. Ne samo nekoliko dolara, nego hrpe novaca, ali ne smijemo oklijevati.

– Rekao sam ti već da imam posao. Imam jedan posao i u ovom gradu.

– U ovom gradu? – Cheyenne ga pogleda. – Tko ti ga je dao?

Henry Sonnenberg obriše brkove. Iznenada se nasmiješi a očice mu se gotovo zatvore.

– Jedna žena iz hotela – odgovori. – Dala mi je pet tisuća za Darrantovu glavu i tisuću za drugi posao.

– Koga ćeš srediti u ovom gradu? Možeš mi to reći, Henry.

– Mogu, naravno – Henry Sonnenberg se nasmije. – Tebe, Cheyenne.

Cheyenne Dawson je gledao u njega ne shvaćajući njegove riječi. Tada, polako, spozna smisao, no još mu se to činilo nestvarno. Ne bi se nešto takvo moglo dogoditi njemu, Cheyenneu Dawsonu.

– Šališ se – reče. – Ali to nije smiješno.

– Ta žena mi je dala tisuću za tebe. Nisam ni slutio da ću tako lako zaraditi toliku svotu. No, ona želi da te uklonim, Cheyenne, i to još večeras. Stoga sam uzeo novac, dabome.

– Ma to nema smisla. Sjeti se samo koliko smo novaca zaradili zajedno.

– Samo što sam ja obavljao sve poslove, a ti si sjedio – odvrati Sonnenberg. – Platila mi je već. Val bi mogao dobro rukovati revolverom i zadati mi muke, ali ti nećeš. Čini mi se da si njuškao na pogrešnom mjestu, Cheyenne. Previše si se raspitivao.

– Slušaj, Henry, očekuje nas prava zarada. Zaboravi taj posao i surađuj sa mnom. Zaradit ćeš dvostruko...

Revolverski hitac je prigušio stol, ali je ipak snažno odjeknuo. Cheyenne osjeti udarac u želudac i pokuša se uhvatiti za stol dok je sa stolice padao na pod.

Trenutak je klečao i držeći se prstima za rub stola gledao u Henryja, koji je uzeo bocu, povukao velik gutljaj i digao se. Cheyenne puсти stol i ispruži se na podu.

Henry Sonnenberg ga gurne nogom, a onda, uzevši bocu, izide kroz stražnja vrata u sporednu uličicu, prode kroz staju i nade se na ulici s druge strane, gdje ga je čekao konj.

Za dvadesetak minuta je odjahao iz grada, zaputivši se na zapad.

XXV

Val Darrant je ujahao u Durango iz smjera Pagos Springsa. Namjerno je izabrao najduži put iz

Denvera, kojim su se najmanje koristili jahači i kola, jer je slutio da bi ga negdje na putu mogao dočekati Henry Sonnenberg ili netko poput njega.

Dube mu se pridružio pedesetak kilometara daleko od grada, a Boston je, budući da je nisu mogli odvratiti od puta, otputovala poštanskom kočijom.

Ušavši u Durango, Val i Dube odjahase do javne konjušnice i ostaviše ondje mrkonju i sivca. Ali uzeli su iz navlaka vinčesterke.

Na hotelskim vratima ih dočeka Boston.

— Vale — reče ona odmah — čeka te ovdje neki Cates. Poznaje te i ima kutiju za tebe.

— Hvala — Val se zaustavio pred hotelom i vrlo pažljivo promotrio ulicu, ali nije vidio nikoga krupnog poput Sonnenberga.

Ljude koji su se pridružili Sonnenbergu nije poznavao osim po imenu. Znao je da su s njim mješanac Pagosa, Marcus Kiley i Tom... možda bi prepoznao Toma.

Svakako bi ga prepoznao. Visok je, mršav, smrdi jer se rijetko kupao, čudan je, duševno poremećen. Will je govorio da se nikad ne može predvidjeti što će Tom učiniti... to treba imati na umu.

Ispriča to Dubeu.

— Ne brini se — odvrati Dube.

— U gradu je već Tensleep. Odjahao je na zapad iza Bostonine kočije, htio je donekle pripaziti na nju. Razljutila bi se kad bi to doznala... kaže da se sama može brinuti o sebi i vjerojatno može, ali nikad se ne zna. No Tensleep ih poznaje sve, osobito Toma.

— Ja ga se sjećam — reče Val. — Štaviše, sjećam se da je poznavao moju baku i djeda... Myrine roditeље. Potječe iz istog grada ili iz okoline. Rekao je da su bili dobri ljudi.

U gradu je bilo svježije i ugodno. Nad planinom Animas na sjeveru pojavilo se nekoliko olujnih oblaka.

Val uđe u hotel i pogleda na ulicu kroz prozor u predvorju. Neki čovjek se digao s ruba ploč-

nika, gdje je dotad sjedio, i ušao je u salun.

— Vale — prozbori kraj njega Boston — budi vrlo oprezan!

Začuvši kako se zatvaraju neka vrata, okrenuše se i ugledaše čovjeka koji se kroz mračni hodnik približavao iz stražnjeg dijela hotela. Bio je to Tensleep.

Val najednom shvati da je Tensleep starac. Dosad to nije uvidio, činilo mu se da se taj odmetnik, taj kauboj, taj revolveraš ne mijenja.

— Svi su tu, Vale. Ne vjerujem da su me opazili, ali ja sam ih vidio sve. Naoružani su kao da idu u rat. Pagosa ima pušku za lov na bizone a Kiley nosi dvocijevnu sačmaru.

— Hvala vam, ali ostanite po strani, Tensleepe.

— Ozbiljno? Slušaj, nikako ne bih htio propustiti tu zabavu. Nikad mi se nije svidao Sonnenberg i on to dobro zna.

— A Tom?

— S njima je. Prema tome, izabrao je stranu, nije li tako?

U tom trenu uđe Egan Cates.

— Vale, moramo razgovarati — reče. — Imam kutiju...

— Znam.

— Da, ali to znaju i svi ostali — doda Cates. — U protekla dvadeset četiri sata dva puta mi je otvoreno ponuđen novac. Masters bi je htio kupiti zato što bi mogao obuzdati Myru ako počne stvarati neprilike. Myra je se također želi dočepati. Tko zna koliko je ljudi želi dobiti u svoje ruke...

— Gdje je?

— Pod mojim krevetom. Nije mi nimalo lako spavati dok mi je u sobi.

— Oslobodit ću vas tih briga. Tensleepe, podite sa Catesom. Premjestite tu kutiju u moju sobu i čuvajte je kao zjenicu oka.

Ipak su jeli. Val se počeo smirivati. Nestalo je donekle napetosti dok je polako pijuckao kavu.

— Boston — progovori tada — podi u moju ili svoju sobu i čuvaj onu kutiju.

— Zar je tako važna?

— Meni nije nimalo važna, ali je

važna njoj. Sve što je postigla past će u vodu ako se ta kutija otvori i dozna što piše u njoj.

— A kakve će posljedice biti za tebe? Za njezinu rodbinu — napomene Boston. — Njezini je vjerojatno smatraju mrtvom, Vale. Ako sve to izide na vidjelo, bit će to težak udarac za njih. Ne čini to, Vale.

— Zašto bih učinio? Ne želim od nje ništa izvući. Jedino što mi je mogla dati bila je majčinska ljubav, ali nju mi je uskratila još vrlo davno.

Onaj čovjek koji se naslanjao na konja više se nije mogao vidjeti, jer se konj okrenuo bočno prema hotelskim vratima, a čovjek je stajao iza njega.

— Ja ću paziti na Sonnenberga — reče. — Želim s njim srediti račune. Za ostale me nije briga.

U tom času se konju iznad vrata pojavi puščana cijev.

— Dube, iza onog konja stoji neki čovjek i drži na nišanu vrata — prozbori Val. — Neću moći ni koraknuti van dok je ondje. Otidi, molim te, na gornji kat. Odande ćeš ga bolje vidjeti. Opali na njega samo zato da ga istjeraš iz zaklona... pucaj mu u noge ili kamo god želiš, ali ga ukloni odavde.

Stane kraj vrata čekajući. Iznenada popodnevnu tišinu prekine rezak puščani pucanj. Konj odskoči u stranu, a čovjek, izgubivši najednom zaklon, jurne prema vratima. Napravio je samo dva koraka kad je odjeknuo drugi hitac i odbio iverje s drvenog pločnika. Čovjek padne, digne se, a onda mu treći metak pogodi petu čizme i sruši ga u prašinu.

Val istrči kroz vrata, stigne do stražnje strane građevina, potrči uz nju do saluna, naglo se zaustavi i ude.

Začuvši njegove korake, Sonnenberg, Kiley i Tom se okrenu u istom djeliću sekunde. Nisu stajali jedan kraj drugoga, nego su bili razmaknuti, a to je bilo nepovoljno za Vala. No tu se više ništa nije moglo promijeniti.

— Dakle, Henry — prozbori tiho

Val — prošlo je mnogo vremena otkako smo se sreli na onoj snježnoj planini. Nisam mislio da ćeš tako dugo živjeti.

Sonnenberg se smiješio. Doimao se gorostasno, neranjivo.

— Došao si po svoje, mali? — odvrati. — Ubit ćemo te.

Val se osmjehne. Bio je potpuno miran. Dok je slušao svoj glas, činilo mu se da to govori netko drugi, a ne on.

— Zdravo, Tome! Jedino tebe neću zaboraviti. Poznavao si mog djeda i baku, Tome.

— Bili su dobri ljudi — reče Tom — a ne poput svoje kćeri.

— Međutim, ona plaća da biste me ubili. Zar vam to Henry nije rekao?

— Ne, nije vam rekao. Hej, Henry, nisi nam to spomenuo.

— Koga je briga za to! — reče Kiley. — Njezin novac vrijedi kao i svačiji.

— Ipak, ona mu je majka! U krvnom je srodstvu s njim! Dok sam bio dijete, nosio sam njezinim roditeljima mlijeko u kuću i...

— Zaveži stari! — progunda Kiley. — Čeka nas posao.

— Sjećam te se, Tome — reče Val. — Bio sam vrlo osamljen i prestrašen dječaćić kad smo se sreli na onoj planini. Na odlasku si me pažljivo pokrio gunjem, kako mi ne bi bilo hladno.

— Što je ovo? — reče Sonnenberg. — Stare ganutljive pričiце?

— Ne, htio sam samo napomenuti Tomu da neću pucati u njega — odvrati Val i povuče revolver.

Henry Sonnenberg je bio brz, ali je za djelić sekunde, zbunivši se zbog Valovih riječi, bio sporiji nego inače. Valov revolver je izletio iz korica kao da je podmazan.

Njegova brzina zaprepasti Sonnenberga. Ne bih ga ionako mogao nadmašiti — prode mu kroz glavu.

Pogodi ga metak, ali se nije ni pomaknuo, samo mu se ruka s revolverom nastavila dizati poput dobro podmazana stroja. Cijev se nade u vodoravnom položaju i palac pusti kokot baš kad su mu se u

tijelo zabili drugi i treći metak. Tada je ipak ustuknuo korak i ruku pomaknuo u stranu, pa je promašio.

U prostoriji su praskali revolveri, no Val Darrant je znao da svu pažnju mora posvetiti Henryju Sonnenbergu i dokrajčiti ga. Odskoči u stranu kako bi Sonnenberg morao ponovo potražiti cilj i ispali u njega još jedan metak. Četvrti.

Sonnenberg se okrene i opali a metak trzne Vala i sruši ga na koljena. On osjeti kako mu je naredni metak prozujao tik iznad glave. Pogodio bi ga da se nije srušio.

Opali još jednom.

Sonnenberg se počne rušiti i ispali naredni hitac u pod. U trenutku kad se ispružio upadnu unutra Tensleep i Dube.

Marcus Kiley je ležao. Izrešetao ga je Tom, koji je sada sjedio raširenih nogu i naslanjao se leđima na šank.

– Bili su dobri ljudi – promrmlja Tom. – Za hladnih bih se jutara ugrijao kraj njihove vatre. Nisu zaslužili kćer poput Myre... i tada je već bila zla – na košulji mu se širila krvava mrlja. – Udesio si ga, momče. Ubio si Henryja. Vjerovao je da nema metka koji bi ga mogao ubiti.

– Hvala ti, Tome – Val klekne kraj njega. – Will Reilly je uvijek govorio da si dobar čovjek.

– Ali malo smušen. Malo udaren u glavu, to su svi govorili o meni... no Myrinim roditeljima, Willu Reillyju i tebi... to nije smetalo.

– Tome, ja bih...

– Mrtav je, Vale – reče Tensleep. – Vidiš da je umro.

– Što je s mješancem? – zapita Val, puneći revolver.

– Poginuo je. Jedan metak se odbio u njega. Ne znam da li moj ili Dubeov. Obojica smo pucali.

Krenuše ulicom. Iz hotela im potrči u susret Boston i baci se u Valov naručaj.

U zalazak sunca doputovao je kočijom Cope, predstavnik željezničke kompanije, i Val je s njim brzo zaključio posao.

– Myra je otputovala na Istok – reče mu Cope dok su gledali crveno nebo i planinske vrhove. – Zemlju je, da je se i dokopala, mogla prodati jedino nama, a mi s njom nismo htjeli imati posla – pogleda Dubea, Tensleepa i Catesa pa nastavi: – Čini mi se mladiću, da ste stekli prijatelje, vrlo dobre prijatelje.

– Nadam se da ću im uvijek moći biti tako dobar prijatelj kao što su oni bili meni – odgovori Val. – Uvjeren sam da ih neću razočarati. Jedan me čovjek naučio što znači prijateljstvo.

KRAJ

U PRIPREMI:

Irving A. Greenfield:

UNAJMLJENI REVOLVERI

ZABAVNIK POPAJ – list za sve koji se osjećaju mladima donosi serije:

- **STAZAMA PROŠLOSTI** – povijesne priče o slavnim i burnim događajima, borbama naših predaka na Jadranu i njegovu zaleđu
- **PRIČA O BEATLESIMA** – strip u nastavcima o rok-sastavu četvorice koji su postali simbol generacije

U svakom ćete broju **ZABAVNIKA POPAJ** naći nekoliko omiljenih stripova i uzbudljivih priča. Ne zaboravite stoga na kiosku zatražiti – novi broj **ZABAVNIKA POPAJ**!